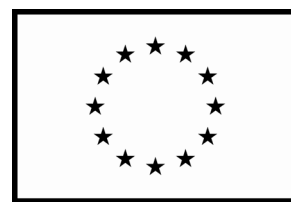

Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma

Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma

METSÄHALLITUS

Översättning: Cajsa Rudbacka-Lax
Kansikuva: Harri Korkeamäki

© Metsähallitus 2012

ISSN-L 1796-2943
ISSN (painettu) 1799-5396
ISSN (verkkajulkaisu) 1796-2943
ISBN 978-952-446-804-6 (painettu)
ISBN 978-952-446-805-3 (verkkajulkaisu)

100 kpl
Kopijyvä Oy, Jyväskylä, 2012

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2012
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	11.10.2012
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	1613/623/2009
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	kaksi Natura 2000 -aluetta, jotka sisältävät kansallispuiston, muun lakisääteisen luonnonsuojelu- alueen ja yksityisiä luonnonsuojelualueita sekä Metsähallituksen omalla päätöksellä suojeltuja alueita		
ALUEEN NIMI	Itäinen Suomenlahti		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Itäisen Suomenlahden saaristo ja vedet FI 0408001 (SCI, SPA) Pernajan saariston merensuojelualue FI 0100078 (SCI, SPA)		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut		
TEKIJÄ(T)	Metsähallitus		
JULKAISUN NIMI	Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma		
TIIVISTELMÄ	<p>Metsähallitus laati hoito- ja käyttösuunnitelman (hks) Itäisen Suomenlahden Natura-alueelle ja itäisimmille osille Pernajan lahtien Natura-aluetta. Natura 2000 -alueiden lisäksi mukana on eräitä valtion omistamia puolustusvoimien harjoitusalueita ja entisiä harjoitusalueita. Edellä mainitut alueet ovat pinta-alaltaan noin 114 500 ha ja sijaitsevat Virolahden, Haminan, Kotkan, Pyhtään, Ruotsinpyhtään ja Pernajan kuntien alueilla. Suunnitelma on tehty osin EU:n rahoituksella osana hanketta Itäisen Suomenlahden kansallispuisto – luonnon monimuotoisuuden ja kestävän luontomatkailun vetovoiman kehittäminen.</p> <p>Aluekokonaisuus on laaja, ja maanomistajia on huomattavan monta. Metsähallitus hallinnoi Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa sekä Bisaballen-, Grilskär- ja Söderskär-nimisiä luotoja (700 ha), eräitä muita maa- ja vesialueita (2 900 ha) sekä yleisiä vesialueita (95 300 ha). Yksityisiä luonnonsuojelualueita on 800 ha, minkä lisäksi yksityiset maanomistajat, osakaskunnat sekä Merenkululaitos omistavat ja hallinnoivat saaria tai vesialueita yhteensä 14 800 ha. Tällä hoito- ja käyttösuunnitelmalla ei ole vaikutuksia maanomistusoloihin. Natura 2000 -ohjelman toteutustavat alueella ovat vesilaki, rakennuslaki ja luonnonsuojelulaki.</p> <p>Lähes koko alue on karua ja suojatonta ulkosaaristoa. Rakentamaton meren saaristo luo edellytykset alkuperäiselle saaristoluonnolle, jonka näkyvimpiä edustajia ovat merilinnut. Itäisen Suomenlahden kansallispuiston hoidon keskeisimpänä tavoitteena on luonnonsuojelu. Laajan alueen käyttömuodot ovat moninaiset. Merenkululaitoksella, puolustusvoimilla ja rajavartiostolla on alueen käyttöön liittyviä erityistarpeita. Huviveneily ja siihen liittyvä retkeily, muut harrastukset sekä sotahistoria-kohteisiin tutustuminen houkuttelevat kävijöitä. Alueella toimii useita yrityksiä, jotka tarjoavat asiakkailleen saaristoon liittyviä matkailupalveluita. Laajat yleiset vesialueet tarjoavat vapaan metsästys- ja kalastusoikeuden kaikille kansalaisille. Alue on merkittävä sekä ammatti- että koti- tarve- ja vapaa-ajan kalastukselle. Moneen muuhun kansallispuistoon verrattuna paikallisilla asukkailla on erityisoikeuksia puistossa (metsästys). Metsähallitus on rakentanut eräisiin saariin palvelurakenteita perusretkeilyn tarpeisiin.</p> <p>Tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetään maltillista retkeilyrakenteiden lisärakentamista. Uusiksi retkeilysaariksi esitetään mm. Pernajan Hudötä. Metsähallitus varautuu siihen, että kansallispuistoon voidaan liittää alueella olevia valtionmaita ja -vesiä. Kansallispuiston liikkumisrajoituksiin esitetään muutoksia. Kansallispuiston laajentaminen ja eräiden liikkumisrajoitusten asettaminen tai muuttaminen vaativat lakimuutoksia.</p>		
AVAINSANAT	Itäinen Suomenlahti, Hudö, kansallispuisto		
MUUT TIEDOT	Suunnitelman ovat kirjoittaneet Marja Hokkanen, Henrik Jansson, Harri Korkeamäki, Juha Laiho, Ari Laine, Mikko Malin ja Seppo Manninen.		
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 83		
ISSN-L	1796-2943	ISBN (PAINETTU)	978-952-446-804-6
ISSN (PAINETTU)	1799-5396	ISBN (VERKKOJULKAISU)	978-952-446-805-3
ISSN (VERKKOJULK.)	1796-2943		
SIVUMÄÄRÄ	108 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	Kopijyvä Oy
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	10 euroa

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2012
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	11.10.2012
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	1613/623/2009
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/SKYDDSPROGRAM	två Natura 2000 -områden, som innehåller en nationalpark, ett annat lagstadgat naturskyddsområde och privata naturskyddsområden samt områden som skyddats genom Forststyrelsens eget beslut		
OMRÅDETS NAMN	Östra Finska viken		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Östra Finska vikens skärgård och vatten FI 0408001 (SCI, SPA) De skyddsvärda marina områdena i Pernå skärgård FI 0100078 (SCI, SPA)		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster		
FÖRFATTARE	Forststyrelsen		
PUBLIKATION	Skötsel- och användningsplan för Östra Finska vikens nationalpark och Natura 2000 -område		
SAMMANDRAG	<p>Forststyrelsen utarbetade en skötsel- och användningsplan för Östra Finska vikens Natura-område och de östligaste delarna av Natura-området i Pernåvikarna. Förutom Natura-områdena omfattar den en del av försvarsmaktens statsägda övningsområden och före detta övningsområden. Arealen av dessa områden är sammanlagt ca 114 500 ha och områdena ligger inom kommunerna Vederlax, Fredrikshamn, Kotka, Pyttis, Strömfors och Pernå. Planen är uppgjord delvis med finansiering från EU som en del av projektet Östra Finska vikens nationalpark – utvecklande av naturens mångfald och hållbar naturturism.</p> <p>Området i sin helhet är vidsträckt, och det finns anmärkningsvärt många markägare. Forststyrelsen administrerar Östra Finska vikens nationalpark samt kobbarna Bisaballen, Grilskär och Söderskär (700 ha), en del andra land- och vattenområden (2 900 ha) samt de allmänna vattenområdena (95 300 ha). Det finns 800 ha av privata naturskyddsområden, och utöver det äger och administrerar privata markägare, delägarlag samt Sjöfartsverket öar och vattenområden om sammanlagt 14 800 ha. Denna skötsel- och användningsplan har ingen inverkan på markägarförhållandena. Programmet Natura 2000 genomförs på området med hjälp av vattenlagen, bygglagen och naturvårdslagen.</p> <p>Nästan hela området utgörs av kal och oskyddad yttre skärgård. Den obbyggda havsskärgården skapar förutsättningar för ursprunglig skärgårdsnatur, vars mest synliga representanter är havsfåglarna. Det mest centrala syftet med skötseln av Östra Finska vikens nationalpark är naturskydd. Användningsformerna för det vidsträckta området är mångsidiga. Sjöfartsverket, försvarsmakten och gränsbevakningen har alla specialbehov i anslutning till användningen av området. Båtliv och tillhörande friluftsliv, andra hobbyn samt de krigshistoriska objekten lockar besökare. På området verkar flera företag som erbjuder sina kunder turisttjänster med skärgårdsanknytning. De vidsträckta allmänna vattenområdena erbjuder alla medborgare fria jakt- och fiskerättigheter. Området är viktigt för såväl yrkes- som husbehovs- och fritidsfiske. I jämförelse med många andra nationalparker har den lokala befolkningen specialrättigheter i denna park (jakt). Forststyrelsen har byggt servicekonstruktioner på vissa öar för att möta friluftslivets behov.</p> <p>I den här skötsel- och användningsplanen föreslås måttlig tillbyggnad av friluftskonstruktioner. Man föreslår att bl.a. Pernå Hudö ska bli en ny friluftso. Forststyrelsen förbereder sig på att statsägda land- och vattenområden inom området kan fogas till nationalparken. Det föreslås ändringar i begränsningarna av rätten att röra sig i nationalparken. En utvidgning av nationalparken och införande eller ändring av begränsningarna i rätten att röra sig där kräver lagändringar.</p>		
NYCKELORD	Östra Finska viken, Hudö, nationalpark		
ANDRA UPPGIFTER	Skötsel- och användningsplanen har skrivits av Marja Hokkanen, Henrik Jansson, Harri Korkeamäki, Juha Laiho, Ari Laine, Mikko Malin och Seppo Manninen.		
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisu. Sarja C 83		
ISSN-L	1796-2943	ISBN (HÄFTAD)	978-952-446-804-6
ISSN (HÄFTAD)	1799-5396	ISBN (PDF)	978-952-446-805-3
ISSN (PDF)	1796-2943		
SIDANTAL	108 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	Kopijyvä Oy
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	10 euro

Sisällys

1 Johdanto	7
ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ	10
2 Luonto, historia ja nykyinen käyttö	10
2.1 Yleiskuvaus.....	10
2.2 Geologia ja geomorfologia.....	10
2.3 Vesistöt ja pohjavesialueet.....	12
2.4 Natura 2000 -luontotyypit.....	15
2.5 Lajisto	20
2.5.1 Kasvillisuus.....	20
2.5.2 Eläimistö	21
2.5.3 Uhanalainen ja silmälläpidettävä lajisto sekä direktiivilajisto	24
2.5.4 Vedenalainen luonto	25
2.6 Historia.....	26
2.6.1 Esihistoria	26
2.6.2 Historiallinen aika	26
2.6.3 Sotahistoria	29
2.7 Nykyinen käyttö.....	29
2.7.1 Luonnonsuojelu.....	30
2.7.2 Retkeily	30
2.7.3 Kalastus Itäisellä Suomenlahdella	33
2.7.4 Metsästys ja metsästystavat Itäisellä Suomenlahdella	34
2.8 Runkosuunnitelman 1987 toteutuminen	35
2.9 Maankäyttöanalyysi	37
2.10 Yhteenveto tärkeimmistä arvoista suojelun ja käytön kannalta	39
HOITO JA KÄYTTÖ	40
3 Hoidon ja käytön tavoitteet	40
4 Vyöhykealuejako ja liikkumisrajoitukset	41
5 Luonto- ja kulttuuriarvot	45
5.1 Luonnonsuojelu ja -hoito	45
5.2 Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito	47
5.2.1 Nykytila ja tavoitteet.....	47
5.2.2 Toimenpiteet ja seuranta	48
6 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu	50
6.1 Retkeily	50
6.1.1 Tavoitteet.....	50
6.1.2 Toimenpiteet	50
6.1.3 Seuranta.....	54
6.2 Opastusviestintä ja muu luonnon virkistyskäyttö	54
6.3 Matkailun yritystoiminta.....	55
6.4 palvelurakenteiden huolto.....	55
7 Tutkimus ja opetus	56

8 Muu käyttö.....	57
8.1 Marjastus ja sienestys sekä kasvien keräily ja ajopuiden kerääminen	57
8.2 Liikkuminen ja leiriytyminen	57
8.3 Kalastus.....	58
8.3.1 Kalastus Metsähallituksen rantamatalavesissä.....	58
8.3.2 Valtion yleisvedet	59
8.4 Metsästys.....	59
8.4.1 Metsästys valtion yleisellä vesialueella	59
8.4.2 Metsästys kansallispuistossa	60
8.4.3 Metsästys yksityisten omistamilla alueilla.....	60
8.5 Maa-ainesten otto ja ruoppausmassojen läjittäminen	61
8.6 Puuston käyttö.....	61
8.7 Maastoliikenne.....	61
8.8 Yksityisten luonnonsuojelualueiden käyttö	61
9 Toimenpidesuunnitelmat	63
10 Suunnittelualueen ulkopuolinen maankäyttö.....	63
HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET	64
11 Käytön ohjaus, sopimukset, järjestyssääntö ja laajentaminen	64
11.1 Kansallispuiston laajentaminen.....	65
12 Turvallisuus ja pelastustoiminta.....	68
13 Valvonta	68
14 Yhteistyö.....	69
15 Resurssit ja aikataulu.....	69
16 Suunnitelman vaikutusten arviointi	70
16.1 Ekologiset vaikutukset ja vaikutukset Natura 2000 -kohteiden luonnonarvoihin.....	70
16.2 Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset	72
Lähteet.....	73
Liitteet	77
Liite 1 Natura 2000 -ohjelman toteutustapa Itäisen Suomenlahden ja Pernajanlahden Natura-alueella	77
Liite 2 Alueen maankäyttö.....	78
Liite 3 Itäisen Suomenlahden kansallispuiston järjestyssääntö (1988).....	79
Liite 4 Ote Itä-Uudenmaan maakuntakaavasta	82
Liite 5 Yhteistyöryhmän kokoonpano	84
Liite 6 Yhteenvedo suunnitelmasta annetuista lausunnoista	85
Liite 7 Suunnittelualueella Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla esiintyvät uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit	97
Liite 8 Palvelurakenteet ja rakennukset	100
Liite 9 Itäistä Suomenlahtea koskevia tutkimuksia ja selvityksiä	102
Liite 10 Virkistyskäytön palveluvarustuksen, opastusviestinnän ja asiakasseurannan kustannukset 2008–2017.....	105
Liite 11 Ennallistamisen, luonnonhoidon ja kulttuuriperinnön suojelun kustannukset	106
Liite 12 Ympäristöministeriön vahvistuskirje	107

1 Johdanto

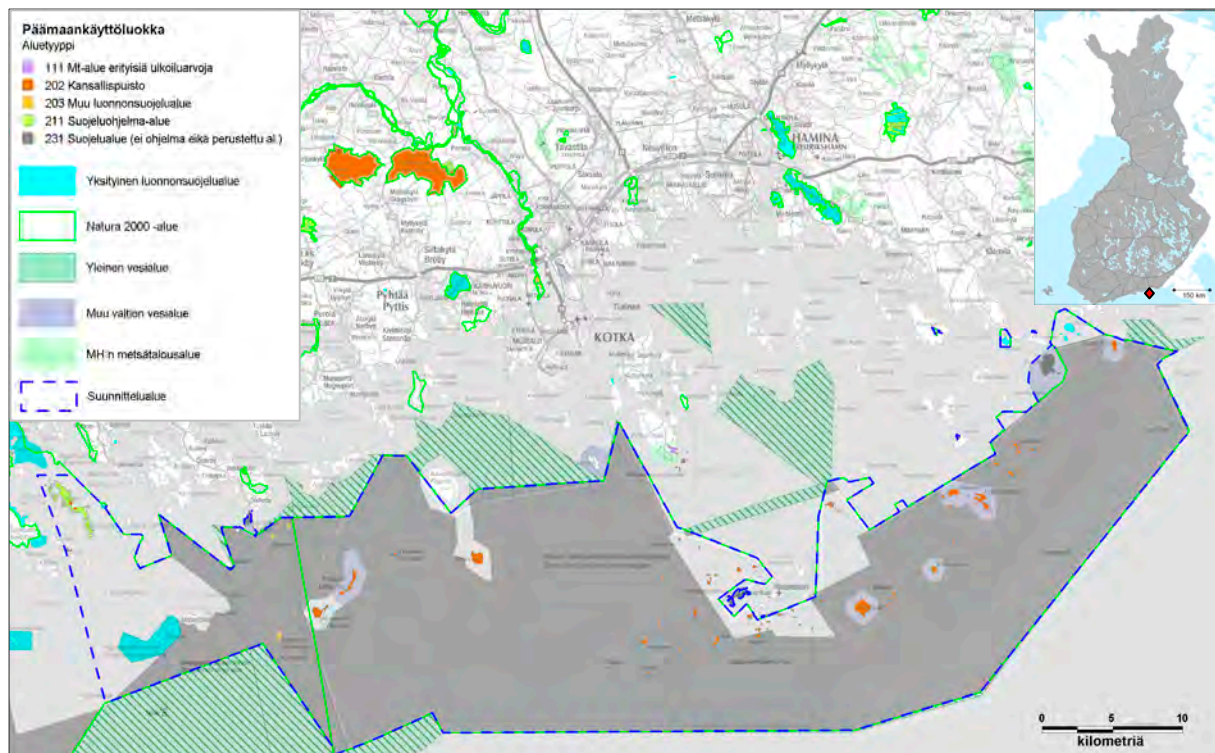
Hoito- ja käyttösuunnitelma (hks) laadittiin Itäisen Suomenlahden kansallispuistolle ja Natura-alueelle (Itäisen Suomenlahden saaristo ja vedet, FI 0408001, SCI, SPA) sekä osille Pernajan lah-tien Natura-alueita (Pernajan saariston merensuojelualue, FI 0100078, SCI, SPA). Natura-alueen osien lisäksi mukana on eräitä valtion omistamia, Metsähallituksen hallinnoimia puolustusvoimien harjoitusalueita ja entisiä harjoitusalueita.

Suunnitelma on hyväksymisensä jälkeen voimassa ohjeellisesti 10–15 vuotta. Se on tehty osin EU:n rahoituksella osana hanketta **Itäisen Suomenlahden kansallispuisto – luonnon moni-muotoisuuden ja kestävä luontomatkailun vetovoiman kehittäminen**. Alueet sijaitsevat Viro-lahden, Haminan, Kotkan, Pyhtään, Ruotsinpyhtään ja Pernajan kuntien alueilla (kuva 1). Alue-kokonaisuutta kutsutaan **suunnittelualueeksi**, ja sen pinta-ala on noin 114 500 ha sisältäen omistusoloista riippumatta kaikki maa- ja vesialueet rajauksen sisällä. Huomattava osa alueesta on yleisiä vesialueita sekä yksityisten maanomistajien ja osakaskuntien alueita (taulukko 1).

Kuvan 1 karttaa täydentävä Natura-ohjelman toteutustapakartta on liitteessä 1 ja tarkempi maan-käyttökartta liitteessä 2.

Taulukko 1. Itäisen Suomenlahden suunnittelualan maanomistus ja Metsähallituksen hoitamien valtionmaiden maankäyttö.

Aluetyyppi	Ala ha
Kansallispuisto tai muu valtion luonnonsuojelualue	719
Valtion omistama luonnonsuojeluun varattu alue	2 945
Valtion yleinen vesialue ja sen saaret	95 259
Yksityinen luonnonsuojelualue	799
Osakaskunnan, yksityisen tai Merenkululaitoksen vedet ja saaret	14 762
Yhteensä	114 484

Kuva 1. Itäisen Suomenlahden suunnittelualue kattaa laajan yhtenäisen vyöhykkeen ulkosaaristoa. © Metsä-hallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MYY/08, © Suomen ympäristökeskus, © Genimap, Lupa L5293.

Metsähallituksen hoidossa olevat maa- ja vesialueet

Suunnittelualueella on kolme valtion omistamaa luonnonsuojelualuetta. Itäisen Suomenlahden kansallispuisto on perustettu vuonna 1982 lailla 674/1981 ja asetuksella 932/1981. Kansallispuistolle on laadittu järjestyssääntö 11.3.1988 (Liite 3). Kansallispuiston pinta-ala on 707 ha. Puistoon kuuluu pelkästään maa-alueita. Itäisen Suomenlahden kansallispuisto kuuluu Helsingin komission (HELCOM) Suomen ehdotukseen Itämeren suojelualueeksi (Baltic Sea Protected Areas, **BSPA**-alue). Ruotsinpyhtään kunnassa sijaitsevat Bisaballen-, Grillskär- ja Söderskär-nimiset luodot on perustettu luonnonsuojelualueeksi asetuksella 339/1970. Kyseisten kolmen luodon pinta-ala on 10 ha. Lisäksi Pernajan Aspskärissä 2 ha on osa yksityistä luonnonsuojelualuetta (YSA 010159), joka on perustamisensa jälkeen siirtynyt maakaupalla Metsähallituksen hallintaan (taulukko 2).

Lailla perustettujen kolmen varsinaisen luonnonsuojelualan lisäksi Metsähallituksella on alueella lähes 3 000 ha luonnonsuojeluun varattuja alueita. Kyseisistä alueista suurin osa on Metsähallituksen yksityisluontoisia vesialueita, ns. **rantamatalavesiä**.

Metsähallituksen hoidossa olevien valtionmaidon lisäksi suunnittelualueella on Merenkululaitoksen hallinnassa Orregrundin saaristoa ja vesialueita yhteensä 1 780 ha, josta maata on noin 38 ha. Orregrundissa toimii luotsi- ja merivartioasema.

Valtion yleiset vesialueet

Metsähallitus hallinnoi yleisiä vesialueita. Lain 204/1966 tarkoittamia yleisiä vesialueita on suunnittelualueella noin 95 000 ha (taulukko 1). Yleisen veden ja sen luotojen käyttöön liittyvät tietyt kalastuslaissa (286/1982, 6 §) ja metsästyslaissa (615/1993, 7 §) kirjatut oikeudet. Yleiset vesialueet mukaan lukien Metsähallituksen hallinnassa on yhteensä 86 % koko suunnittelualan pinta-alasta. Metsähallituksen roolina yleisillä vesialueilla on lähinnä omistajan tehtävien hoitaminen kiinteistöasioissa. Esimerkiksi ammattikalastuksen hallintovastuu on alueellisella työvoima- ja elinkeinokeskuksella.

Taulukko 2. Metsähallituksen hoitamat valtionmaat ja valtion yksityisluontoiset vedet Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella. kp = kansallispuisto. mkk = maankäyttökohteen tunnistenumero, jolla alue on haettavissa Metsähallituksen paikkatietojärjestelmästä. PV = puolustusvoimat, PV* = puolustusvoimien vuokra-alueen tunniste. LS = luonnonsuojelualue. NA = Natura.

Valtionmaat ja -vedet	Yht.	Maa	Vesi	LS	NA	Säädös/sopimus
Itäisen Suomenlahden kp (mkk 844)	707,3	707,3	0	x	x	674/1981, 932/1981
Bisaballen ym. (mkk 20249)	10	10	0	x	x	339/1970, 665/1971
Aspskär (mkk 26883)	1,6	1,6	0	x	x	YSA 010159
Suuri-Pisi (mkk 20580)	210	0	210		x	
Ulko-Tammio ja Koivuluoto (mkk 20581)	854	0	854		x	
Kilpisaari (mkk 27891)	318	0	318		x	
Pitkäviiri (mkk 20607)	511	0	511		x	
Hudö (mkk 24796)	220	220	0		x	
Bästö (mkk 34784)	5	5	0		x	
Mustamaa (mkk 29490/PV* 3125)	664	127,8	536,2			PV sopimus 17479
Ruissaaren osa (mkk 29491/PV* 3124)	2,5	2,5	0			PV sopimus 17479
Kukion osa (mkk 29489/PV* 3121)	7,1	7,1	0			PV sopimus 17479
Vanhankylänmaa (mkk 29484/PV* 3111)	67,5	67,5	0			PV sopimus 17479
Lehtinen (mkk 24715)	51,2	0	51,2			
Lehtinen (mkk 34793)	34,6	34,6				
Ruotsinpyhtään luodot (mkk 29291)	12,7	12,7			x	
Yhteensä	3 676,7	1 195,7	2 481			

Yksityiset maa- ja vesialueet

Suunnittelualueella on runsaasti yksityismaita ja -vesiä (taulukko 1). Pienestä osasta yksityismaita on perustettu yksityisiä luonnonsuojelualueita. Ne ovat pinta-alaltaan yhteensä noin 800 ha (taulukko 3). Yksityisistä luonnonsuojelualueista merkittävin on Aspskärin ja Haverörnin muodostama aluekokonaisuus, joista Aspskär on ilmoitettu kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen luetteloon eli ns. **Ramsar**-sopimukseen. Yksityisten omistamiin alueisiin suunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia.

Taulukko 3. Yksityiset luonnonsuojelualueet (Is.alue, YSA) Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella. Alueiden kokonaispinta-ala on tarkka, mutta sen jakautuminen maahan ja veteen on epätarkka ja osin arvio.

YSA (tunniste)	Pinta-ala yht. ha	Maata ha	Vettä ha
Aspskärin luonnonsuojelualue (YSA 010159)	369,2	26,8	342,4
Haverörnin luonnonsuojelualue (YSA 011725)	357	4	353
Kuggenin luonnonsuojelualue (YSA 010131)	12,1	0,03	12,1
Vepsun ja Pulterin Is.alue, Virolahti (YSA 2000939)	40,5	40,5	0
Vepsun ja Pulterin Is.alue, Hamina (YSA 2000940)	17,6	17,6	0
Yhteensä	796	88,9	707,5

Kaavoitus

Pääsääntöisesti suunnittelualan valtionmaiden kaavamerkintöjen käyttötarkoitus on luonnonsuojelu. Viimeaikaisimmissa kaavoissa on joitakin alueen käyttöön erityisesti vaikuttavia merkintöjä. Itä-Uudenmaan maakuntahallituksen 12.11.2007 hyväksymässä maakuntakaavassa Ruotsinpyhtään Lehtinen on osoitettu matkailupalveluiden alueeksi, jossa on venesatama. Lehtiseen on myös merkitty tieyhteyden tarve. Orregrundin saariin sekä Hudöhön kohdistuu merkittäviä kaavavarauksia (Liite 4).

Osallistaminen

Suunnitelman laadinta aloitettiin toukokuussa 2007. Varsinainen suunnittelu päätettiin vuonna 2007 yleisötilaisuuksilla Kotkassa, Haminassa ja Loviisassa, jolloin esiteltiin lähes lopullinen suunnitelma. Suunnitelman tekninen valmistelu viivästyi henkilövaihdosten takia. Suunnittelun tueksi perustettiin yhteistyöryhmä. Yhteistyöryhmän kokoonpano on liitteessä 5. Yhteistyöryhmän jäsenten kautta pyydettiin kommentteja alueen käytön suunnittelun tueksi joko käsiteltäväksi yhteistyöryhmän kokouksissa tai kirjallisena. Viimeinen yhteistyöryhmän kokous pidettiin marraskuussa 2008. Suunnitelman viimeistely ja muutosten tekeminen viivästivät, kun vastuusuunnittelija siirtyi Metsähallituksessa toisiin työtehtäviin.

Hyväksyminen

Suunnitelma lähetettiin lausunnonlehtien kautta huhtikuussa 2009. Metsähallitus hyväksyi suunnitelman 8.4.2010, minkä jälkeen se lähetettiin ympäristöministeriöön vahvistettavaksi. Ministeriö vahvisti suunnitelman 11.10.2012 (Liite 12).

ALUEEN LUONTO JA TÄHÄNASTINEN KÄYTTÖ

2 Luonto, historia ja nykyinen käyttö

2.1 Yleiskuvaus

Valtaosa suunnittelualueesta on ulkosaaristoa. Saaria leimaa kallioisuus ja karuus. Noin puolet saarten pinta-alasta on metsämaata. Metsämaan esiintyminen painottuu suurimmille saarille, joita on lukumääräisesti vähän. Saarten puusto on iäkästä. Kalliomaat ja moreenit ovat yleisimmät maalajit. Lajittuneita ja eloperäisiä maalajeja on varsin vähän (taulukot 4–5, kuva 2).

Suunnittelualueella on Metsähallituksen hallinnassa yli 300 saarta, karia, luotoa ja saaren osaa. Lukumäärään on päädytty laskemalla paikkatietojärjestelmässä kaikki saaret ja luodot, jotka on kuvattu aluekohteena. Vastaavalla alueella on peruskartan saaria ja luotoja tarkoittavia karttasanoja 195 kpl. Kattava kuvaus alueen saarista on tehty 1970-luvun inventoinneissa (Ormio 1975 ja 1977, Ormio & Överlund 1975).

Taulukko 4. Maalajit pääryhmittäin Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen valtionmailla (MH) ja yksityisillä luonnonsuojelualueilla (YSA) tämänhetkisen tiedon mukaan. Elop. = eloperäinen.

Pääryhmä	Moreeni		Lajittunut		Elop.		Kallio		Arviotta		Yhteensä ha	
	MH	YSA	MH	YSA	MH	YSA	MH	YSA	MH	YSA	MH	YSA
Metsämaa	464	20	35	5	64	0,3	0	0	0		563	25
Kitumaa	21	6	6	11	0	0	125	0	10		162	17
Joutomaa	40	0	16	0	10	0	316	16	61		443	16
Muu tai arviotta	2		1		0		3	0	9	740	15	740
Vesi	0	0	0	0	0		0		2 481		2 481	0
Yhteensä	527	26	58	16	74	0,3	444	16	2 561	740	3 664	799

Taulukko 5. Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen Metsähallituksen saaret pinta-alaluokkiin ryhmiteltynä.

Koko ha	Lukumäärä
>= 50	4
>= 10 ja < 50	14
>= 1 ja < 10	101
>= 0,1 ja < 1	106
alle 0,1 ha	106
Yhteensä	331

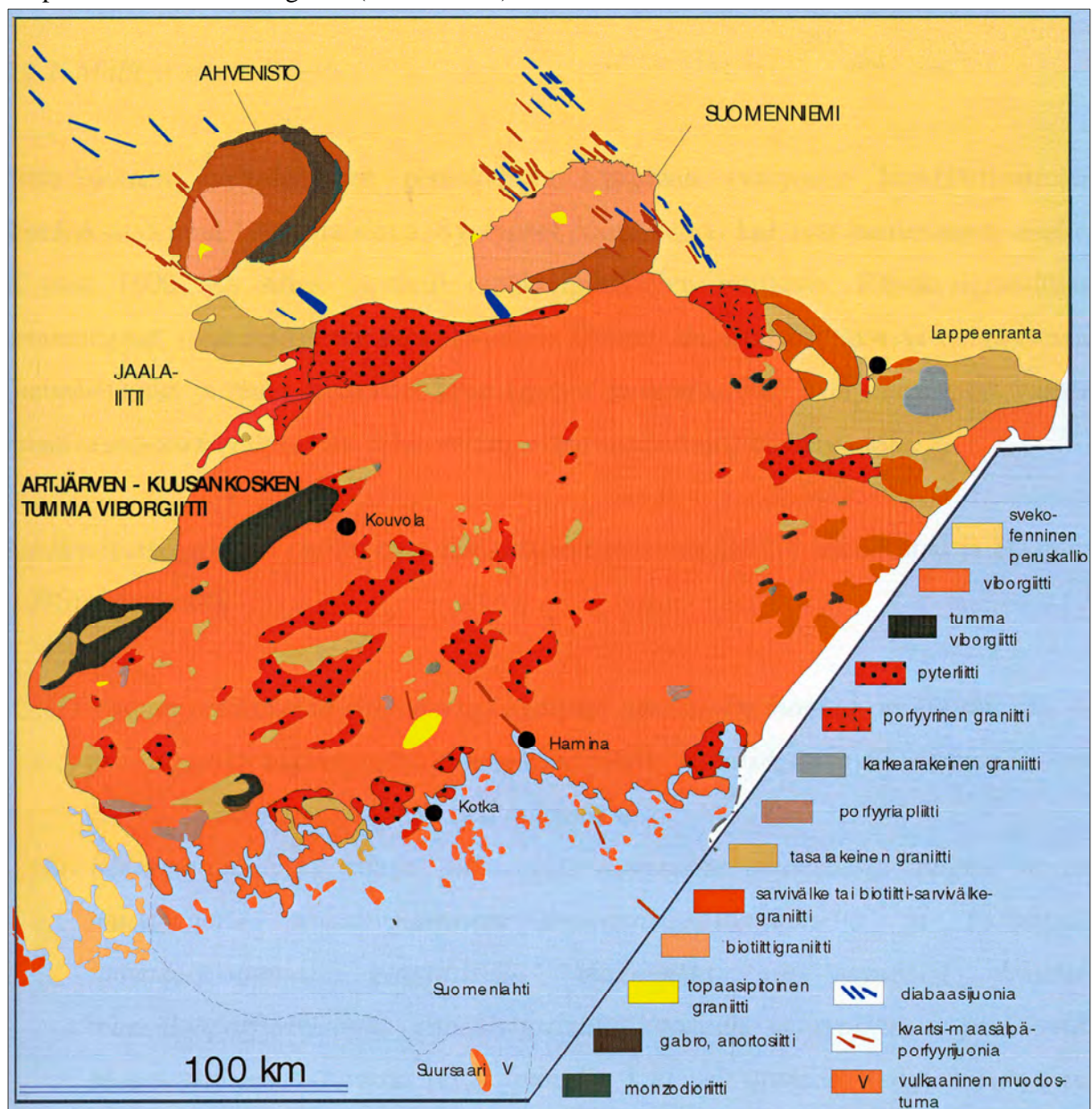
2.2 Geologia ja geomorfologia

Suunnittelualueelle ovat ominaisia runsaat kalliopaljastumat. Jääkauden ja vähäisemmässä määrin meren vaikutuksesta kalliopaljastumat ovat hioutuneet sileiksi. Monissa kallioissa – mm. Ulko-Tammiossa – on havaittavissa selkeä jäätikön uurre-suunta. Alueella on irtaimista maalajeista muodostuneita saaria ja saaren osia. Soiden määrä on pieni. Vähäiset turvemaat ovat muodostuneet vettä huonosti läpäiseville alustoille, kuten kallionpainaumiin, tai maan kohoamisen myötä irtikuroutuneisiin lahdelmiin. Maankohoaminen on Itäisellä Suomenlahdella 1–3 mm vuodessa.

Kallioperä

Kymenlaakson alue kuuluu ns. **Fennoskandian kilpeen**. Kokonaisuudessaan Suomen kallioperä on hyvin vanhaa ja muodostunut nykyiseen tilaansa noin 3 000–1 400 miljoonaa vuotta sitten. Kymenlaakson alue kuuluu **Viipurin rapakivimassiivi** -alueeseen, joka edustaa Fennoskandian kilven nuorempia osia. Se on syntynyt geologisten prosessien vaikutuksesta noin 1 600 miljoonaa vuotta sitten. Suurin osa suunnittelualueen kallioperästä koostuu rapakivigraniitin erilaisista muunnoksista (Simonen 1987) (kuva 2). Graniitti on Suomen yleisimpiä kivilajeja, ja rapakivi-graniitti on sen eräs muunnos.

Rapakivi on yleisnimitys melko suurelle joukolle happamia syväkiviä. Rapakiven eri muunnokset eroavat toisistaan – joko rakenteen tai niissä esiintyvien erilaisten Fe-Mg-pitoisten tummien mineraalien perusteella. Yleisin rapakivityyppi on **viborgiitti**, jossa pyöreitä, punertavia maasälpä-rakeita ympäröi vihertävän harmaa maasälpävaippa. Esimerkiksi Pyhtään Ristisaaren kallioperä on pääosin tummaa viborgiittia (Turkki 2005).

Kuva 2. Kivilajikartta Kymenlaakson alueelta (Turkki 2005). Alkuperäistä kuvaa on muokattu. Alkuperäisen kuvan lähteenä ovat olleet Vormo (1980), Rämö (1991), Salosaari (1995) ja Rämö ym. (1998).

Irtaimet maalajit ja glasifluviaaliset kerrostumismuodot

Irtaimia maalajeja on alueen saarissa vaihtelevasti. Osa havaittavissa olevasta maaperästä on rapautunut eroosion vaikutuksesta jääkauden jälkeen, sillä etenkin rapakivi on nimensä mukaisesti suhteellisen helposti rapautuvaa. Irtaimien maalajien paksuus on tyypillisesti alle metrin, tai niitä ei ole lainkaan (Maaperäkartta 2007). Poikkeuksen muodostavat Pitkäviiri, Hudö ja Lehtinen, joissa irtaimien maalajien paksuus on osittain tai kokonaan yli metrin. Pitkäviiri on edustava glasifluviaalinen muodostuma. Jäätikön kuljettamia ja hiomia suuria kiviä, siirtolohkareita, on nähtävissä monissa saarissa.

Glasifluviaaliset kulutusmuodostumat, litoraaliset ja eoliset muodostumat

Metsähallitus ei ole kartoittanut maaperän muodostumia systemaattisesti. Tietoa maaperän muodostumista on peruskartoissa ja maaperäkartoissa (Maaperäkartta 2007). Borgin (1978) havainnot mielenkiintoisimmista kohteista ovat taulukossa 6. Dyynejä on Pitkäviirissä ja Vanhankylänmaassa.

Taulukko 6. Maaperän muodostumia nykyisen Itäisen Suomenlahden kansallispuiston saarissa (Borg 1978).

Saari	Hiidenkirnu	Kalliorotko	Siluuri-kalkkilohkare	Suuri siirtolohkare	Edustava rantavalli
Suuri-Pisi	x	x		x	
Lanskeri					x
Rääntiö	x				
Koivuluoto					x
Itäkarit					x
Kilpisaari	x				
Lakka					x
Luppi	x				
Ristisaari	x				
Pitkäviiri			x	x	x
Mustaviiri		x			

2.3 Vesistöt ja pohjavesialueet

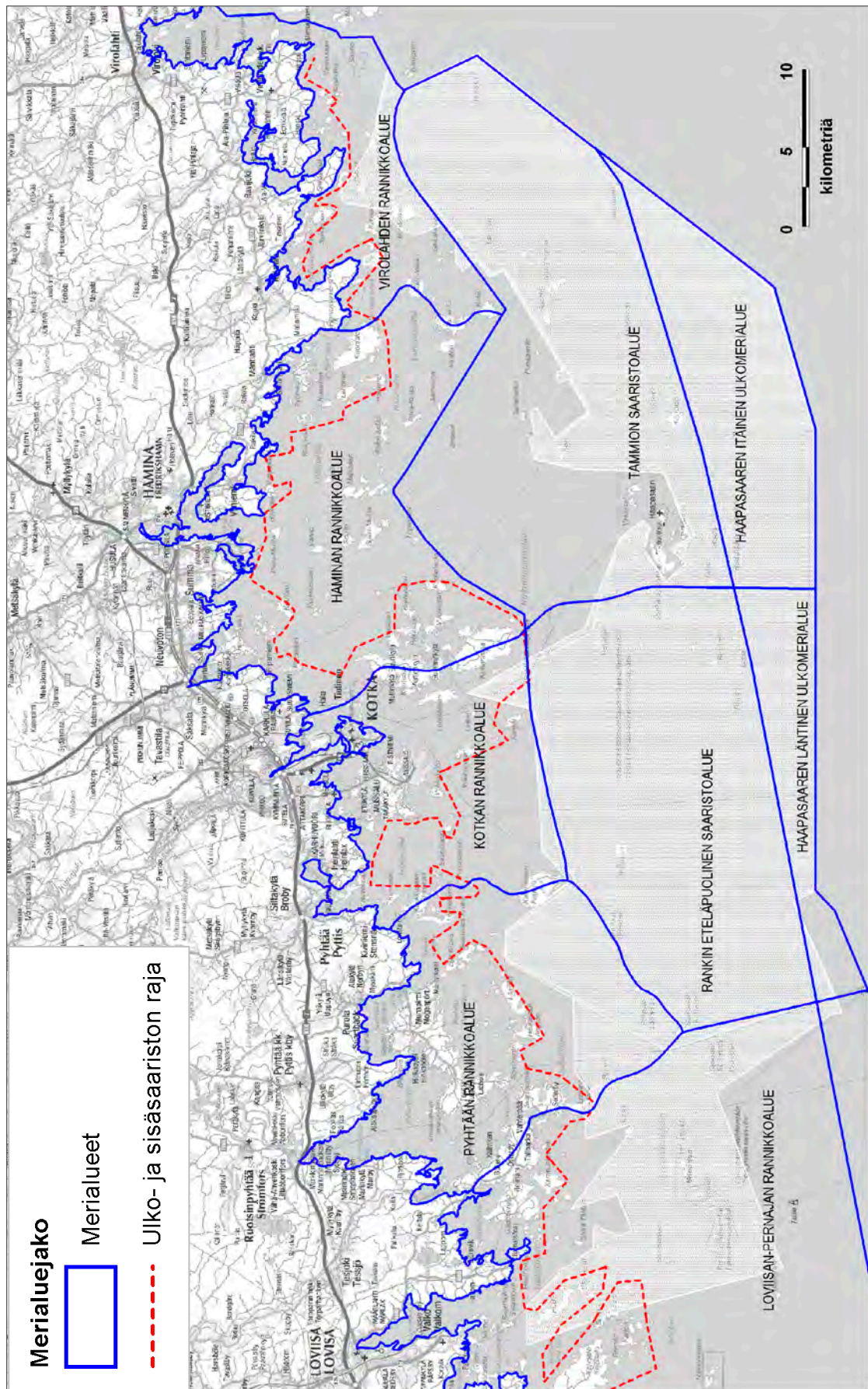
Merialuejako

Suunnittelualue kuuluu mukaan kymmeneen merialueeseen (taulukko 7). Merialuejaon perustana on jako sisä- ja ulkomerialueisiin. Sisämerialueen ja ulkomerialueen välinen raja on vedetty uloimpien luotojen ja saarien kautta, ja se on yhteneväinen Suomen sisäisten aluevesien ulkorajan kanssa. Sisämerialue on jaoteltu rannikkomorfologian mukaan ja nimetty rannikko- tai saaristo-alueiksi. (kuva 3)

Sisäisten aluevesien ulkoraja on yhteneväinen ulkomerialueiksi nimettyjen merialueiden Suomen rannikon puoleisen rajaviivan kanssa. Merialuejaon ulkoraja on yhtenevä alumeren ulkorajan kanssa.

Vaihtoehtoinen – ei korvaava – tapa jakaa merialueita on esitetty Suomen ympäristökeskuksen julkaisussa (Vuori ym. 2006). Tämän luokituksen mukaan suunnittelualue kuuluu Suomenlahden sisäsaaristoon ja Suomenlahden ulkosaaristoon. Molemmille on yhteistä alle 5 %:n suolapitoisuus ja yli 90 päivän jäätälven pituus.

Yleisesti voidaan todeta suunnittelualueen olevan lähes kokonaan ulkosaaristoa.

Kuva 3. Itäisen Suomenlahden alueen merialuejako sekä sisä- ja ulkosaariston raja. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MYY/08, © Suomen ympäristökeskus, © Genimap, Lupa L5293.

Taulukko 7. Itäisen Suomenlahden suunnittelualan merialuejako.

Nimi	Tunnus	Ala km ²
Haminan rannikkoalue	91,112	315
Kotkan rannikkoalue	91,211	197
Loviisan–Pernajan rannikkoalue	91,31	1 060
Pyhtään rannikkoalue	91,212	263
Tammion saaristoalue	91,113	465
Rankin eteläpuolinen saaristoalue	91,213	361
Haapasaaren itäinen ulkerialue	91,12	165
Haapasaaren läntinen ulkerialue	91,22	79
Loviisan–Pernajan ulkerialue	91,32	327
Virolahden rannikkoalue	91,111	162

Merialueen yleispiirteinen kuvaus

Itäisellä Suomenlahdella veden syvyysvaihtelut ovat paikallisesti suuria ja pohjan muoto on rikkonainen. Alueelle ovat tyypillisiä voimakkaat ajalliset, alueelliset ja syvyysuuntaiset vedenlaadun vaihtelut, mitkä johtuvat alueella kohtaavien murtovesien ja makeiden jokivesien sekoittumisesta. Alueen vesimassa koostuu kolmesta komponentista: 1) avomeren pintakerroksesta (suolapitoisuus 4–5 ‰), 2) pohjan läheisestä suolaisesta vedestä (suolapitoisuus 5–7 ‰) ja 3) makeista jokivesistä, joiden vaikutus on voimakkaimmillaan rannikon läheisyydessä. Talvisin jokivedestä muodostuu jään alle 2–3 m:n vahvuinen makean veden kerros. (Borg 1978, Pitkänen & Kettunen 1988) Suolaisen ja kylmän pohjanläheisen veden kumpuamista tapahtuu ajoittain.

Suunnittelualan vedenlaatuun vaikuttavat Itämeren yleinen ravinnekuormitus sekä paikallinen Suomen rannikon kuormitus. Pääsääntöisesti paikallinen kuormitus ei ulotu Tammion eikä Rankin eteläpuolisille saaristoalueille (Borg 1978, Rissanen ym. 1993). Esimerkiksi happitilanne Haapasaaren saaristossa on sekä pinta- että pohjavedessä kohtuullisen hyvä. Tyypillisesti pinnan läheisen veden hapen kyllästysaste on Haapasaaristossa ympäri vuoden 90–100 % sekä pohjanläheisen veden kesällä 30–60 % ja talvella 20–40 % (Pitkänen & Kettunen 1988, Rissanen ym. 1993). Paikallisesti myös Haapasaaristossa esiintyy pohjanläheistä happikatoa. Saaristovyöhykkeen ulko-reunassa on todettu kalastolle haitallista happikatoa jo 1970-luvulla (Borg 1978). Happikadon esiintymiseen vaikuttavat epäsuorasti myös merivirrat.

Coriolis-voiman vaikutuksesta merivirta on Suomenlahden pohjoisrannalla idästä länteen. Tuulen suunta itäisellä Suomenlahdella on noin 50 % lännen ja etelän välillä (Borg 1978). Vuoden sisällä vedenkorkeuden vaihtelu alueella on tavanomaisimmin + 100 ja – 40 cm:n välillä. Vedenkorkeus vaihtelee tyypillisesti siten, että se on korkeimmillaan joulukuussa ja matalimmillaan huhti–toukokuussa (Merentutkimuslaitos 2007). Tämän taustalla on lähinnä tuulen käyttäytymisen ja ilmanpaineen vuotuinen kierto.

Kluuvimuodostumat ja kalliolätäköt

Kluuvi (glo) -muodostumia eli maan kohoamisen vaikutuksesta merestä irtikuroutuneita lahtia on alueen valtioneilla muutamia ja yksityismailla yksi. Kluuvimuodostumat eli kluuvijärvet ovat makeavetisiä tai murtovettä, ja niissä tavataan tyypillisesti sekä makeanveden että Suomenlahden murtoveden lajeja. Koivuluodossa ja Hudössä on muutama pieni kluuvijärvi. Osakaskunnan vesi-alueella oleva Kuorsalon Vanhankylänlahti on kooltaan 12 ha. Kalliolätäköt, joihin kertyy sadevettä ja toisinaan myös merivettä, ovat eliöstöltään monimuotoisia.

Pohjavesi

Pitkäviirin pohjavesialue on luokiteltu merkitykseltään luokkaan **vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue** sekä Lehtisen ja Hudön pohjavesivarat luokkaan **muu pohjavesialue**.

2.4 Natura 2000 -luontotyypit

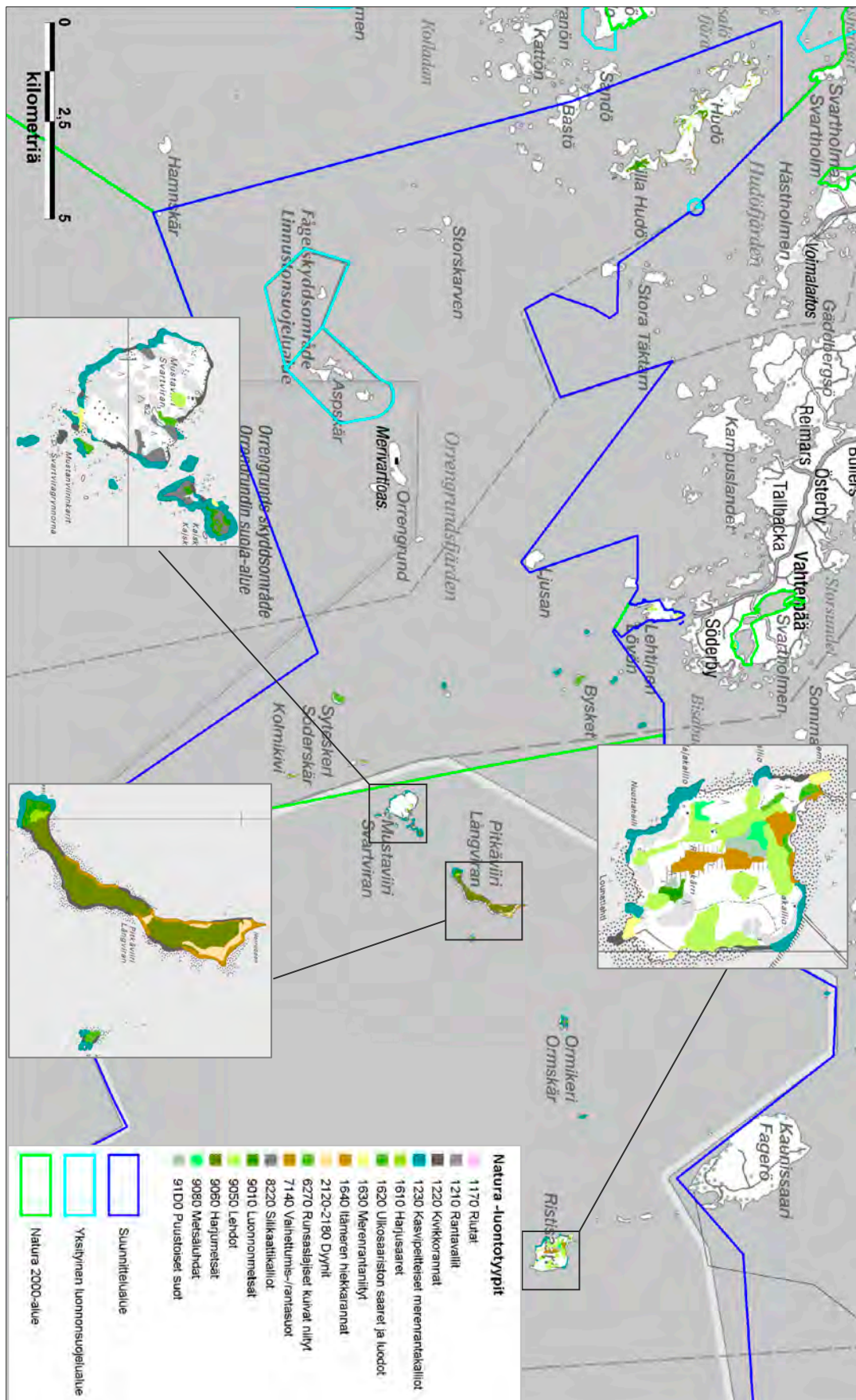
Metsähallituksen hallinnassa olevat maa-alueet on inventoitu osana **Luonnonsuojelualueiden perustiedon keruu** -projektia vuosien 2004–2006 aikana. Inventoinnin kuvioaineistojen kartta-pinta-alan perusteella Metsähallituksen hallinnassa alueella on 1 126 ha maata. Pinta-ala poikkeaa hieman taulukossa 2 (s. 8) esitetystä kiinteistöaineistoihin perustuvasta lukemasta. Ero johtuu aineistojen epätarkkuuksista ranta-alueilla.

Inventoinnin yhteydessä kartoitettiin luontodirektiivin (92/43/ETY) maaluontotyypit. Nämä luontotyypit ovat Euroopan yhteisön alueella harvinaisia tai uhanalaisia luontotyyppisiä, tai näillä tyypeillä esiintyy paljon Euroopan unionin arvokkaana pitämää lajistoa. Luontodirektiivin mukaan luontodirektiivin luontotyyppien heikentyminen on estettävä tarpeellisilla toimenpiteillä.

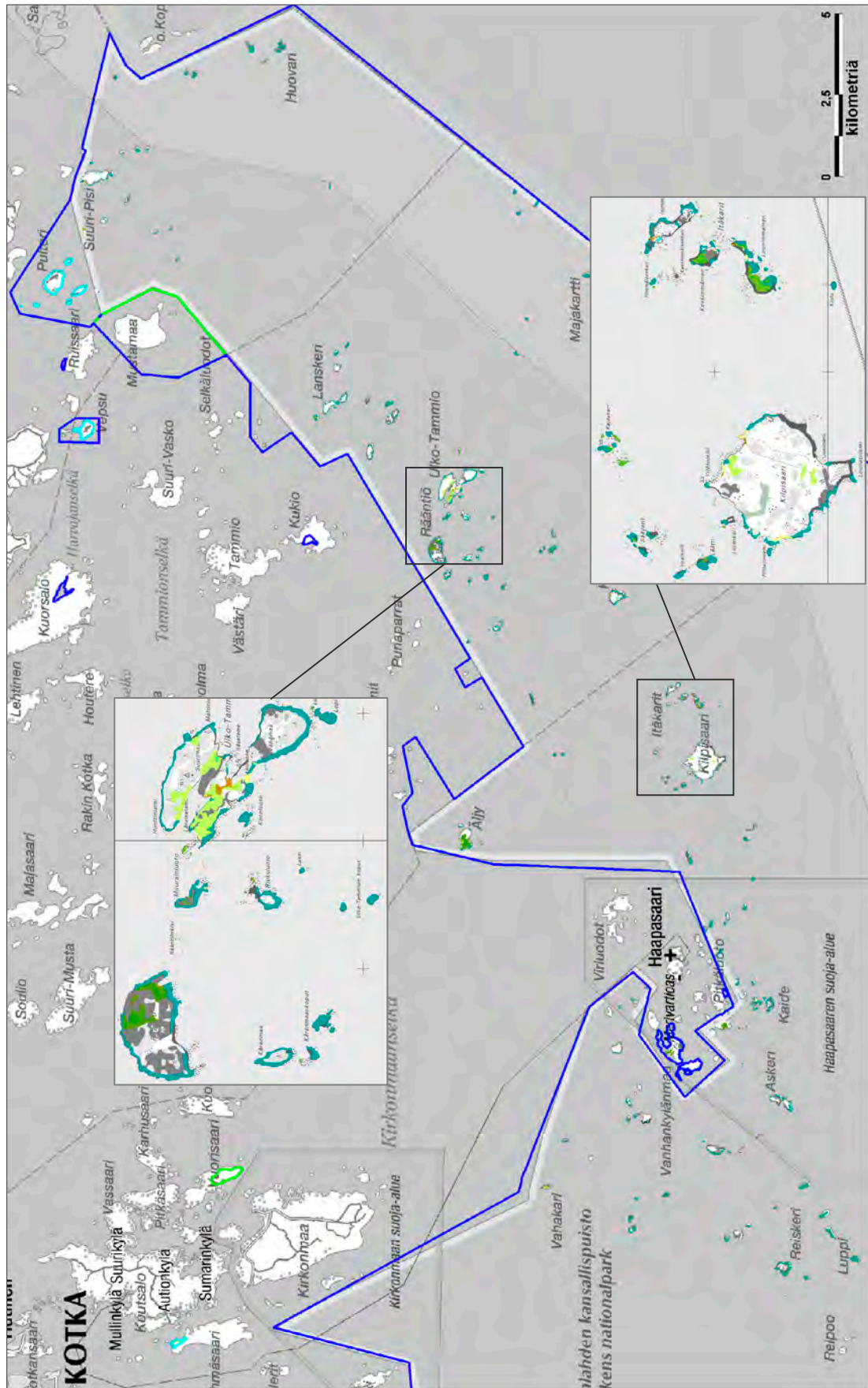
Alueelta löytyi yhteensä 19 eri Natura 2000 -luontotyyppiä, joiden pinta-alat on esitetty taulukossa 8 sekä sijainti ja edustavuus kuvissa 4–7. Osa tyypeistä voi esiintyä myös päällekkäisinä. Vähintään yhtä luontodirektiivin luontotyypeistä esiintyy 32 %:lla (noin 320 ha) alueen maa-alasta. Kasvipeitteiset merenrantakalliot sekä ulkosaariston saaret ja luodot ovat runsaimmin esiintyvät luontotyypit, ja ne ovat varsin usein myös päällekkäisinä luontotyyppinä.

Taulukko 8. Metsähallituksen hallinnassa Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella olevien luontodirektiivin maaluontotyyppien pinta-alat. * = Euroopan unionin priorisoima luontotyyppi. MH = Metsähallitus. YSA = yksityinen luonnonsuojelualue.

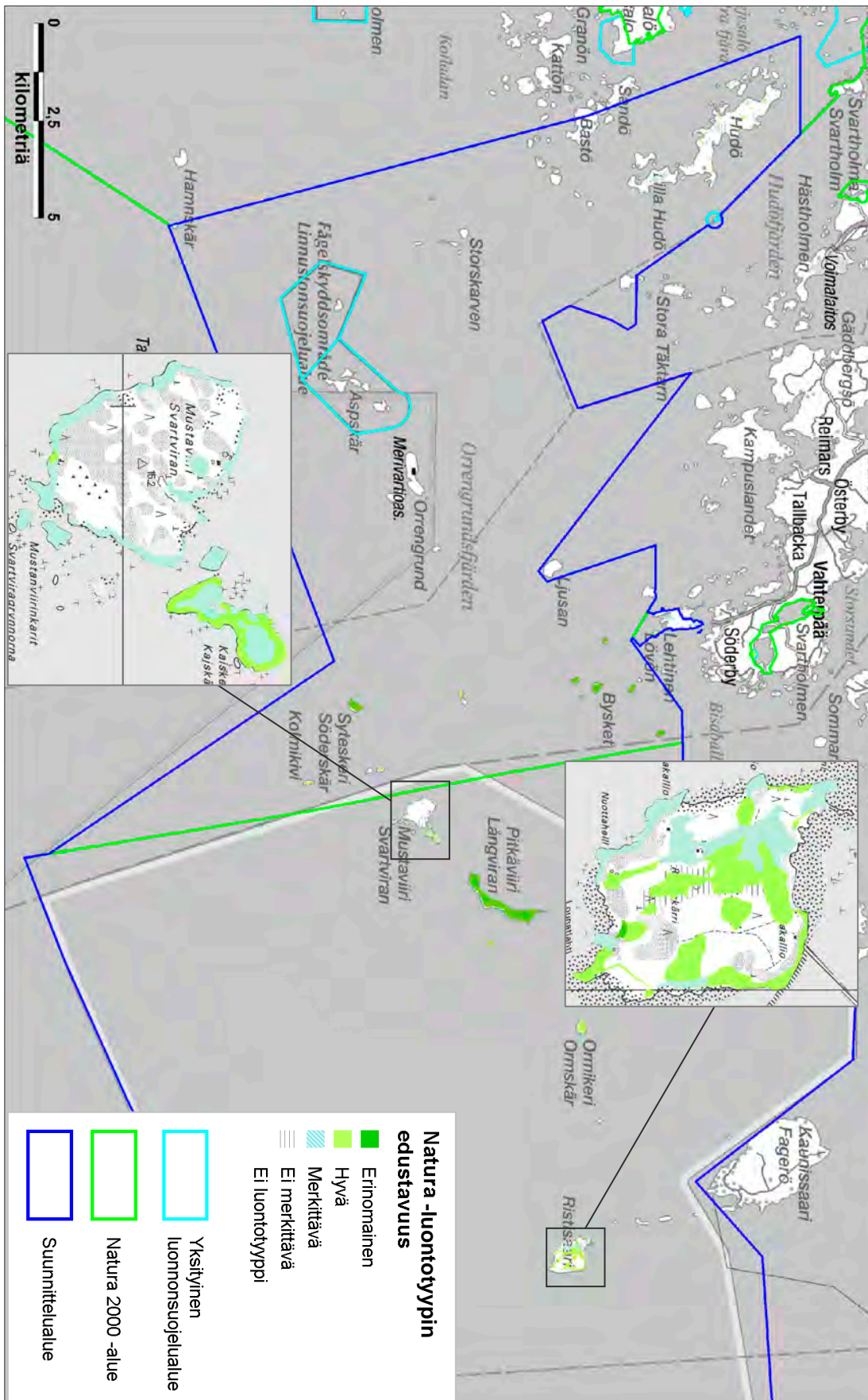
Koodi	Luontotyyppi	Arvioitu osuus alueen maapinta-alasta	
		MH:n maat	YSA
1210	Rantavallit	< 1 %	
1220	Kivikkorannat	5 %	< 1 %
1230	Kasvipeitteiset merenrantakalliot	18 %	8 %
1610	Harjusaaret	4 %	
1620	Ulkosaariston saaret ja luodot	13 %	
1630	Merenrantaniityt*	< 1 %	< 1 %
1640	Itämeren hiekkarannat	< 1 %	
2130	Liikkuvat rantakauradyynit	< 1 %	
2120	Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit*	< 1 %	
2140	Variksenmarjadyynit*	< 1 %	
2180	Metsäiset dyynit	< 1 %	
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt*	< 1 %	
7140	Vaihettumis- ja rantasuot	< 1 %	13 %
8220	Silikaattikalliot	6 %	
9010	Luonnonmetsät*	4 %	
9050	Lehdot	3 %	
9060	Harjumetsät	2 %	
9080	Metsäluhdat*	< 1 %	
91D0	Puustoiset suot	1 %	
	Arviotta	< 1 %	78 %

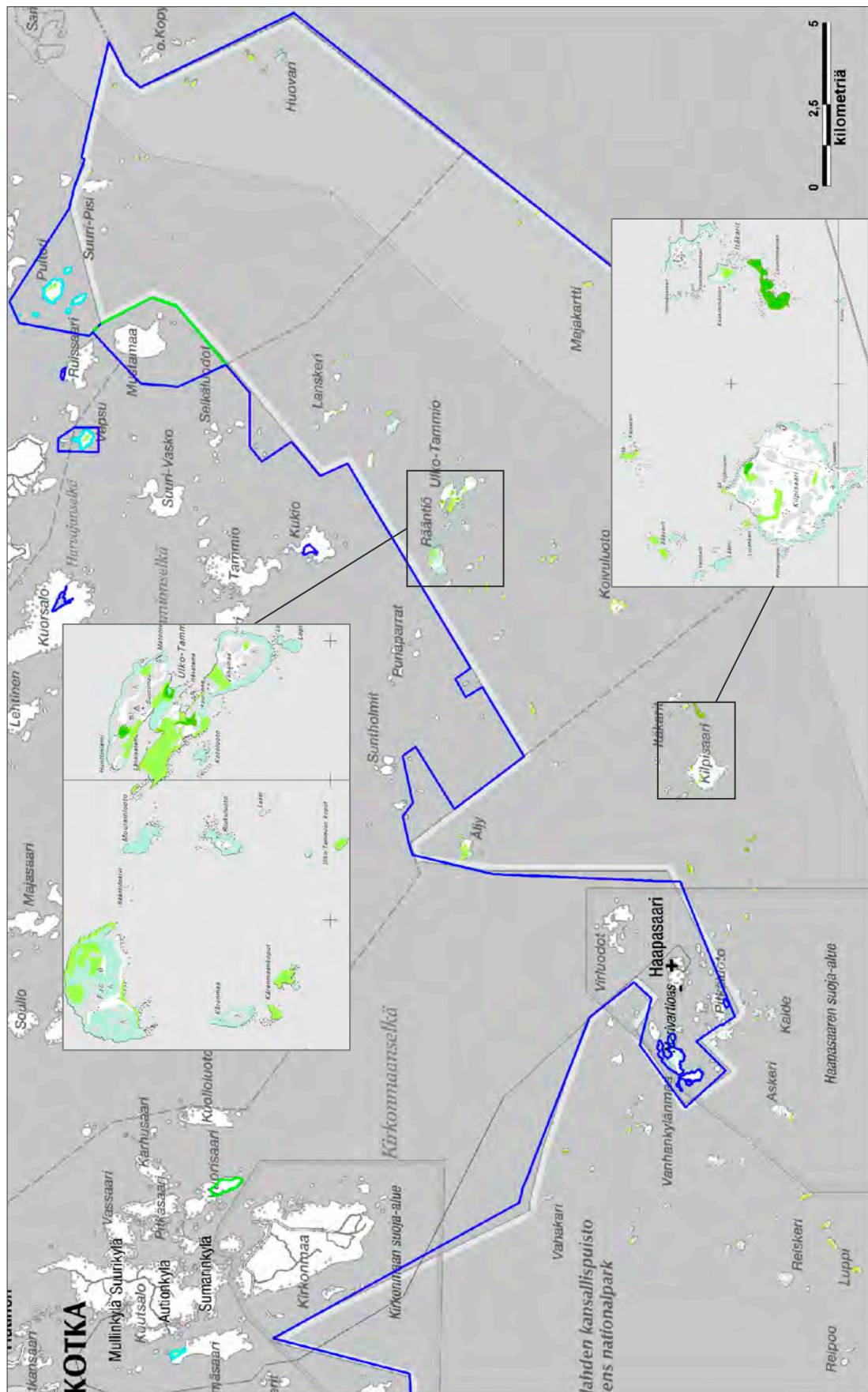
Kuva 4. Metsähallituksen maiden ja inventoitujen yksityisten luonnonsuojelualueiden Natura-luontotyytit Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MYY/08, © Suomen ympäristökeskus, © Genimap, Lupa L5293.

Kuva 5. Metsähallituksen maiden ja inventoitujen yksityisten luonnonsuojelualueiden Natura-luontotyytit Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MYY/08, © Suomen ympäristökeskus, © Genimap, Lupa L5293.

Kuva 6. Metsähallituksen maiden ja inventoitujen yksityisten luonnonsuojelualueiden Natura-luontotyypin edustavuus Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MYY/08, © Suomen ympäristökeskus, © Genimap, Lupa L5293.

Kuva 7. Metsähallituksen maiden ja inventoitujen yksityisten luonnonsuojelualueiden Natura-luontotyyppien edustavuus Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MYY/08, © Suomen ympäristökeskus, © Genimap, Lupa L5293.

2.5 Lajisto

2.5.1 Kasvillisuus

Itäisellä Suomenlahdella kasvillisuus vaihtelee kasvupaikan, saaren korkeuden, koon ja käyttöhistorian perusteella. Eri luontotyyppiryhmien pinta-alaosuuksissa onkin suurta vaihtelua. Suuri osa suunnittelualan luodoista on kokonaan tai lähes puuttomia. Luontotyyppiryhmistä pinta-alaltaan toiseksi suurin on kalliot ja kivikot. Suurin osa niistä (387 ha) on avokallioita, jotka ovat alueen runsain yksittäinen luontotyyppi. Osa pienistä luodoista on pelkkiä kallioluotoja. Kaikilla saarilla on avokallio jossakin esillä. Avokallioiden kasvillisuus on tyyppillisesti niukahkoa. Louhikkorannat ovat myös varsin yleisiä. Loivilla somerikko- ja hiekkarannoilla kasvaa vaateliasta merenrantakasvillisuutta – kuten rantavehnnää, suola-arhoa, morsinkoa ja merinätkelmää.

Erilaisia perinnebiotooppeja ja rantaniittyjä on 65 ha. Rantaniittyjä on inventointitietojen perusteella itäisellä Suomenlahdella noin 4 % maa-alasta. Niityissä vallitsevat kosteat niityt (noin 40 ha). Suurin osa niityistä – sekä lukumäärältään että pinta-alaltaan – on korkeakasvuisia rantaniittyjä. Laajimmin näitä esiintyy Ristisaarella. Matalia rantaniittyjä on pienialaisina koko saaristoalueella. Lukumääräisesti edellisiä vähemmän, mutta pinta-alaltaan enemmän on järvi-ruokoyhdyskuntaisia rantaniittyjä.

Perinnebiotoopeista (lähes 2 % maa-alasta) yleisimpiä ovat kuivat niityt ja kedot. Ketojen tyyppilistä lajistoa ovat esimerkiksi kataja, isomaksaruoho ja kissankello. Tuoreita niittyjä on noin puolet ketojen määrästä. Muita perinnebiotooppeja on vain yksittäisiä kuvioita. Perinnebiotooppien nykyinen pinta-ala ei anna oikeaa kuvaa alueen maankäytön historiasta, sillä huomattava osa saarista lienee ollut aiemmin laidunkäytössä. Nyt nämä vanhat laidunalueet ovat jo niin muuttuneita, että ne on luokiteltu muiksi kasvillisuustyypeiksi – kuten lehdoiksi.

Ristisaaren pohjoispäässä on valtakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi (Hering 1999). Lisäksi Koivuluodossa on maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi. Hudössä ja Mustamaalla on entisen asutuksen synnyttämiä aukeita ja Mustaviirissä on vanha pelto.

Vain suurimmissa saarissa on metsiä, ja niistä luonnonmetsiä on vain osa. Kuitenkin puolet (568 ha) maaluontotyyppien pinta-alasta on metsiä. Metsissä vallitsevat tuoreet (lähes 300 ha) ja kuivahkot kankaat (161 ha). Kangasmetsät ovat pääsääntöisesti mäntyvaltaisia; kuusia esiintyy harvakseltaan painottuen sisäsaaristoon. Paikoin tavataan kangasmaiden koivikkoja – etenkin Koivuluodossa. Metsät ovat yleensä melko iäkkäitä ja vähälahopuustoisia, kuten yleensäkin saaristossa. Lahopuusto on keskittynyt erityisesti rannoille tuulen kaatamia runkoina – samoin kuin kallioalueilla kuivuuteen kuolleina, keloutuneina mäntyinä. Suuri-Pisissä on reilun 2 ha:n kokoinen, parin vuoden ikäinen metsäpaloalue. Paikoin Mustamaalla ja Vanhakylänmaalla sekä Hudössä – erityisesti sen eteläosassa – metsät ovat melko talousmetsämäisiä.

Lehtoja löytyy alueelta lähes 40 ha. Suurin osa niistä on tuoreita keskiravinteisia lehtoja, joista inventointitietojen perusteella puna-ailakkityyppi on vallitsevin. Kuivia lehtoja ei esiinny, eikä myöskään kosteita runsasravinteisia lehtoja.

Soita on vain 37 ha. Erilaisia pihapiirejä yms. kulttuurikuvioita on noin 5 ha (taulukko 9).

Taulukko 9. Metsähallituksen hallinnassa olevan maa-alueen luontotyyppiryhmien ja inventointiluokkien osuudet (%) maa-alasta Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella. Osa luontotyypeistä on päällekkäisiä.

Luontotyyppiryhmä/Inventointiluokka	%	Luontotyyppiryhmä/Inventointiluokka	%
Kalliot ja kivikot	40,1	Varsinaiset rämesuot	0,9
Kalliolaet, -rinteet ja terassit	34,4	Räme-välipintasuo	0,3
Kalliojyrkänteet ja -seinämät	0,1	Räme-rimpipintasuo	0,1
Louhikot ja kivikot	5,6	Välipintasuo	0
Kivennäismaat	50,4	Väli-rimpipintasuo	0
Kasviton kivennäismaa	1,1	Rimpipintasuo	0
Jäkälä (karukkokangas)	0,6	Vesipintasuo	0
Jäkälä-varpu (kuiva)	0,4	Perinne- ja niittykuviot	5,8
Jäkälä-sammal-varpu (kuivahko)	14,3	Kuiva niitty/keto	1,2
Sammal-varpu (tuore)	26,5	Tuore niitty	1
Sammal-varpu-ruoho (lehtomainen)	4	Kostea niitty	3,6
Ruoho (lehto)	3,6	Kulttuurikuviot	0,4
Sammaleinen heinä-sara	0	Muut ekstensiivisesti rakennetut alueet	0,4
Suot	3,2	Rakennetut luonnonympäristöt	0
Varsinaiset korpisuot	0,4	Liikenneväylät	0
Korpi-välipintasuo	0,7	Tiet	0
Korpi-rimpipintasuo	0		
		Yhteensä	100

Putkilokasvilajeista kurturuusu ja terttuselja, jotka molemmat ovat vieraslajeja, valtaavat elintilaa alkuperäiseltä kasvilajistolta.

Alueen vedenalaisesta luonnosta tiedetään varsin vähän. Tällä hetkellä käytössä oleva tieto on hajanaista. Vastaisuudessa tulee parempia tietoja **Vedenalaisen luonnon monimuotoisuus** -hankkeen myötä.

2.5.2 Eläimistö

Linnut

Monipuolinen ja runsas saaristolinnusto muodostaa alueen näkyvimmän eläimistön – varsinkin vesien ollessa jäätömiä. Itäisen Suomenlahden ulkosaaristolle ominaisimpia lajeja ovat ruokki, riskilä ja lapintiira. Näistä ruokkikanta on taantunut alueen itäosissa todennäköisesti levämyrkköjen aiheuttamien joukkokuolemien ja lisääntyneen minkkikannan takia. Myös selkälökkikanta on taantunut voimakkaasti, ja riskiläkantakin on laskeva. Harmaalokkikannan kehitys on puolestaan kasvava. Räyskä pesii alueella pääasiassa yksittäispareina. Etelänkiisloja pesii alueen länsiosassa.

Myös muut saaristolinnut – kuten kalatiirat, meriharakat, karikukot, punajalkaviklot, luotokirviset, kivitaskut ja västäräkit – kuuluvat alueen luotojen yleiseen linnustoon. Merimetso on viime vuosina alkanut pesiä yhdyskuntina alueella; mutta jo aiemmin merimetso oli varsin yleinen näky, sillä laji on pesinyt jo pitkään rajan lähellä Venäjällä sijaitsevista suurissa yhdyskunnissa.

Metsäisillä saarilla on osittain oma lintulajistonsa, jonka alueelle ominaisena erikoisuutena on idänuunilintu. Eräillä puustoisilla saarilla pesii nuolihaukka. Myös kalasääski kuuluu alueen pesimälinnustoon. Sen sijaan merikotka puuttuu, mutta on levittäytymässä kohti suunnittelu-alueita.

Itäisen Suomenlahden kansallispuisto sijaitsee Siperiaan muuttavien arktisten vesilintujen ja kahlaajien muuttoreitillä. Alueen läpi muuttaa keväällä ja syksyllä satoja tuhansia lintuja. Arktiset linnut pysähtelevät alueella vähäisessä määrin; mutta huonojen säiden – kuten paksun sumun – yllättäessä muutto saattaa keskeytyä, ja linnut pudottautuvat joko veteen tai luodoille odottelemaan sään paranemista. Allit muuttavat usein syksyllä lyhyinä etappeina, ja niitä voi olla ulko-saaristossa suuriakin parvia lepäilemässä.

Kansallispuiston saaret ovat pääosin karuja ja jyrkkärantaisia, eivätkä läpimuuttavat kahlaajat pysähtele niillä merkittävässä määrin. Varpuslintuja voi pudottautua saariin lepäilemään muutto-aikoina, erityisesti huonoilla säillä. Itäisen Suomenlahden kansallispuiston linnustollinen merkitys on suurempi pesimälinnuston osalta, mutta läpimuuttavat linnut käyttävät aluetta lyhytaikaiseen levähdykseen.

Nisäkkäät

Suomenlahdella harmaahylkeen eli **hallin** kannanvahvuudeksi arvioidaan yhteensä 900 yksilöä, josta Suomen merialueilla on 300 yksilöä (Stenman ym. 2005, Halkka ym. 2005). Tästä osa esiintyy itäisellä Suomenlahdella. Borg (1978) kirjoitti hallista Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa seuraavasti:

Halli esiintyy harvalukuisena puiston avomerialueella ja merivyöhykkeessä. – – Lisääntymisalue vaihtelee vuosittain jäätilanteen mukaan. Useimmin lisääntyminen tapahtuu Neuvostoliiton puolella. Keväällä 1975 jäätilanne oli kuitenkin sellainen, että suurin osa halliemoista synnytti Suomen puolella. Tuolloin laskettiin puistossa välimatkalla Lumi-luoto–Huovari (4,5 km) 746 hallinpoikasta. Samalla alueella tapaa ”normaalivuosina” vain 3–4 poikasta.

Kovinkaan tarkkaa tietoa itämerennorpan kannoista Suomenlahdella ei ole, mutta kannaksi on arvioitu muutamia satoja yksilöitä, jotka pääsääntöisesti elävät Venäjän merialueella (Stenman ym. 2005). Ilmeisimmin kansallispuiston alue rajavyöhykkeellä ja Venäjän puoleinen Viipurinlahden edusta, jossa jääpeite säilyy pisimpään, on norpalle merkittävä elinympäristö.

Alueella esiintyy pysyvästi tai tilapäisesti monipuolinen maanisäksälajisto. Maanisäkkäiden yksilömäärät alueen kokoon nähden lienevät kuitenkin melko pieniä vähäisen maapinta-alan ja rikkonaisen saariston takia. Sisäsaariston metsäiset saaret mantereen välittömässä läheisyydessä – kuten Lehtinen ja Hudö – ovat lajistoltaan verrattavissa muun Kymen tai Itä-Uudenmaan rannikoiden lajistoon.

Pedot haittaavat linnustoa. Kettua tavataan ainakin tilapäisesti koko alueella; sen esiintyminen keskittyy mantereen läheisyyteen. Vieraslajeista minkkiä on koko alueella, ja laji aiheuttaa suurta haittaa ulkoluotojen lintujen pesinnälle. Haitat ovat suurimmillaan isoimpien puustoisten saarien läheisyydessä. Supikoiraa esiintyy satunnaisesti koko alueella.

Hyönteiset

Hyönteisten suuren kokonaislajimäärän takia puiston alueella tavattavien hyönteislajien lukumäärää ja lajistoa ei tunneta tarkasti. Monista kokonaisista lahkoista tiedossa on lähinnä vain hajahavaintoja. Suurimmista lahkoista paras tietämys on kovakuoriaisista ja perhosista. Puiston lajistoon kuuluu useita, meillä eteläisiä ja kaakkoisia lajeja, sekä myös vain etelärannikolla ja saaristossa tavattavia lajeja – mutta hyvin niukasti lajeja, joita ei tavattaisi missään muualla maassamme.

Suurimmat lajimäärät tavataan suurilla ja osin metsäpeitteisillä saarilla, joissa on monipuolinen kasvillisuus ja paljon erilaisia elinympäristöjä, kun taas vastaavasti pienillä karuilla saarilla lajimäärät ovat niukkoja. Metsien hyönteislajisto on yleensä vähälukuisempaa kuin vastaavanoloisten metsien lajisto mantereella, mutta sisältää kuitenkin joitakin vain saaristossa tavattavia lajeja.

Saarten rantojen lajisto saa kesäkaudella jatkuvasti täydennystä aaltojen mukanaan tuomista hyönteisistä. Maantieteellisestä sijainnista johtuen puiston alueen ulkosaarissa ja etenkin lähellä saarten vesirajaa tavataan lähes vuosittain useita maassamme harvinaisia ja satunnaisia tai kokonaan maalle uusia hyönteislajeja. Monet maahamme levittäytyvät uudet lajit tavataan ensimmäiseksi ulkosaaristossa. Jotkut niistä yleistyvät myöhemmin mantereella muutaman vuoden viipeellä.

Kalat

Itäisen Suomenlahden kalalajit ovat tyypillisiä murtovesilajeja. Meren alhainen suolapitoisuus (noin 4–7 ‰) ei ole makeanveden kalalajeille este murtovedessä elämiseen. Merilajeista runsaina ovat mm. kilohaili, kampela, rasvakala ja kolmipiikki. Ehkä parhaiten murtoveteen sopeutunut laji on silakka. Makeanveden lajeista yleisiä ovat useat särkikalat, ahven ja kiiski. Kuha on vasta viime vuosina levinnyt rannikolta ulkosaaristoon asti. Hauki pysyttelee rannikolla ja on melko harvinainen ulkosaaristossa. Erikoisuutena alueella on muikku. Lohikaloista Itäisellä Suomenlahdella esiintyvät mm. merilohi ja meritaimen sekä vaellus- ja karisiika.

Kansallispuiston saarten, luotojen sekä karien rantavyöhykkeet ovat erittäin tärkeää syönnös- aluetta meritaimenille ja siiolle varsinkin viileän veden aikaan. Vaelluskaloista tavataan myös ankeriasta ja nahkiaista, joka lisääntyy rannikon joissa ja käy syönnösvaelluksella meressä.

Vedenalaiset matalikot ja harjut toimivat useiden kalalajien lisääntymispaikkana. Soraikkomatalikoilla lisääntyvät mm. kampela, karisiika ja silakka. Rannan litoraalivyöhykkeellä lisääntyvät monet pienikokoiset lajit – kuten muttu ja kolmipiikki. Lisäksi rantavyöhyke on tärkeä kasvualue monien kalalajien poikasille ja aikuisille yksilöille.

Vedessä elävä vieraslajisto

Vesiluonnon viimeaikaisista vieraslajeista ainakin vaeltajasimpukka, valekirjosimpukka ja tiikerikatka ovat levittäytyneet alueelle. Lisäksi Nevanlahdensuulla on lukuisia muita vieraslajeja, jotka ovat mahdollisesti levittäytymässä suunnittelualueelle. Meriliikenteen mukana on odotettavissa uusia tulokkaita. Meressä elävien vieraslajien ekologisia vaikutuksia ei tunneta kovin hyvin, ja sekä niiden leviämisen että vaikutusten ennustaminen on vaikeaa. Nevanlahdensuulta vieraslajit ovat jo vallanneet elintilaa alkuperäislajistolta ja oletettavasti muuttavat yhteisöjen toimintaa. Esimerksi rantavyöhykkeessä ovat runsastuneet vierasperäiset katkat (*Gmelinoides fasciatus* ja

Pontogammarus robustoides) ja samanaikaisesti alkuperäiset *Gammarus*-suvun leväkatkat ovat taantuneet. Vaeltajasimpukasta on tullut biomassaltaan hallitseva laji kovien pohjien yhteisöissä, ja myös rohmutokko (*Perccottus glenii*) on saalistuksellaan vaikuttanut yhteisörakenteeseen.

2.5.3 Uhanalainen ja silmälläpidettävä lajisto sekä direktiivilajisto

Alueella esiintyy ainakin 103 uhanalaista tai silmälläpidettävää eliölajia. (Tähän lukuun on laskettu linnuista vain alueella pesivät lajit.) Uhanalaisia näistä on 50 lajia. Pääosa uhanalaisista ja silmälläpidettävistä lajeista on kovakuoriaisia ja perhosia. Taulukossa 10 ja liitteessä 7 esitetään ne lajit, joista on havainto alueelta ja joiden oletetaan myös esiintyvän siellä nykyään. Linnuista ovat kuitenkin mukana vain lajit, joiden tiedetään pesivän alueella.

Taulukko 10. Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla (sisältää myös puolustusvoimille vuokratut alueet) esiintyvät uhanalaiset ja silmälläpidettävät eliölajit lajiryhmittäin ja uhanalaisuusluokittain. Uhanalaisuusluokat: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä.

Lajiryhmä	CR	EN	VU	NT	Yhteensä
Nisäkkäät				2	2
Linnut			6	10	16
Matelijat			1		1
Kalat		2	2	2	6
Hyönteiset	1	6	27	38	72
<i>Sudenkorennot</i>			1		1
<i>Luteet</i>		1	2	2	5
<i>Perhoset</i>		1	12	18	31
<i>Vesiperhoset</i>				1	1
<i>Kaksisiipiset</i>			1		1
<i>Pistäiset</i>		1		1	2
<i>Kovakuoriaiset</i>	1	3	11	16	31
Putkilokasvit		1	3	1	5
Jäkävät			1		1
Yhteensä	1	9	40	53	103

Kun Itämeren lajeja sekä biotooppeja koskeva HELCOMin uhanalaisuusluokitus valmistuu, se otetaan huomioon alueen suunnittelussa ja toimenpiteissä.

Harvinaisista selkärangkaisista lajiryhmistä linnut lienevät näkyvin ryhmä alueella. Niistä puolestaan merkittävin ryhmä sekä yksilömääränsä että näkyvyytensä perusteella on puuttomien lintuluotojen lajisto – kuten riskilä, selkälökki ja räyskä. Alueen uhanalaiset tai silmälläpidettävät kalalajit ovat nahkiaista lukuun ottamatta joko lohi- tai särkikalaja. Silmälläpidettävät nisäkkäät ovat hylkeitä.

Uhanalaiset ja silmälläpidettävät kovakuoriaiset, perhoset ja putkilokasvit voidaan jakaa elinympäristöjensä perusteella karkeasti muutamaan ryhmään. Yksi ryhmistä on rantaniittyjen lajit – kuten saaristoraanumittari, kaakonkoisa tai aitoristikiihtäjä. Toisen lajiryhmän muodostavat hiekkarantojen lajit – esimerkiksi meriotakilokki tai pikkusavipimikkä. Kolmas lajiryhmistä on kotojen lajit – esimerkkinä hietamittari ja keltakynsimö. Neljännen lajiryhmän muodostavat laho- puusta tai palaneesta puusta riippuvalaiset lajit – kuten reunustyyppijäärä, sinikauniainen ja mustahälvekäs. Lisäksi on elinympäristöltään sekalaiset lajit, joista osa lienee saapuneet tuulten mukana tai vaeltajina – kuten aaltoritariyökkönen; jotkut taas elävät vaihtelevissa ympäristöissä – kuten isovesiäinen lampareissa.

Luontodirektiivissä (92/43/ETY) on lueteltu joukko Euroopan yhteisön tärkeinä pitämiä lajeja. Luontodirektiivin liitteen II lajien suojelemiseksi on valittu Natura 2000 -alueet. Direktiivin liitteessä IV on mainittu lajit, jotka vaativat tiukkaa suojelua, ja liitteen V lajien luonnosta otto tai hyväksikäyttö voi vaatia säätelystä. Lisäksi luontodirektiivissä mainittujen lajien suojelemiseksi on tehtävä Natura 2000 -alueilla toimenpiteitä lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi. Itäisellä Suomenlahdella esiintyvät luontodirektiivin lajistosta harmaahylje eli **halli** ja itämerennorppa, ja kaloista toutain, nahkiainen ja lohi (kaikki em. sekä liitteessä II että V) sekä siika ja muikku (liite V). Myös lepakoista – joista useimmat Suomessa esiintyvät ovat luontodirektiivin liitteen IV suojelemia – on havaintoja, vaikkakaan lajista tai lajeista ei ole selvyyttä. Alueella ei tiettävästi esiinny luontodirektiivin suojelemaa kasvilajistoa.

Lintudirektiivin (79/409/ETY) liitteessä I on luokiteltu sellaiset lintulajit, joiden elinympäristöjä on suojeltava lajien lisääntymisen ja eloonjäämisen varmistamiseksi. Lintudirektiivin suojelemia itäisellä Suomenlahdella pesiviä lintulajeja ovat räyskä, kala- ja lapintiira, sääksi, valkospokkihanhi, palokärki, pikkulepinkäinen, pikkusieppo, pikkulokki, kehrääjä ja teeri.

2.5.4 Vedenalainen luonto

Tiedot alueen vedenalaisesta luonnosta perustuvat aiempiin yksittäisiin selvityksiin sekä vuonna 2007 aloitetun vedenalaisen luonnon monimuotoisuuden kartoituksen alustaviin tuloksiin. Tiedot luontotyypeistä tulevat meneillään olevan kartoituksen puitteissa täydentymään lähivuosina. Vuoden 2007 vedenalaisissa kartoituksessa havaittiin kansallispuiston alueella 23 makrolevä- ja 11 putkilokasvilajia tai -ryhmää. Näistä viittä levälajia ja kahta putkilokasvia ei ole tiettävästi aiemmin havaittu alueella.

Vedenalainen luonto edustaa itäisen Suomenlahden uloimman saariston meriympäristöä, jolle on tyypillistä saariston mosaiikkimaisuus sekä suhteellisen suuri avoimuus. Tästä johtuen rantavyöhykkeessä vallitsevana ovat kovat pohjatyypit (kallio, kivikko, sora- ja hiekkapohjat). Matalia liejuvaltaisia pohjia tavataan rajoitetusti vain eräissä suojaisimmissa lahdissa. Avoimuudesta ja alueen suolapitoisuudesta johtuen kovia pohjia hallitsevat vyöhykkeisesti esiintyvät makrolevät. Vesirajasta noin 1 m:n syvyyteen hallitsevat vuodenaikaisesti vaihtelevat yksivuotiset rihmalevät (ahdinparta, lettiruskolevä ja punahelmilevä). Tämän alapuolella noin 1,5–4,5 m:n syvyydessä vallitsee paikoin tiheä rakkolevän muodostama vyöhyke. Rakkolevävyöhykkeen alapuolella vallitsevana lajina esiintyy paikoin tiheänä kasvustona esiintyvä meriahdinparta, joka alueella korvaa läntiselle Suomenlahdelle tyypillisen punalevävyöhykkeen. Monet mereiset lajit – kuten esimerkiksi punaleviin kuuluva haarukkalevä – esiintyvät kansallispuiston alueella harvalukuisina ja suolapitoisuutensa alarajalla.

Alueella esiintyvillä laajemmilla hiekkapohjaisilla alueilla (esim. Vanhankylänmaan ympäristö ja Pitkäviiri) esiintyy edustavia putkilokasviyhteisöjä, joissa valtalajeina ovat vidat, haurat ja näkinpartaislevät. Myös jousilevä on näille alueille tyypillinen. Ristisaaren pohjoisosan matalalla rantaluonnon alueella on ulkosaaristolle poikkeuksellinen laaja ja suojainen hiekka- ja liejupohjainen alue, jolla esiintyy runsaasti putkilokasvillisuutta.

Tiedot rannan kasvillisuusvyöhykkeen selkärangattomista ovat hyvin vajavaiset. Kasvillisuusvyöhykkeen alapuolella esiintyy pohjaan kiinnittyneiden suodattajien yhteisö, jossa hallitsevana lajeina ovat vaeltajasimpukka, merirokko, levärupi ja murtovesisieni. Vaeltajasimpukan esiintyminen rajoittuu lännessä Haapasaaristoon, mistä se runsastuu itään päin.

2.6 Historia

2.6.1 Esihistoria

Itäisellä Suomenlahdella on liikuttu jo kivikaudella. Tämän osoittavat rannikon kivikautiset esinelöydökset, joissa näkyvät yhteydet Suomenlahden eteläpuolelle. Suunnittelualueelta ei ole toistaiseksi löytynyt kivikaudelle ajoittuvia muinaisjäännöksiä. Varhaisin kohde on mahdollinen rautakautinen hautaröykkiö, joka paikannettiin Metsähallituksen vuoden 2007 inventoinnissa Kuuttal-Petäjässä Haapasaaren lounaispuolella. Hautaröykkiöt ajoittuvat varsinkin mantereella usein pronssikaudelle, mutta nykytiedon perusteella ainakin Lounais-Suomen saaristossa hautaröykkiötraditio jatkuu nuorempaan rautakauteen asti.

Toinen alueelta löytynyt – mahdollisesti jo esihistorialliselta ajalta historialliselle ajalle asti ajoittuva – muinaisjäännöstyyppi on ns. kivilabyrintit eli **jatulintarhat**. Niiden rakentamissyitä ei tarkkaan tiedetä. Kivilabyrinttien ajoitus on myös hyvin vaikeaa, koska kohteet koostuvat usein ainoastaan kiviriveistä suoraan kallion päällä, eivätkä ne ole välttämättä rantasidonnaisia. Kivirivit muodostavat jonkinlaisen oikean tai valelabyrintin. Labyrinttejä esiintyy Välimeren alueelta Atlantin rannikkoa myöten aina Kuolan niemimaalle asti. Tiedetään, että jatulintarhoja on rakennettu vielä 1800-luvulla; mutta Ruotsissa tehdyt tutkimukset viittaavat siihen, että niitä olisi myös rakennettu jo esihistoriallisella ajalla. Ruotsissa käytetty kansannimitys **Trojaborg** viittaa yhteyksiin Välimerelle, ja on mielenkiintoista, että haastattelutietojen perusteella myös Mustaviirin labyrinttiä kutsuttiin **Jerusalemiksi** ja leikkiä siinä ”kiertää kuin Jerusalemin suutari”.

Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä on suunnittelualueelta kaksi kohdetta. Toinen on Suur-Pisin historiallisen ajan kalliohakkaus. Toinen on Mustaviirin jatulintarha, joka on myös valtakunnallisesti merkittävä kiinteä muinaisjäännös. Mustaviirin jatulintarha sijaitsee noin 40 m:n päässä rannasta. Sen läpimitta on noin 12 m. Tarha on ristikeskustaista tyyppiä ja 12-kehäinen. Kaikki muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/1963) suojelemia.

2.6.2 Historiallinen aika

Asutushistoria

Suunnittelualueen varhaisimmat asukkaat asettuivat todennäköisesti jo keskiajalla Vanhankylänmaan Vanhankylänlahden pohjukkaan. Sieltä löytyvät suunnittelualueen varhaisimmat merkit asutuksesta. Asutus siirtyi Vanhankylänmaasta viimeistään 1700-luvun alussa nykyiselle paikalle Haapasaareen. Vanhasta asutuksesta on säilynyt merkkejä nykyisin puolustusvoimien käytössä olevalla saarella. Metsähallituksen kesän 2007 inventoinnissa löytyi mustasta kulttuurikerroksesta mm. hitaalla kääntöpyörällä tehtyä matalapolttoista keramiikkaa ja luuta.

Muualle suunnittelualueelle asutus on levinnyt paljon myöhemmin. Mustaviiriin, joka pitkään oli Ahvenkosken kartanon omistuksessa, tuli asukkaita viimeistään vuonna 1873. Ennen sitä se mainitaan lähinnä virolaisten kalastustukikohtana. Mustaviiriin muutti vuonna 1873 Grönholmin suku, joka asui saarella Ahvenkosken kartanon vuokralaisina vuoteen 1924. Tämän jälkeen perhe piti saarta kalastustukikohtanaan toiseen maailmansotaan asti.

Toinen ainakin 1800-luvun puolivälistä vakituisesti asuttuna ollut saari oli Hudö, jossa sijaitsi kaksi kalastajatorppaa.

Merenkulun historia

1800-luvulla syntyi pysyvää asutusta myös Lehtiseen. Lehtisen asutus tosin erosi muusta lähi-alueesta siinä, että sen asukkaat saivat toimeentulonsa lähinnä merenkulusta ja luotsauksesta. Saari oli vuosisatojen saatossa ollut kalastustukikohtana, ja luotsit käyttivät sitä luotsaustehtävissä jo ennen saaren vakituista asuttamista. Ensimmäiset asukkaat siirtyivät 1700-luvulla saareen Ahvenkosken kartanon vuokralaisina, mutta ensimmäiset merkit pysyvämmästä asutuksesta esiintyvät lähteissä vuodelta 1836, jolloin saarella asusti 6–7 kruununluotsia perheineen. Nämä kirjoittivat samana vuonna vuokrasopimuksen alueen omistajien kanssa. 1800-luvun puolivälissä annettiin asetus, jonka mukaan luotsien piti asua lähellä palvelupaikkaansa, mutta heidän oli itse rakennettava ja kustannettava asuntonsa ja tilansa. Tämä johti siihen, että Lehtiselle muodostui tiivis yhteisö, jossa elettiin enemmän tai vähemmän omavaraisesti. Lilla Lövössä oli luotsien palvelumökki, jossa vartioitiin merta ja tähysteltiin luotsausta tarvitsevia laivoja työvuorossa oltaessa. Asetuksen luoma järjestelmä purettiin vuonna 1888. Luotsit jatkoivat elämäänsä saarella sen jälkeenkin, vaikka luotsipalvelu siirrettiin ensin viereiseen Boistön saareen ja myöhemmin Orrengrundiin. Luotsien muuton yhteydessä vuonna 1912 saarella oli 70 asukasta.

Saaren asutus jakaantui kahteen kylään, jotka sijaitsivat sen pohjois- ja eteläpäässä. Kylien välissä kulki kärrytie. Ainoa asutuksesta säilynyt rakennus sijaitsi alun perin eteläisen kärjen kylässä. Saaren asutus vähentyi, kun luotsilaitoksen luotsit irtisanoutuivat ns. **venäläistymisen** vuoksi, ja heidät määrättiin muuttamaan pois Lehtisestä. Saareen sai jäädä asumaan ainoastaan eläkkeellä olevia luotseja tai merimiehiä perheineen, ja siksi jäljelle jäi vain neljä taloa. Näistä on säilynyt nykypäivään ainoastaan yksi tila, ns. **Sjögrenin talo**, jonka päärakennus on vielä jäljellä. Eläkkeellä oleva luotsi Anders Sjögren asui rakennuksessa kuolemaansa vuoteen 1919 asti, minkä jälkeen hänen tyttärensä asui siinä, kunnes muutti Helsinkiin vuonna 1927. Saarella asui joitakin muitakin perheitä – lähinnä eläkkeellä tai aktiivipalveluksessa olevia luotseja ja heidän jälkikasvuun – toiseen maailmansotaan asti. Sodan jälkeen Lehtisen saarella oli merivartioasema, joka vielä 1950-luvulla toimi saarella ilman sähköä. Vuonna 1969 merivartioasema siirtyi viereiseen Boistön saareen, koska Lehtisessä ei ollut sopivaa satamaa.

Orrengrundin saarella Pernajassa on ollut tunnusmajakoita 1700-luvulta lähtien. Nykyinen Jean Wiikin suunnittelema, kivistä tehty majakka on rakennettu vuonna 1858 ja kunnostettu viimeksi vuonna 2001. Orregrund on toinen Suomenlahdella säilyneistä 1800-luvun tunnusmajakoista ja yksi harvoista Suomenlahdella säilyneistä merimerkeistä. Orregrund on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristökohde.

Myös Itäisen Suomenlahden luodoilla on merkkejä merenkulusta. Esimerkiksi Ulko-Tammion luodon ja Mustamaan rannoille on kaiverrettu laivojen kuvia, ja Suur-Pisissä on kallioon kaiverrettuna Kustaa III:n monogrammi ja päivämäärä 14.06.1777. Kyseinen muinaismuistolain (295/1963) suojelema historiallisen ajan muinaisjäännös kertoo kuninkaan seurueineen Pietarin matkalla tekemästä pysähdyksestä kyseisen lahden suulle.

Konkreettisia jäänteitä merenkulusta ovat myös alueen noin kymmenen hylkyä. Yli 100 vuotta vanhat hylät ovat vedenalaisia muinaisjäännöksiä ja muinaismuistolain rauhoittamia. Hylkyjen lisäksi olisi mahdollista löytää kiinteitä vedessä olevia rakenteita ainakin vanhoista kalastustukikohdista tai satamista – kuten esimerkiksi Mustaviiristä, Ulko-Tammioista tai Vanhankylänmaasta.

Kalastus- ja muu elinkeinohistoria

Suuri osa suunnittelualueen saarista ja luodoista oli asumattomia osan vuotta, mutta osalle syntyi melko suuria sesonkimaisia yhteisöjä kalastajista ja heidän perheistään. Tästä on jäänyt jäljelle tilapäisiä asumuksia, joita paikallisesti kutsutaan **kalamajoiksi**. Kalastuksen ohella metsästettiin. Tiedetään, että jo 1550-luvulla useista saarista maksettiin kalaveroa; mutta toiminta ulottuu mitä todennäköisimmin vieläkin varhaisemmalle ajalle – ainakin keskiajalle – asti. Kalavouti kiersi saaria, keräsi veroja ja kirjasi ylös saaret, joita käytettiin kalastustukikohtina. Varhaisimmissa veroluetteloissa mainituista saarista löytyy usein hyvin yksinkertaisia, pyöreitä yhden tai kahden kivikerroksen valleja, jotka myös sijaitsevat suhteellisen kaukana nykyrannasta. Joissakin paikoissa – kuten Sauluodossa – niihin liittyvät myös veneenvetourat, jotka kyseisessä paikassa ovat jo melkein kokonaan kuivalla maalla. On mahdollista, että vallit ovat keskiajalla tai 1500-luvulla käytettyjä kalamajoja, mutta asian selvittäminen vaatisi lisätutkimuksia.

Yleisin kalamajatyyppi on nelisivuinen kivivallista muodostettu rakenne, jonka kulmassa on sisäänkäynti. Usein on myös hyödynnetty isompia kivilohkareita osana seinää, ja niitä on myös käytetty tulisijan takaseinänä. Kattorakenteet eivät ole säilyneet, mutta ne ovat voineet olla purjekankaasta, tuohesta, rimoista tai muusta kevyestä materiaalista. Tämän tyyppisiä kivirakenteita löytyi kymmeniä lähinnä Haapasaaren saariston eteläisiltä ulkoluodoilta sekä näistä itään. Rakenteet esiintyvät ryhminä, jotka voivat olla jopa 30 majan suuruisia. Hyvä esimerkki suuresta ryhmästä löytyy Kotkan Reiskerin ja Askerin luodoilta, joista Reiskerin tapauksessa kalamajat sijaitsevat ympäri saarta ja Askerissa eteläkärjessä. Kalamajoihin liittyvät usein **verkkovapeet** eli verkkojen kuivaustelineet, joista on jäänyt jäljelle ainoastaan laajat tukiröykkiökentät. Myös erilaiset uunirakenteet ja purjehdusmerkit ovat yleisiä kalamajojen yhteydessä.

Varsinkin suunnittelualueen itäosassa kalamajat muistuttavat pieniä talonperustuksia, joiden yhdessä kulmassa on usein tiilistä tehty matala tulisija. Perustuksilla on alun perin seissyt hirsi-rakennuksia, jotka ovat lahonneet tai siirretty pois. Hyvä esimerkki tämäntyyppisistä kalamajoista on Tammion museorakennus, joka alun perin on ollut 18 hengen kalamaja Koivuluodossa. Kalamajoja tai **kalaputkiksikin** kutsuttuja kalastustukikohtia on rakennettu myös sotien jälkeen, ja jotkut niistä ovat säilyneet tähän päivään saakka. Esimerkiksi Koivuluodossa ja Huovarissa on useita kymmeniä vielä ehjänä olevia kalaputkia. Useimmissa tapauksissa majat siirrettiin talvisin jälle tukikohdiksi lähelle pyyntipaikkoja. Kesäksi ne siirrettiin takaisin saareen. Monissa majoissa on kahvat kulmissa siirtämisen helpottamiseksi. Huovarissa, joka mainitaan jo 1500-luvulla kalastussaarena, ovat kalastajat 1800-luvulla hakanneet kallioon myös kaksi aurinkokelloa. Tämä on tyyppinen kohdetyyppi saaristoalueelle, ja löytyy usein satamapaikoilta ja kalastustukikohdista.

Suunnittelualueella on myös Unescon maailmanperintökohde **Struven kolmiomittausketjun** piste. Unescon maailmanperintökomitea hyväksyi vuonna 2005 Struven kolmiomittausketjun maailmanperintöluetteloon. Saksalaisyntyinen tähtitieteilijä F.G.W. Struve johti hanketta, jossa 1800-luvun alkupuolella selvitettiin maapallon kokoa ja muotoa kolmiomittauksella. Mustaviirin kolmiomittauspisteestä käytettiin Struven ketjun kartoissa ruotsinkielistä nimeä hieman nykyisestä poikkeavassa kieliasussa **Svartvira** (Maanmittauslaitos 2007). Struven ketju koostuu 258 peruskolmiosta sekä 265 peruspisteestä ja 60 apupisteestä välillä Mustameri–Hammerfest. Mittaukset tehtiin vuosina 1816–1855. Suojeltaviksi kohteiksi pisteistä on valittu 34 kpl, joista kuusi sijaitsee Suomessa. Mustaviirissä pisteen paikan osoittava reikä kalliossa on suojeltu.

2.6.3 Sotahistoria

Lilla Lövössä – joka nykyään on osa Lehtisen saarta – sijaitsi 1800-luvun puolivälistä lähtien Venäjän asevoimien semaforiasema, optinen signaalimasto sekä kaukoputki. Venäläiset sotilaat asuivat alueella kahdessa pienessä talossa, joista ei nykyään ole mitään jäljellä. Toisen maailmansodan jälkeen itse Lehtisen saari oli sotilastukikohtana, ja sen aseistukseen kuului kolme 152 mm:n tykkiä. Armeija luopui Lehtisestä vuonna 2003, mutta muistona menneestä on jäljellä mm. kasarmirakennuksia ja deaktivoituja tykkejä.

Toinen toista maailmansotaa vanhempi sotahistoriallinen kohde Itäisellä Suomenlahdella sijaitsee Kilpisaaren eteläosassa, jonne on rakennettu linnoitusjärjestelmä jo autonomian aikana osaksi venäläisten merilinnoitusjärjestelmää, jonka näkyvin osa on betoninen tykkivarustus miehistö- ja ammusuojineen. Sen ympärille ja saaren pohjoisosaan rakennettiin kasarmeja. Jatkosodan aikana Kilpisaari ja sen vanhat linnoitteet varustettiin uudestaan, mutta sodan jälkeen ne jäivät pois käytöstä.

Talvi- ja jatkosodassa alueella käytiin taisteluja maalla, merellä ja ilmassa. Kotkan lohkon alueella sotatoimet keskittyivät talvisodassa mm. Mustamaan ja Suur-Pisin alueille, jonne neuvostojoukot tekivät vuonna 1941 tuhoisan maihinnousun, sekä Haapasaaren eteläpuolelle. Talvisodan aikana tehtiin rynnäkköryityksiä mm. Haapasaaren ja Kilpisaaren, jotka oli linnoitettu tilapäisillä tai kantalinnoitteilla. Isommat hyökkäykset jään yli maaliskuussa 1940 estettiin raskaalla tykistö-tulella mm. Kirkonmaan, Pukkion, Mustamaan ja Rankin linnakkeista. Linnoituksia kehitettiin myös jatkosodan aikana. Linnoitteista suuri osa on säilynyt, ja esimerkiksi Haapasaaren eteläpuolella sijaitsevilla saarilla ja luodoilla niiden kunto on jopa erittäin hyvä.

Yksi suunnittelualueen voimakkaimmin linnoitetuista saarista oli Ulko-Tammio. Saareen alettiin jo ennen jatkosotaa rakentaa raskaan tykistön perustuksia, ja sodan alkaessa työtä kiirehdyttiin. Saaren aseistus ja miehitys muuttuivat useita kertoja sodan aikana, mutta vahvimmillaan siellä oli lähes 400 miestä. Myös laivasto käytti saarta tukikohtanaan. Esimerkiksi sukellusveneet latasivat akkuja satamalahdessa ja olivat samalla ilmatorjunnan tukena saaren vakinaiselle aseistukselle. Vuonna 1996 Ulko-Tammioon asennettiin kaksi museotykkiä: Canet 152/45-C -kanuuna sekä 76/ItK/31 ajolaitteineen. Asennukset tehtiin vanhoihin restauroituihin tykkiasemiin. Tykkien paikalleen asentamisesta vastasi puolustusvoimat.

Vironlahden salpa-asemaan merellä kuuluva Mustamaan saari on valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö.

2.7 Nykyinen käyttö

Luonnonsuojelu on käyttömuodoista tärkein, ja se on ohjannut alueen käyttöä kansallispuistossa ja muilla Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla. Merkittävin retkeilymuoto on huviveneily sekä siihen liittyvät harrastukset (mm. kalastus). Kesäisin kansallispuistoon pääsee myös vuoroveneellä. Yleinen saaristossa liikkuminen, luontoon ja historiaan tutustuminen on sellaisenaan kansalaisille tärkeää. Alueella on merkitystä eri viranomaisten toiminnalle ja ammattikalastukselle. Eri alueilla mahdolliset tavallisimmat käyttömuodot ovat taulukossa 11.

Taulukko 11. Aluekohtaiset maankäyttömuodot Itäisen Suomenlahden suunnittelualueella vuonna 2007.
x = mahdollinen, - = ei mahdollinen.

Aluetyyppi	Huviveneily ja retkeily	Virkistys ja kotitarvekalastus	Ammatti- kalastus	Metsästys
Kansallispuisto	x	x	x	-/x
Bisaballen ym.	x	x	x	-
Hudö ja Lehtinen	x	x	x	x
Valtion yksityisvedet	x	x	x	-
Valtion yleiset vesialueet	x	x	x	x
Puolustusvoimien harjoitusalueet	-	x	x	x
Yksityiset luonnonsuojelualueet	x	x	x	x/-
Yksityismaat ja -vedet	x	x	x	x

2.7.1 Luonnonsuojelu

Luonnonsuojelu on toteutettu kansallispuistossa ja muilla lakisääteisillä valtion tai yksityisen omistamilla luonnonsuojelualueilla monin eri tavoin. Erityisesti lintuluojoilla on pesimäaikaista mairinnousurajoituksia. Retkeilijöitä varten on tehty palvelurakenteita vain tietyille alueille. Aktiivista luonnonsuojelua, luonnonhoitoa, on toteutettu hoitamalla Mustaviirin, Ristisaaren, Koivuluodon ja Lehtisen perinneympäristöjä. Linnuston suojelemiseksi alueelta pyydetään minkkejä sekä supikoiria.

2.7.2 Retkeily

Kansallispuiston kävijät

Kansallispuistossa on tehty kolme kävijätutkimusta, joiden aineiston keruu on keskittynyt kesäkauteen: Ulko-Tammiossa vuosina 1988 (36 vastausta) ja 1996 (79 vastausta) sekä koko kansallispuistossa vuonna 2007 (266 vastausta) (Kuittinen 1997, Hemmilä 2007a). Voidaan todeta, että kävijätutkimusten tulokset ovat eri ajankohtina osoittautuneet soveltuvin osin pitkälti samankaltaisiksi. Seuraavat tiedot perustuvat vuoden 2007 kävijätutkimuksen tietoihin. Kansallispuiston kävijöistä puolet on kotoisin Kymenlaaksosta ja viidennes pääkaupunkiseudulta. Ulko-maalaisia liikkuu lähinnä satunnaisesti. Vuosittainen käyntikertojen määrä kansallispuistossa on noin 20 000. Kohteista Ulko-Tammio on suosituin ja helpoimmin saavutettavissa, ja sen käyntikertojen määräksi arvioidaan noin 14 000.

Omalla veneellä kansallispuistoon ja Haapasaaren tai Kaunissaaren luontotuppiin tulee 70 % kävijöistä, tilaus- tai reittiliikenteellä loput 30 %. Moottoriveneitä on suhteessa purjehoneisiin viisinkertainen määrä. Kanoottia tai soutuveneitä alueella liikkumiseen käyttää noin 5 % kävijöistä.

Kansallispuiston kävijöistä 40 % on päiväkävijöitä, ja loput yöpyvät vähintään yhden yön. Yöpyjät viiäpyvät alueella keskimäärin 4 päivää ja päiväkävijät 3 tuntia. 75 %:lla yöpyjistä yöpymispaikkana on oma vene, noin 20 % teltailee ja loput yöpyvät autiotuvissa.

Kävijöistä 75 %:lla tärkeimpiä aktiviteetteja kansallispuistossa ovat yleinen saarissa kulkeminen ja luonnosta nauttiminen. Noin 40 % oli kiinnostunut historiaan tutustumisesta. Lintuharrastuksen tai kalastuksen mainitsi 14 % ja kasviharrastuksen 8 % kävijöistä.

Käytetyimpiä palveluita alueella ovat Metsähallituksen opasteet sekä käymälät ja jätehuolto. Kävijät olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä kansallispuistoon retkikohteena. Parannusta toivottiin rantautumismahdollisuuksiin, telttailupaikkojen laajuuteen ja laatuun sekä autiotupien laatuun.

Matkailun yritystoiminta

Itäisen Suomenlahden kansallispuistolle tehtiin yritystutkimus vuonna 2007 (Hemmilä 2007b). Kyselytutkimuksen kohdejoukoksi valittiin kaikki yritykset, joiden oletettiin toimivan kansallispuistossa. Kyselylomakkeet toimitettiin 22 yritykselle, joista 15 antoi vastauksen. Yksittäiset yritykset tarjoavat monipuolisia palveluita, joista yleisimpiä olivat reitti- ja tilausliikenne (10 yritystä) ja ravitsemuspalvelut (7 yritystä). Yritysten asiakkaista keskimäärin noin puolet on yritysasiakkaita, ja lähes kaikki asiakkaat ovat Suomen kansalaisia. Enemmistö yrityksistä tarjosi palveluita osin yhteistyössä muiden yrittäjien kanssa. Yhteistyötä oli etenkin majoitus- ja kuljetuspalveluissa. Reittiliikenteen, tilausristeilyjen sekä kokous- ja virkistätymisretkien lisäksi järjestettiin mm. moottorikelkkailua, kalastusmatkoja, pienveneilyä, purjehdusta ja sukellusta sekä niihin liittyviä palveluita.

Keskeisiä kehittämistavoitteita kansallispuistolle yrittäjien näkökulmasta ovat isoille veneille soveltuvat laiturit ja kiinnittymispaikat. Niitä toivottiin lisää ja myös sellaisiin saariin, joissa laitureita tai kiinnittymispaikkoja ei ennestään ole. Ulko-Tammion oppaan, jonka toimikautta toivottiin pidennettävän nykyisestä, toiminta sai kiitosta ja sitä pidettiin tärkeänä erityisesti tilaus- ja reittiliikenteen kannalta.

Alueen palvelurakenteet

Suojaisten rantautumispaikkojen määrä on alueella kriittinen tekijä, joka ohjaa kävijöiden liikkumista eniten. Metsähallituksen palvelurakenteet antavat puitteet vaatimattoman retkeilyn perustarpeisiin (taulukko 12, Liite 8).

Metsähallituksen luontotuvat sijaitsevat kansallispuiston ulkopuolella Kotkan Haapasaarella ja Pyhtään Kaunissaarella vierasvenesatamien läheisyydessä. Vuonna 2007 käyntikertoja oli Haapasaarella 4 500 ja Kaunissaarella 4 500. Kaunissaaren luontotupa sijaitsee Pyhtään kunnan omistamassa rakennuksessa. Luontotuvassa on esillä Itäisen Suomenlahden kansallispuiston 20-vuotisjuhlanäyttely **Tyrsky tuo ja vie** (valmistunut vuonna 2002). Kaunissaaren on vuoroveneyhteyksiä Kotkasta sekä Pyhtäältä. Haapasaaren luontotuvan **Rajatapaus**-näyttelyssä (valmistunut vuonna 1993) kerrotaan kansallispuiston kehitysvaiheista ja luonnosta. Haapasaaren luontotupa sijaitsee Kotkan kaupungilta vuokratussa tilassa aikaisemman Haapasaaren kunnan entisessä koulussa. Lisäksi Haapasaaren palvelusatamassa on opastustaulu. Haapasaaren on vuoroveneyhteys Kotkasta.

Retkeilysaarista Haminan Ulko-Tammio (60°21,04' 27°27,24') on kansallispuiston merkittävin retkeilysaari, jossa ovat kansallispuiston ainoat vieraslaiturit. Saarelle on kesäisin vuoroveneyhteys Haminasta. Saarella on kaksi luonnonsatamaa, joissa molemmissa on vähän rakennettua laituri- ja kapasiteettia. Länsilahdessa on vuorovenelaituri sekä vierassatama. Itälahdessa on kapasiteetiltaan Länsilahtea pienempi vieraslaituri. Molemmissa satamissa on ongelmana rakennettujen laituri- ja kapasiteetin vähyys, joka rajoittaa erityisesti purjevereiden kiinnittymistä. Köliverenit ja purjeverenit voi olla turvallisesti kiinnittyneinä korkeintaan parikymmentä. Pienvereitä voi rantautua luonnonsatamiin noin 100 kpl.

Ulko-Tammion autiotupa on rakennettu vuonna 1939, ja se on toiminut mm. sotilaskotina. Tupa on aktiivisessa käytössä, mutta peruskorjauksen tarpeessa. Saaren luontopolku (3 km) esittelee kasvistoa ja eläimistöä. Lisäksi on sotahistoriaa esitteleviä kohdeopasteita. Vuonna 1992 rakennettu luontotorni sijaitsee samalla paikalla, jossa toisen maailmansodan aikana oli tutka-asema.

Muiden retkeilysaarien rantautumispaikat ovat luonnonsatamia:

- Virolahden Suuri-Pisi (60°27,00' 27°38,04')
- Haminan Lanskeri (60°22,98' 27°30,47')
- Pyhtään Mustaviiri (60°16,72' 26°36,52')
- Kotkan Kilpisaari (60°16,89' 27°19,01')

Suuri-Pisin pohjoiskärjen suojainen poukama on hyvä luonnonsatama. Lisäksi saaren koillisrannan kalliossa on kiinnittymislenkkejä. Saaren suosiota retkeilykohteena lisää sen sijainti lähellä mannerta.

Taulukko 12. Vapaasti kaikkien käytössä olevat rakenteet Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen valtionmailla.
* = rakennusta hallinnoi Etelä-Suomen Merikalastajain liitto.

	Haapa- saari	Kaunis- saari	Ulko- Tammio	Suuri-Pisi	Lanskeri	Mustaviiri	Kilpisaari	Ristisaari	Koivu- luoto	Huovari	Lehtinen
Infotaulu	1		2	1	1	1	1				
Luontotupa	1	1									
Aallonmurtaja			1			1					
Arkkulaituri			2								1
Ponttonilaituri			1								
Kiinnittymispaikka			4	3	2		1				
Autiotupa			1						1	1*	
Tulipaikka			5	1	2	2	1	2			
Käymälä			2	1		1	1	1	1		
Liiteri			4	1	1	1	1	1			
Jätepiste			1								
Telttapaikka			2	1	1	1	1				
Kompostori			1	1							
Näkötorni			1								1
Luontopolku			1								
Katos			1	1							
Kaivo			1			1		1			

Mustaviiri on kansallispuiston läntisin retkeilysaari. Mustaviirin koilliskulmaan on rakennettu aallonmurtaja, jossa on kiinnittymisrautoja. Aallonmurtaja mahdollistaa veneiden kiinnittymisen helpoissa olosuhteissa, mutta pohja on laadultaan sellainen, ettei ankkurin pitävyyteen tuulisella säällä voi luottaa. Mustaviirissä on kaksi jatulintarhaa sekä Unescon maailmanperintöluetteloon kuuluva **Struven mittausketjun** piste (Maanmittauslaitos 2007).

Kilpisaari ja Lanskeri ovat myös suosittuja retkeilysaaria. Kilpisaarella on ensimmäisen ja toisen maailmansodan aikaisia linnoitteita. Ristisaari ei ole virallinen retkeilysaari, mutta sinne on rakennettu joitakin palvelurakenteita. Saarella toimii yhdistyksen vuokraamissa tiloissa lintujen havainnointiasema. Virolahden Huovarissa, joka sijaitsee rajavyöhykkeellä, on Etelä-Suomen Merikalastajain liiton hallinnoima pelastusasema. Koivuluodossa on entinen pelastusasema autiotupana.

Kansallispuiston ulkopuolella Metsähallituksen saarissa on joitakin epävirallisia retkeilykohteita, joille ei ole toistaiseksi opastettu kävijöitä. Ruotsinpyhtään Lehtinen on armeijan entinen linnakesaari, jonka rakennuskanta on pääosin vuokrattu matkailuyritykselle. Saaren laituri ja näkötorni ovat vapaasti kaikkien käytettävissä. Pernajan Hudö, pois lukien kaksi yksityisomistuksessa olevaa vapaa-ajan kiinteistöä, on Metsähallituksen hallinnassa. Hudön Hudörevetin ja Stenvarpetin hiekkarantoja sekä jonkin verran Lilla Hudön Skåpuddenia käytetään retkeilykohteina. Pernajan Bästön entisen linnakkeen rantautumispaikka soveltuu pienveneiden ankkuroitumispaikaksi, mutta saaren käyttö retkeilykohteena on vähäistä.

Suuri-Pisin luoteispuolella sijaitsevalla yksityisellä Vepsun ja Pulterin luonnonsuojelualueella on rantautumispaikka ja kota Vuori-Pulterin saarella. Paikka on kaikkien veneilijöiden käytössä.

2.7.3 Kalastus Itäisellä Suomenlahdella

Ammattikalastus

Puistorajauksen sisällä olevilla vesialueilla kalastetaan ammattimaisesti vain muutamaa kalalajia: mm. lohta, meritaimenta, siikaa, silakkaa ja kilohailia. Ammattikalastajarekisterissä oli vuoden 2006 lopussa Kaakkois-Suomen merialueella yhteensä 118 kalastajaa, joista 1. ryhmään kuului 32, 2. ryhmään 11 ja 3. ryhmään 85 henkilöä. Näistä 1. ja 2. ryhmään kuuluvat kalastajat saavat käyttää valtion yleisellä vesialueella ammattimaisia pyydyksiä. Silakkaa ja kilohailia kalastetaan ammattimaisesti pääasiassa troolaamalla pinta- tai välivedestä. Silakkaa kalastetaan jonkin verran myös silakkarysillä. Troolausta harjoitetaan koko avovesikauden ajan, mutta silakan rysäkalastusta ainoastaan kevätkesällä ja vähäisessä määrin syksyllä.

Ammattimaista **siian** kalastusta on suhteellisen vähän. Vaellussiikaan kohdistuva siikarysäpyynti tapahtuu pääasiassa lähempänä rannikkoa. Muutamia siikarysiä on kuitenkin vuosittain pyynnissä myös ulompana merellä. Kesäsiian verkkopyyntiin osallistuu muutamia ammattikalastajia. **Kesä-siiksi** kutsutaan siikaa, joka nousee juhannuskesällä silakan kutumatalikoille syömään silakanmätiä pohjasta. Tällöin sitä saatetaan saada saaliiksi kohtuullisen helposti pohjaverkoilla.

Lohi on ehdottomasti tärkein ammattikalastuksen saalis kohde. Ennen huomattava osa lohisaaliista pyydettiin ajosiimalla (lohisiimalla) avomereltä ulimpien saarten ulkopuolelta. Lohta kalastetaan ajosiimalla kesäaikaan ja myöhään syksyllä vesien jäätymiseen asti. Lohen rysäkalastus on alkanut 1980-luvun alussa ollen alkuvuosia lukuun ottamatta aina tärkein lohienkalastusmuoto merellä. Jonkin verran lohta pyydetään myös pesäverkoilla ja ankkuroiduilla pintaverkoilla. Kymijokeen kutuvaelluksella olevaa lohta pyydetään toukokuusta elo–syyskuulle. RKTL:n tutkimuksissa on todettu, että joinakin vuosina Itäisen Suomenlahden lohisaaliista lähes puolet on koostunut Perämeren lohikannoista. **Meritaimenta** saadaan lohienkalastuksen sivusaaliina kaikilla lohipydyksillä. Kohdennetusti ammattikalastajat kalastavat meritaimenta loppusyksyllä saarten ja karien rantavesistä. Kokonaisuudessaan meritaimen on huomattavasti tärkeämpi saaliina kotitarve- ja virkistyskalastukselle kuin ammattikalastukselle.

Harmaahyljekanta on kääntynyt Itämerellä nousuun viime vuosikymmeninä ja aiheuttaa haittaa ammattikalastukselle. Kaakkois-Suomen ammattikalastuksen lohisaaliissa harmaahylkeen aiheuttamat saalisvahingot nousivat 1990-luvun puolivälin 3–4 %:sta 2000-luvulla jopa 50 %:in.

Kotitarve- ja virkistyskalastus

Kotitarve- ja virkistyskalastus kansallispuistorajauksen sisällä kohdistuu pääasiassa meritaimeneen, siikaan, silakkaan ja ahveneeseen; lähempänä rannikkoa myös haukeen, kuhaan ja mateeseen. Kansallispuistorajauksen sisällä tavoitelluin saalislaji niin vapa- kuin verkkokalastajillakin on meritaimen. Meritaimenta pyydetään pääasiassa keväällä ja syksyllä viileiden vesien aikaan rannan läheisyydestä. Siian kalastus on myös hyvin suosittua. Siian kalastus jakaantuu kolmeen vaiheeseen. Keväällä siikaa kalastetaan rantamatalasta samalla tavalla kuin meritaimentakin ns. **rantaverkoilla**, jotka lähtevät aivan rannasta merelle päin. Pyynti tapahtuu yleensä alle 3 m:n syvyydessä vedessä. Kesäsiianpyyntiä harjoitetaan juhannuskesällä uloimpien saarten rannoilla ja matalikoilla noin 3–15 m:n syvyydessä. Syksyllä karisiian kutupynti tapahtuu pyhäinmiestenpäivän aikoihin ulkomatalikoilla 5–15 m:n syvyydessä.

Lohta kalastetaan vähäisissä määrin kotitarpeiksi lyhyillä (alle 250 koukkuu/pyyntikunta) ajo-siimoilla kesäisin ja syksyisin. Kesäaikaan jotkut pitävät valtion yleisellä vesialueella pesäverkoja lohelle ja meritaimenelle. Silakkaa eli **hailia** on perinteisesti kalastettu silakkaverkoilla tai paremminkin **hailiverkoilla**, joiksi silakkaverkoja on Itäisellä Suomenlahdella perinteisesti sanottu. Silakkaa voi saada verkoilla merestä läpi vuoden, mutta parhaimmillaan senkin pyynti on syksyllä vesien viilettyä ja silakoiden parveuduttua ennen talvea.

Ahvenen kalastus tapahtuu melkein kokonaan kesällä niin vapa- kuin verkkopyydyksilläkin. Pitkäsiimalla pyytävät saattavat saada saaliikseen niin ankeriaita, kampeloita kuin ahveniakin.

Kansallispuiston alueella harjoitetaan laajasti kalastusta myös aktiivivälinein – etenkin heitto-kalastusta ja uistelua. Näiden kalastusmuotojen kohteina ovat erityisesti meritaimen, hauki ja merilohi. Esimerkiksi meritaimenen keväinen ja syksyinen tyrskykalastus on alueella suosittua. Hauenkalastus on myös vilkasta; hyviä haukiapajia löytyy laajasti mm. Hudön ympäriltä. Ulko-merellä riittää myös lohenuistelijointa, jotka tavoittelevat sekä paikallista ns. **syönnöslohta** että vaelluslohta.

2.7.4 Metsästys ja metsästystavat Itäisellä Suomenlahdella

Itäisellä Suomenlahdella eräs perinteisimmistä metsästysmuodoista on hylkeenpyynti. Varsinkin norpan jäältäpyynti on ollut saariston asukkaille tärkeää, sillä hallit pysyttelevät lajityypillisesti norppaa enemmän avomerellä.

Manner-Suomessa norppa rauhoitettiin vuonna 1988 ja harmaahylje vuonna 1982. Molemmat lajit ovat metsästettäviä riistalajeja (Metsästyslaki 615/1993, 5 §). Harmaahylkeen metsästys käynnistettiin uudestaan vuonna 1998. Riistanhoitopiirit myöntävät metsästyslupia maa- ja metsätalousministeriön määräysten puitteissa. Vuosina 2003–08 Kymen riistanhoitopiirin alueelta ammuttiin 83 hallia, joista 25 kpl (30 %) ammuttiin kylänvesiltä ja 57 kpl (70 %) yleisvesiltä. Enimmillään yleisvesiltä ammuttujen hallien osuus kaikista yhtenä vuonna ammutuista halleista on ollut 80 % (Etelä-Suomen Merikalastajain liitto). Vesilintuja metsästetään lähes yksinomaan ulkokareilta ja -luodoilta **kuvastamalla** eli käyttämällä kaaveita. Vesilinnustuksessa ehdottomasti tärkein riistalintu on alli, jota metsästetään syysmuuton aikana. Merilinnuista varsinaista haahkan metsästystä ei ole juuri lainkaan, vaan haahkaa saadaan lähinnä muun vesilinnustuksen sivusaaliina. Puolisukeltajista ehkä runsaimmin metsästetään sinisorsaa ja haapanaa. Hanhista kenties eniten saadaan metsähanhea, sekä pieniä määriä myös merihanhea ja kanadanhanhea.

Kansallispuiston ulkopuolella olevissa valtion omistamissa suurimmissa saarissa metsästetään lähinnä hirvieläimiä ja jänistä. Saarten metsästysoikeus on vuokrattu rekisteröityneille yhdistyksille Metsähallituksen kanssa tehdyin sopimuksin tai kiinteistöjen edellisen omistajan kanssa tehdyin sopimuksin.

2.8 Runkosuunnitelman 1987 toteutuminen

Runkosuunnitelmassa 1987 kirjoitetaan seuraavasti:

Itäisen Suomenlahden kansallispuiston hoidossa kiinnitetään erikoinen huomio sen suureen merkitykseen eläimistön, nimenomaan merilinnuston suojelualueena. Kansallispuiston tiettyjä saaria kehitetään myös opetus- ja veneilykohteina. Erikoisesti otetaan huomioon paikallisen väestön kalastuksen edut sekä valtakunnanrajan läheisyydestä johtuvat erityistarpeet.

Runkosuunnitelma koskee vain nykyistä Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa. Suunnittelu- aluetta koskevia muita suunnitelmia ei ole tehty. Seuraavissa kappaleissa on otteita runkosuunnitelmasta. – Kunkin kappaleen loppuun on kirjattu tavoitteiden toteutuminen tähän päivään mennessä.

Yleispiirteinen maankäyttö ja merilinnuston suojelu

Runkosuunnitelmassa varattiin Haapasaaren länsipuolinen alue sekä rajavyöhyke syrjäosaksi, jonne kävijöitä ei ohjata eikä palvelurakenteita rakenneta. – Syrjäosan määrittelyä on noudatettu, ja liikkumisrajoitukset merilinnuston suojelemiseksi on perustettu järjestyssäännöllä vuonna 1988.

Luonnontilan palauttamiskohteet

Suunnitelmassa esitettiin linnoituslaitteiden siivoamista piikkilangoista ja muusta sotaromusta. – Näin on toimittu.

Luonnonhoito

Kansallispuistosta enintään 40 ha voidaan osoittaa luonnonhoitoalueeksi, joita voidaan raivata, niittää ja laiduntaa. Kohteiksi on osoitettu Mustaviirin niitty, Ulko-Tammion lehdot, kedot ja niityt sekä Koivuluoto. Metsähallitus voi järjestää minkkien ja supikoirien pyynnin, samoin voidaan erityisestä syystä vähentää harmaa- ja merilokkeja. – Luonnonhoitoa on toteutettu Koivuluodossa, Mustaviirissä sekä Ristisaarella yhteensä muutaman hehtaarin alueella. Lisäksi myös Lehtisessä (nykyisen puiston ulkopuolella) on raivattu metsitettyä niittyä. Supikoiria, minkkejä ja kettuja vähennetään aktiivisesti.

Kulttuurimaisema-alueet

Huovarin ja Koivuluodon kausipyöntikylät ylläpidetään kulttuurimaisema-alueina, joissa säilytetään perinteiset kalastukseen ja hylkeenpyyntiin liittyvät rakennukset sekä maisema. Rakennukset ovat pääosin yksityisomistuksessa. Näiden alueiden hoitoa varten tehdään erillinen suunnitelma ja käyttöoikeussopimukset omistajien kanssa. – Putkien käyttöoikeussopimukset ovat toteuttamatta. Kalaputkien omistajiin on oltu yhteydessä asian edistämiseksi.

Kansallispuiston linnoituslaitteiden hoidosta tehdään erillinen suunnitelma, potentiaalisia kohteita ovat Ulko-Tammio, Mustaviiri, Luppi, Kilpisaari ja Suuri-Pisi. – Suunnitelma on laadittu Ulko-Tammiole vuonna 1991 ja toteutettu vuonna 1996 (Metsähallitus 1991). Kotkan rannikko-patteristo toi Ulko-Tammioon alkuperäisiin aseisiin vuonna 1996 kaksi museotykkiä: Canet-rannikkotykin 152/45 ja ilmatorjuntakanuunan 76/ItK/31.

Palvelurakenteet ja opastus

Kansallispuistoon suunniteltiin palveluvarustusta, joka on monilta osin toteutettu (taulukko 13). Kansallispuistosta osoitettiin viisi retkeilysaarta, joissa on mahdollisuus yöpyä maissa sekä palvelurakenteita. Saaret ovat Mustaviiri, Kilpisaari, Ulko-Tammio, Lanskeri ja Suuri-Pisi. Pitkäviiri ja Kuusenkari on tarkoitettu päiväretkisaariksi, joissa olisi jonkinlainen jätehuolto. – Viiden retkeilysaaren osalta suunnitelma on toteutunut; lisäksi valtiolle myöhemmin siirtynyt Ristisaari on epävirallisesti leiriytymisaari. Muilla saarilla kuin em. kuudella ei ole huoltoa, ja jätehuollossa on osin siirrytty roskattomaan retkeilyyn vähentämällä sekajätteen keruupisteitä. Luontotupa (tai **opastuskeskus**, kuten runkosuunnitelmassa kirjoitetaan) oli tarkoitettu toiminnaltaan laajemmaksi, kuin miten se käytännössä toteutettiin. Luontotuvat ovat ilman opasta, mutta opas on sijoitettu Ulko-Tammioon. Alun perin opastuskauden pituudeksi suunniteltiin 4 kuukautta ja oppaiden lukumääräksi kaksi. Autotupien määrä ja laatu eivät taloudellisista syistä saavuta runkosuunnitelmassa asetettuja tavoitteita. Lupin ja Itimmäisen Itäkarin kämpät on poltettu. Huovarissa ja Koivuluodossa olevista pelastusasemista ensin mainittu on edelleen Etelä-Suomen Merikalastajain liiton hallinnassa ja jälkimmäinen on siirtynyt Metsähallituksen autiotuvaksi. Tarkempi palvelurakennesuunnitelma tehtiin Ulko-Tammioon (Metsähallitus 1989).

Valvontatupia suunniteltiin ainakin Mustaviiriin ja Ulko-Tammioon. Kansallispuiston retkeilysaariin esitettiin vietäväksi rajoituskylttejä sekä karttatauluja. – Valvontatuvat ovat Mustaviirissä ja Ulko-Tammiossa. Järvenkarin kämpä on osin valvontakäytössä. Raja- ja rajoituskylttejä on kattavasti.

Taulukko 13. Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen runkosuunnitelmassa suunnitellut ja toteutetut palvelurakenteet. * = toteutettu. ¹ = mutta ei muuta.

	Mustaviiri	Pitkäviiri	Luppi	Kaunissaari	Kuusenkari	Haapasaari	Kilpisaari	Koivuluoto	Ulko-Tammio	Lanskeri	Suuri-Pisi	Huovari
Opastuskeskus						x						
Luontotupa*				x		x						
Infotaulu	x			x				x				
Infotaulu*	x					x	x	x		x	x	
Luontopolku								x				
Luontopolku*								x				
Telttailualue	x						x	x		x	x	
Telttailualue*	x						x	x		x	x	
Autiotupa	x							x				
Autiotupa*								x				
Pelastusasema			x					x				x
Pelastusasema*												x
Jätehuolto ¹		x			x							
Jätehuolto ^{1*}												
Satamalaituri	x						x		x		x	
Satamalaituri*									x			

Satamia kölivenettä varten esitettiin tehtäväksi Mustaviiriin, Suuri-Pisiin, Ulko-Tammioon sekä mahdollisesti Kilpisaareen. – Taloudellisista syistä vain Ulko-Tammion satama on toteutettu suunnitelman mukaan. Mustaviirissä sataman rakentaminen osoittautui arvioitua vaikeammaksi, ja siellä on edelleen vain vanha aallonmurtaja, jonka toimivuus on huono.

Kansallispuistosta esitettiin tehtäväksi seuraavat painotuotteet: ilmaisjakeluesite, luontopolun opasvihkoset, sotahistoria-opasvihkonen, maksullinen veneilykartta ja maksullinen opaskirja. Kansallispuiston opastuskeskuksessa on opas. – Painotuotteista ovat toteutuneet ilmaisjakeluesite, sotahistoria-opasvihkonen ja kartta osana maksuttomia esitteitä. **Luontoon.fi-** ja **retkikartta.fi-** sivustot ovat uusia laadukkaita opastusaineistoja. Lisäksi Metsähallitus on panostanut näkyvästi Kotkan Marentariumiin. Opastuspalvelut ovat toteutuneet suunniteltua pienimuotoisempina.

Metsästys, kalastus, marjastus ja muu keräily

Runkosuunnitelmassa todetaan, että rannoilta tapahtuvaan metsästykseseen tarvitaan lupa. Saariin ei anneta metsästyslupia. Vesilintujen metsästys sallitaan Haapasaaren kunnan alueen sekä Virolahden, Vehkalahden ja Pyhtään kuntien rannikkokyläiden ja saarten vakituisille asukkaille. Hanhia ja pilkkasiipeä ei saa metsästyksiä. Muu metsästys on kielletty. Marjastus, sienestys ja ajopuiden keräily on sallittu. Mustaviiriin rakennetaan verkkovajoja, joita voidaan luovuttaa ammattikalastajien käyttöön. – Vesilintujen metsästyksen osalta yleisveteen vesilinnustamisen on tulkittu olevan kaikille mahdollista ilman erillistä lupaa vuodesta 1993 alkaen, jolloin Asetus metsästyksestä ja kalastuksesta Haapasaari–Virolahden saaristoalueella (225/1967) kumottiin. Valtion saariin ja yksityisvesiin ei ole myönnetty metsästyslupia. Mustaviiriin ei ole rakennettu verkkovajoja. Marjastus, sienestys ja ajopuiden keräily on sallittu.

2.9 Maankäyttöanalyysi

Aiempi maankäyttö

Metsätalous, sisältäen metsänhoidon ja metsänparannuksen, on jonkin verran muuttanut suurimpien metsäsaarten – kuten Hudön saariston, Mustamaan ja Lehtisen – luontoa. Pienimuotoista puun ottamista kotitarvekäyttöön on tapahtunut oletettavasti kaikissa saarissa. Kotitarvehakkuut yhdistettynä laiduntamiseen ovat muovanneet useimpien ulkosaarten luontoa merkittävästi. Metsätalous on vähentänyt luonnon monimuotoisuutta ja vanhakantainen laiduntamiskäyttö lisännyt sitä. Kalastukseen ja metsästykseseen liittyvä pyyntikulttuuri – johon kuuluvat ulkosaariin tehdyt pyyntimajat ja jäällä liikuteltavat jalasmökit eli **kalaputkat** – on katoavaa kulttuuria, jonka rippeitä on nähtävissä Koivuluodossa ja Huovarissa. Aiemman maankäytön vaikutukset ovat siis positiivisia ja negatiivisia.

Puolustusvoimien toiminta

Puolustusvoimien toiminta harjoitusalueillaan ei ole ristiriidassa luonnonsuojelullisten tavoitteiden kanssa. Mustamaan ja Vanhankylänmaan linnoittaminen on estänyt kyseisten saarten kaavoittamisen rantarakentamista varten. Puolustusvoimien harjoitustoiminta sellaisenaan saattaa aiheuttaa vähäistä haittaa luonnolle. Kokonaisuutena ajatellen puolustusvoimien toiminnan vaikutukset ovat positiivisia. Rauhoitusmääräyksissä on sallittu puolustusvoimien toiminta alueella.

Virkistyskäyttö ja elinkeinotoiminta

Saariin rantautuminen aiheuttaa väistämättä jonkinlaista haittaa luonnonsuojelulle, ja luonnonsuojelulliset liikkumisrajoitukset rajoittavat virkistyskäyttöä. Luontomatkailu voidaan vaikutuksiltaan lukea osaksi muuta virkistyskäyttöä. Nykymuotoista ammattimaista kalastusta kansallispuiston rauhoitusmääräykset eivät sanottavammin haittaa. Ammatti- tai virkistyskalastus eivät nykytiedon mukaan ole haitaksi alueen luontoarvoille. Poikkeuksen tekee verkkokalastus eräiden lintuluotojen rantavesissä, joka voi aiheuttaa vahinkoa etenkin nuorille lintuyksilöille. Silakan, kilohailin ja eräiden siikamuotojen luontaiset kannat ovat vahvat, eikä kalastus niitä sanottavammin haittaa. Meritaimenen ja lohen luontaiset kannat eivät ole erityisen vahvat, mutta niiden osalta kriittinen tekijä on sopivien kutujokien puute. Yleisvesillä tapahtuva vesilinnustus on saalis määrältään oletettavasti varsin pientä johtuen saarien syrjäisyydestä ja saaristoasutuksen vähäisyydestä. Virkistysveneilyyn liittyvä kuormitus – sikäli kuin veneilyssä noudatetaan vallitsevaa lainsäädäntöä – on kokonaisuuden kannalta lähes merkityksetöntä.

Merenkulku ja merihiekan otto

Laivaväylien ylläpito ja kehittäminen on välttämätöntä, mutta aiheuttaa väistämättä haittoja. Merenpohjan ruoppaus sekä läjittäminen ja maa-aineksen ottaminen aiheuttavat välitöntä haittaa luonnolle. Kansallispuistoon mahdollisesti liitettävät vesialueet tulevat säästymään vähäistä suuremmilta ruoppaustöiltä ja merihiekan nostolta.

Tuulivoimalat

Huonosti sijoitetut tuulivoimalat vaikuttavat heikentävästi kansallispuiston maisemaan. Voimaloilla voi olla myös vaikutuksia linnustoon. Merelle sijoitettavilla voimaloilla voi olla haitallisia vaikutuksia myös merenpohjaan.

Itämeren rehevöityminen ja saasteet

Itämeren vedenlaatu on yleisesti heikentynyt. Sinileväkukintoja sekä pohjanläheistä happikatoa esiintyy ajoittain. Suunnittelualueelta peräisin oleva kuormitus on varsin vähäistä kokonaisuutta ajatellen, mutta paikallisesti on tärkeää, että esimerkiksi huviveneiden likavedet käsitellään asianmukaisesti. Suunnittelualueella tapahtuva kalankasvatus saattaa aiheuttaa vesien rehevöitymistä. Kokonaisuudessaan Itämeren saastuneisuus on yksi suurimpia alueen luontoa uhkaavia tekijöitä. Tuntemattomasta syystä siellä on tapahtunut linnuston joukkokuolemia. Samaan aikaan on havaittu myös normaalia enemmän kuolleita hylkeitä. Syyksi em. joukkokuolemiin on epäilty levämyrkkijä tai myrkkypäästöjä, mutta varmuutta asiasta ei ole.

Haaksirikot ja muut laivaonnettomuudet

Suomenlahdella on vilkas laivaliikenne ympäri vuoden. Kaikki suurten kauppalaivojen haverit aiheuttavat välittömän vaaran saaristoluonnolle lastin ja laivan polttoaineiden joutuessa osittain tai kokonaan luontoon. Öljytankkerin haaksirikko olisi kuviteltavissa olevista vaihtoehdoista pahin. Suuren öljyonnettomuuden sattuessa on todennäköistä, että linnusto vähenisi lyhyellä aikavälillä rajusti, mutta toipuisi tuhosta. Pahiten öljylle alttiita olisivat rantojen hyönteis- ja kasvilajit, joiden elinympäristön öljy tuhoaisi pitkäksi aikaa. (Ihaksi ym. 2007)

Vieraslajien vaikutus

Vieraslajeista minkillä ja supikoiralla on vaikutusta alueen muuhun lajistoon – erityisesti linnustoon. Vedessä elävät vieraslajit (esim. vaeltajasimpukka ja rohmutoikko) ovat jo vallanneet elin-tilaa alkuperäislajistolta ja oletettavasti muuttavat yhteisöjen toimintaa.

2.10 Yhteenveto tärkeimmistä arvoista suojelun ja käytön kannalta

Suunnittelualueella on suuri luonnonsuojelullinen merkitys. Alue on maisemallisesti arvokas kokonaisuus rakentamatonta saaristoa.

Alkuperäisluonto

Merilinnustolle Itäisen Suomenlahden alue on tärkeä pesimäalue. Se on tärkeä myös itämeren-norpan Suomenlahden kannalle, jonka rippeet elävät Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa ja rajan takana Viipurinlahdella. Alueen hyönteislajistoa on tutkittu paljon, ja se on todettu moni-muotoiseksi. Vedenalaisen luonnon arvokkaimmat osat ovat vedenalaiset hiekkaharjanteet, jotka ovat monien kalalajien kutupaikkoja. Useissa saarissa on arvokasta ja harvinaista kasvillisuutta.

Perinneympäristöt ja kulttuurikohteet

Perinneympäristöt, joita on hoidettu pitkään, ylläpitävät luonnon monimuotoisuutta. Saarissa on runsaasti viime sotien aikaisia rakenteita sekä varhaisempien aikojen historiallisia jäänteitä. Menneiden aikojen pyyntikulttuurista on muistona runsas määrä kalaputkia sekä niitä varhaisempien kala- ja metsästysmajojen jäänteitä. Saarissa on ensimmäisen ja etenkin toisen maailmansodan aikaisia linnoitteita.

Käyttö

Alueen luonto- ja kulttuuriarvot tarjoavat houkuttelevia mahdollisuuksia huviveneilylle ja luon-ton tavalla tai toisella liittyville harrastuksille. Vuoro- ja tilausliikenteellä myös veneilemätön kansanosaa pääsee tutustumaan saaristoon. Ammattimainen kalastus on nykyäänkin merkittävä elinkeino.

HOITO JA KÄYTTÖ

3 Hoidon ja käytön tavoitteet

Metsähallituksen hoitamien Itäisen Suomenlahden valtionmaiden käytössä kiinnitetään erityistä huomiota alueen suureen merkitykseen merilinnuston, itämerennorpan ja hiekkarantojen lajiston suojelualueena. Kulttuuriarvot ovat tärkeitä. Osaa kansallispuiston saarista kehitetään myös opetus- ja veneilykohteina. Erityisesti otetaan huomioon paikallisen väestön kalastuksen edut sekä viranomaistoiminnan erityistarpeet.

Itäisen Suomenlahden kansallispuiston hoidon ja käytön tavoitteet tulevat ensisijaisesti perustamislaista (674/1981) ja perustamisasetuksesta (932/1981) sekä luonnonsuojelulaista (1096/1996). Yksittäisten luonnonsuojelualueiden tavoitteet tulevat perustamisasetuksesta (339/1970). Valtakunnalliset alueidenkäytön ja Natura 2000 -verkoston tavoitteet (lajit ja luontotyypit) sekä luonnonsuojelulaki ovat keskeisiä suunnitelman kannalta koko Natura-alueella. Myös muinaismuistolaki (295/1963) ja Unescon maailmanperintösopimus ohjaavat toimintaa. Metsähallituksen sisäiset toimintaohjeet (Metsähallitus 2010) ovat ohjanneet suunnitelman laatimista.

Luonnonsuojelulain tavoitteet eivät ole hoidon ja käytön ensisijaisia päämääriä alueilla, joilla luonnonsuojelulaki ei ole Natura 2000 -ohjelman toteutustapa (Liite 1). Yleiset vesialueet, yksityisvedet ja yksityismaat ovat pääosin sellaisia alueita, joiden toteuttamistapa on muu kuin luonnonsuojelulaki. Hoito- ja käyttösuunnitelmassa ei aseteta tavoitteita yksityisten omistamien alueiden käytölle. Näiden alueiden osalta voidaan Metsähallituksen tavoitteeksi asettaa sellainen yhteistyö maanomistajien sekä alueella toimivien organisaatioiden kanssa, joilla tuetaan edellä mainittujen direktiivien ja lakien toteutumista alueella.

4 Vyöhykealuejako ja liikkumisrajoitukset

Suunniteltava alue jaetaan maankäytön vyöhykkeisiin kunkin alueen pääasiallisen käyttömuodon mukaan rajoitus-, syrjä-, virkistys- ja kulttuurivyöhykkeeksi. Vyöhykejako on strateginen linjaus, jolla ohjataan alueen käyttöä pitkälle tulevaisuuteen. Tavoitteena on varmistaa keskeisten suojelu- arvojen säilyminen tulevaisuudessa. Vyöhykealuejako näkyy kuvissa 8 ja 9.

Itäisellä Suomenlahdella maihinnousurajoitukset ovat keskeinen luonnonsuojelun toteutustapa. Nykyiset, järjestyssäännöllä (Liite 3) annetut maihinnousurajoitukset ovat voimassa niin kauan, kunnes ne korvataan uudella järjestyssäännöllä annettavilla rajoituksilla. Asetuksella 339/1970 on kielletty maihinnousu ja liikkuminen 100 m lähempänä Ruotsinpyhtään Bisaballen-, Grillskär- ja Söderskär-nimisiä luotoja 1.5.–15.7. Kielto ei koske ammattikalastusta Söderskärillä. Metsähallitus esittää myös asetuksella 339/1970 annettujen liikkumiskieltojen muuttamista.

Virkistysvyöhyke on aluetta, jonne retkeilijöitä ohjataan. Nykyiset retkeilysaaret – Suuri-Pisi, Lanskeri, Ulko-Tammio, Kilpisaari ja Mustaviiri – ovat sitä osittain tai kokonaan. Virkistysvyöhykettä laajennetaan kattamaan seuraavat saaret: Kuusenkari, Koivuluoto, Ristisaari ja osa Hudöstä. Leiriytyminen ja tulenteko voidaan sallia erikseen osoitetuilla paikoilla virkistysvyöhykkeen saarissa.

Kulttuurivyöhykettä, jonka käytön ensisijainen tavoite on kulttuuriarvojen suojeleminen, ovat Huovarin saari kokonaisuudessaan sekä osa Koivuluodosta, Mustaviiristä sekä eräät muut pienialaiset kohteet.

Syrjävyöhykettä, jossa liikkuminen on vapaata mutta leiriytyminen kielletty, ovat sellaiset saaret, joissa ei ole voimassa liikkumisrajoitusta. Metsähallitus voi perustellusta syystä myöntää luvan leiriytymiseen syrjävyöhykkeelle.

Metsähallitus aluetta hallinnoivana viranomaisena voi perustaa **rajoitusvyöhykkeen** – eli antaa liikkumisrajoituksia tai kieltoja järjestyssäännöllä, mikäli eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sellaista vaatii (LsL 1096/1996, 18 §). Kieltoja voidaan antaa vain luonnonsuojelulaille perustetulla alueella. Nykyisen perustamislain (674/1981) rajauksen ulkopuolella olevien rajoitusosat voidaan toteuttaa vasta sitten, kun uusi laki (laajennus) Itäisen Suomenlahden kansallispuistosta on annettu.

Maihinnousu kielletty koko vuoden

- Hamina: Metsäharu, Rääntiö, Rääntiön hattu

Maihinnousu kielletty 1.4.–15.8. (perusteena riskilän, ruokin, räyskän ja kalasääksen ym. linnuston pesinnän turvaaminen)

- Virolahti: Itäinen Huovariluoto (eli Hamara), Kinnarhelli, Pisinlovinen, Ulkoluoto, Korkia-Huovari, Lamiluoto, Ryslät (2 luotoa)
- Hamina: Jähi, Kivikartti, Pöysäri, Matala, Majakartti, Mustakopu (eli Lassi), Pieni Lanskerinluoto, Pitkä Kiviluoto, Sisempi Kärenmaan kopu, Somerluoto, Suuri Lanskerinluoto, Ulko-Haru, Ulko-Tammionluoto, Vinni

- Kotka: Kalouri, Kolseli, Kolselin Pekko, Laurinkari, Leiskeri, Loukeenpöllö (eli Auskari), Lounimmainen Itäkari, Luppi, Pekko, Sontakari, Suuri Eteläkari, Suur-Lakka (eli Lakka), Sääverit (3 luotoa), Tervapöllö, Torni, Vahakari, Vaihkari, Vähä-Eteläkari, Vähä-Lakka (eli Paha Lakka), Pihkakari
- Pyhtää: Ormikeri, luoto Kaiskerin ja Mustaviirin välissä
- Ruotsinpyhtää: Bisaballen, Grillskär, Kiviriki, Söderskär, Vinbergshället
- Pernaja: Yttre Lapperholmen

Maihinnousu kielletty 1.4.–15.7. (perusteena tiirojen, kahlaajien ym. linnuston pesinnän turvaaminen)

- Virolahti: Pahaluoto, Väliluoto
- Hamina: Korkialuoto, Kotoluoto, Lanskerissa kaulanteesta länteen oleva niemi, Muoskeri, Muurainluoto, Pieni Katajakari, Riukuluoto, Rivu, Väliharu
- Kotka: Askeri, Itimmäinen Itäkari, Kaide, Kajaakari (2 luotoa), Keskimäinen Itäkari, Kolselin Matalamaa, Läätti, Maattava, Marjakarin Tynnyriniemi, Pihlajakari, Reiskeri, Sunskerit (2 luotoa), Suntkeri, Vähä-Marjakari
- Pyhtää: Kalliokari, Variskeri
- Ruotsinpyhtää: Lehtisen Lövörevet (eteläniemi), Lålettan
- Pernaja: Hudörevet

Lehtisen ja Hudön rajoitusosat astuvat voimaan vasta silloin, kun ne on liitetty kansallispuistoon tai niistä on perustettu luonnonsuojelualue. Virolahden Puuluodosta ja Haminan Vellingistä nykyiset maihinnousukiellot poistetaan.

Yksityisille luonnonsuojelualueille on perustamispäätöksen yhteydessä annettu seuraavat luonnonsuojelulakiin pohjautuvat liikkumisrajoitukset.

Maihinnousu ja liikkuminen kielletty

- Pernaja: Kuggen 1.1.–31.12. / Aspskär 15.4.–15.8. / Haverörn 15.4.–15.8.
- Virolahti: Tervakari 1.4.–15.7. / Veroluoto 1.4.–15.7.

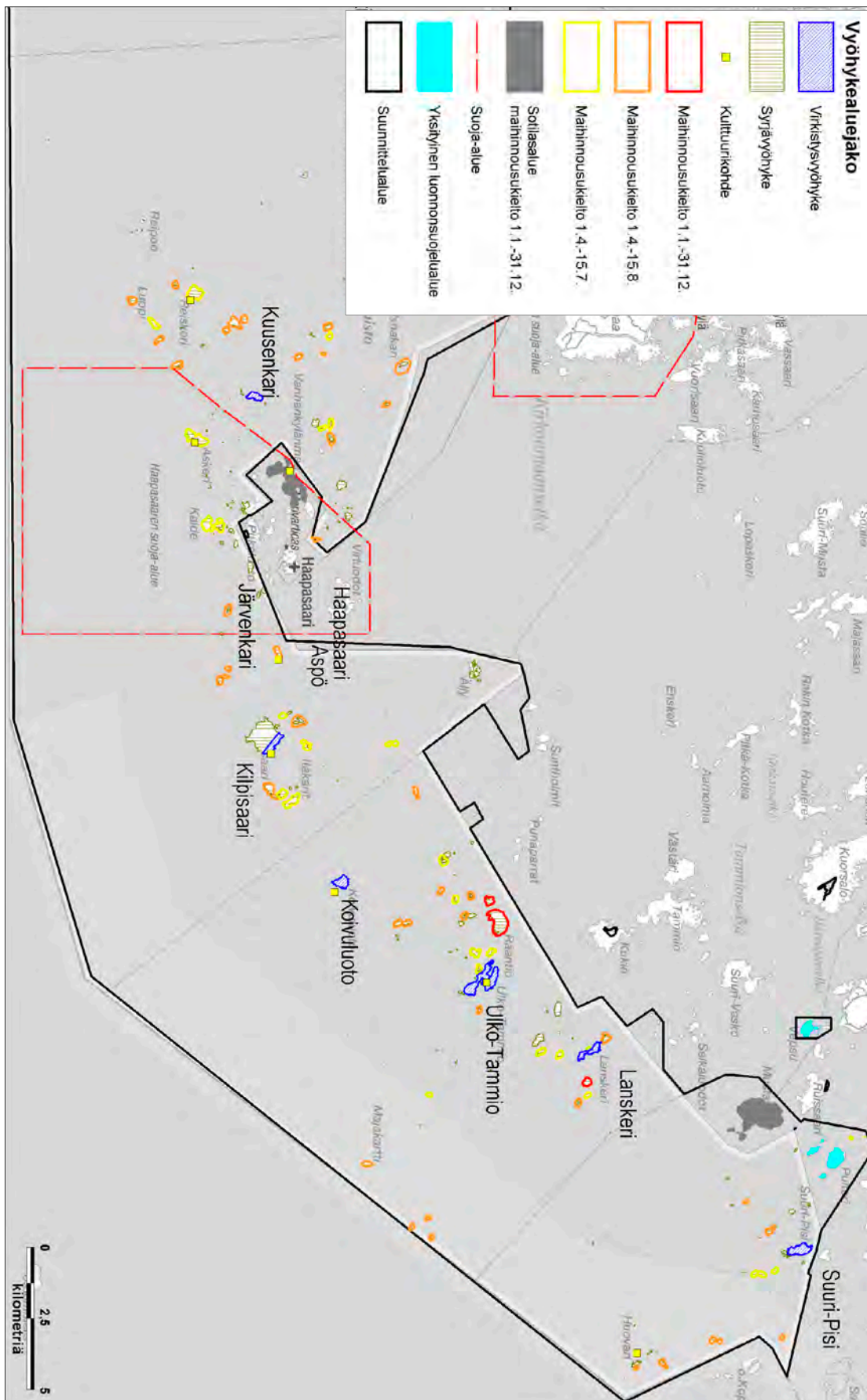
Puolustusvoimien alueet ja rajavyöhyke

Puolustusvoimat päättää vuokraamiensa alueiden käytöstä lainsäädännön antamissa puitteissa. Tällä hetkellä puolustusvoimat on kieltänyt liikkumisen seuraavilla saarilla:

- Virolahti: Mustamaa ja sen läheiset luodot Loppi, Nuottaletto ja Sammakkohelli
- Kotka: Vanhankylänmaa (lukuun ottamatta hautausmaata)

Lisäksi suunnittelualueella sijaitsevilla Orregrundin, Kirkonmaan ja Haapasaaren suoja-alueilla puolustusvoimat voi kieltää ja rajoittaa liikkumista tarvittaessa (säädöksiä: Aluevalvontalaki 755/2000, Aluevalvonta-asetus 971/2000, Suoja-alueasetus 1125/2000). Jos puolustusvoimat luopuu saarten käytöstä, Metsähallitus voi asettaa liikkumisrajoituksia Mustamaahan ja Vanhakylänmaahan, mikäli elämistön tai kasvillisuuden säilyminen sellaista vaatii. Rajoituksen asettaminen edellyttää, että alueet on liitetty kansallispuistoon.

Rajavyöhykkeellä liikkuminen on luvanvaraista, ja lupaa voi hakea Rajavartiolaitokselta (Rajavartiolaki 578/2005). Rajavyöhykelupa ei oikeuta poikkeamaan Metsähallituksen antamista maihinnousurajoituksista.

Kuva 9. Itäisen Suomenlahden suunnittelualan vyöhykealuejako. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MYY/08, © Suomen ympäristökeskus, © Genimap, Lupa L5293.

5 Luonto- ja kulttuuriarvot

5.1 Luonnonsuojelu ja -hoito

Alueen ennallistamisesta ja luonnonhoidosta tehdään erillinen, yksityiskohtainen luonnonhoitosuunnitelma ja/tai saarikohtaisia toimenpidesuunnitelmia.

Perinnebiotoopit

Aikoinaan suuri osa alueen luodoista oli laitumina. Nykyään perinnebiotoopit ovat lähes kauttaaltaan joko umpeutuneet tai umpeutumassa lukuun ottamatta meren avoimina pitämiä rantaniittyjä. Edustavimmat alueen perinnebiotoopeista kunnostetaan. Perinnebiotooppien hoidon tavoitteena on niiden kasviyhdyskuntien, lajiston ja maiseman palauttaminen sekä ylläpitäminen.

Hoidettavia perinnebiotooppeja on Haminassa Mustamaassa, Koivuluodossa ja Vellingissä, Kotkassa Pihlajakarilla, Marjakarilla, Askerissa, Vanhankylänmaassa ja Reiskerissä sekä Pyhtäällä Mustaviirissä ja Ristisaarella. Alueita voidaan raivata, niittää ja laiduntaa. Niitetty biomassaa kerätään perinnebiotoopeilta pois. Tarvittaessa meren mukanaan tuomaa eloperäistä ainetta voidaan myös poistaa. Hoidettavien perinnebiotooppien kokonaispinta-ala on noin 21 ha.

Perinnebiotooppien hoidosta pidetään hoitopäiväkirjaa ja alueilla tehdään hoitoseurantaa.

Lajiston hoito

Kansallispuiston alkuperäinen lajisto saa kehittyä pääsääntöisesti omien ehtojensa mukaisesti.

Uhanalaisia ja direktiivilajeja säilytetään tarvittaessa hoitotoimin. Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa mahdollisia hoitotoimia, jotka kohdistuvat suoraan lajeihin eivätkä elinympäristöihin, ovat

- minkin, supikoiran ja ketun pyynti linnuston suojelemiseksi
- vieraslajien – esimerkiksi kurturuusun ja terttuseljan – hävittäminen
- harvinaistuneiden tai hävinneiden lajien siementen kylvö tai siirtoistutus (esimerkiksi meriotakilokki)
- tekopesien rakentaminen kalasääskelle ja merikotkalle
- pönttöjen asettaminen uutuissa pesiville vesilinnuille
- muut vastaavat, suojeltavien lajien elinolosuhteita selvästi parantavat toimenpiteet, milloin haitta muulle luonnolle tai puiston käytölle on vähäinen.

Kansallispuistossa näitä toimenpiteitä saa kuitenkin tehdä vain Metsähallituksen luvalla. Rauhoitettujen lajien siirto vaatii ympäristökeskuksen luvan. Pienpetopyynnin toteuttaminen vaatii myös sen, että Metsähallitus on saanut ympäristöministeriöltä luvan pyyntiin. Minkkien haitallisuus saaristolinnustolle on osoitettu Saaristomerellä tehdyissä tutkimuksissa (Korpimäki & Nordström 2004). Pienpetopyynnistä sekä meriotakilokin ja isoapollon siirrosta on tehty aiemmin omat suunnitelmansa. Ympäristöministeriön lupaa pienpetopyyntiin ei tarvita silloin, kun metsästys on perustamisasetuksen (932/1981) 3. §:n mukaista metsästystä.

Pienpetojen pyyntimenetelminä ovat loukkupyynti, ihminen-metsästyskoira- tai ihminen-metsästyskoira-lehtipuhallin -menetelmä. Pyyntiajankohtina ovat kaksi viikkoa jäiden lähdöstä ja toisaalta elokuun alusta aina vuoden loppuun. Mikäli linnustolaskennoissa havaitaan tuoreita pienpetotuhoja, voidaan tarvittaessa petopyynti aloittaa välittömästi.

Tehdyt hoitotoimenpiteet dokumentoidaan. Siirtokylvettäviä tai -istutettavia lajeja seurataan, samoin pienpetopyynnin vaikutuksia linnustoon.

Muu luonnonhoito

Alueella olevat hiekkarannat ovat Itämeren rehevöitymisen myötä kasvamassa umpeen. Umpeenkasvu uhkaa paitsi hiekkarantoja luontotyyppinä, myös niihin sitoutunutta lajistoa, josta osa on harvinaista tai uhanalaista. Luontotyyppin ja lajiston suojelemiseksi osaa hiekkarannoista pidetään avoimina. Hoitotoimina voivat olla kasvillisuuden ja/tai levämassojen – ei kuitenkaan rakkolevällien – vähentäminen tai poistaminen. Hoitotoimia tehdään toistuvasti 2–4 vuoden välein. Hoidettavien hiekkarantojen kokonaispinta-ala on noin 8 ha.

Hiekkarantoja hoidetaan Virolahden Suuri-Pisissä, Haminan Koivuluodossa, Rääntiössä ja Mustamaassa, Kotkan Ällyssä, Pihlajakarilla ja Vanhankylänmaassa, Pyhtään Ristisaarella ja Pitkäviirissä sekä Pernajan Hudössä.

Ennallistaminen

Itäisen Suomenlahden alueella on ojitettuja soita Mustamaalla, Vanhankylänmaalla ja Hudössä. Kaikki ojat, jotka merkittävästi muuttavat luonnontilaisia virtausoloja, padotaan käsipadoilla tai tukkimalla. Muut ojat saavat vähitellen kasvaa umpeen. Työt ovat kertaluonteisia. Tukittavia ojia on yhteensä 4 ha:n alueella. Mustamaan ja Vanhankylänmaan soiden ennallistamisesta sovitaan erikseen armeijan kanssa. Ennallistamiskuvioilla tehdään hoitoseurantaa heti ennallistamisesta seuraavana vuonna ja viisi vuotta ojien tukkimisen jälkeen.

Metsiä ei ennallisteta, sillä saaristometsät ovat luonnostaan melko vähälahopuustoisia. On oletettavaa, että alueelle jatkossakin syntyy yhä tuulen tai kuivuuden takia lahopuustoa.

Maisemanhoito

Hudössä olevaa mäntykangasta hoidetaan maisema-alueena. Tämän maisemahoitoalueen tavoitteena on näkyvyyden säilyttäminen hiekkakankaalla, joka on Hudön itä- ja länsirannat yhdistävän polun molemmin puolin. Puustoa voidaan harventaa alaharvennuseräittäin tehtävänä poimintahakkuuna, ja poistettava puumäärä on keskimäärin korkeintaan 5 m³/v. Poimintahakkuuta voidaan tehdä vuoteen 2018 asti, jonka jälkeen puuston poiston tarve maisemanhoidossa arvioidaan uudelleen.

5.2 Kulttuuriperinnön suojelu ja hoito

5.2.1 Nykytila ja tavoitteet

Itäisen Suomenlahden maankäytön historia on osoittautunut monipuoliseksi ja pitkäksi. Vanhin asutus ulottuu ainakin keskiajalle, mutta se on ollut laajimmillaan 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa. Alueella on liikuttu pitkään merellä, mikä näkyy hylkylöydöissä ja luotshistoriallisilla kohteilla varsinkin Lehtisen saarella. Koska nykyiset retkisatamat ovat usein olleet pitkään käytössä, mahdolliset hylät tai muut vedenalaiset kohteet ovat voineet tuhoutua ankkuroinnin vuoksi.

Näkyvimvät osat alueen kulttuurihistoriaa ovat kalastushistoria ja sotahistoria. Ensiksi mainitusta on jäänyt lukuisia ns. **kalamajoja**, jotka sijoittuvat uloimpaan saaristovyöhykkeeseen. Sotahistoriasta muistuttavat sadat rakenteet, jotka vaihtelevat kooltaan isoista betonilinnonteista pieniin yhden miehen poteroihin. Koska saaret ovat olleet vähäisessä käytössä ja olosuhteet osin suotuisat, rakenteissa on säilynyt esimerkiksi puu- ja rakenneosia. Niitä on harvemmin jäljellä toisen maailmansodan kohteissa. Erityisesti mainittavaa on, että Ristisaarella on säilynyt valonheitinaseman suojahuone, joka on rakennettu kahdesta hirsikerroksesta. Hirsikerrosten väliin on laitettu täyttömaata. On erittäin harvinaista, että kokonaan puusta tehtyjä suojarakenteita on säilynyt nykypäivään, vaikka kohde on ollut käyttämätön. Kyseinen kohde on kuitenkin tuhoutumassa ja vaatii nopeita korjaustoimenpiteitä. Monessa sodanaikaisessa linnakkeessa on myös jäljellä esterakennelmia – kuten piikkilankaa. Rakenteita pitävät pystyssä usein lahoamaisillaan olevat puut. Alueella on myös luolastoja ja bunkkereita, joiden katoista irtoaa kiviä tai jotka ovat vaarassa sortua.

Kulttuuriperintö on edustava otos alueen monipuolista maankäytön historiaa. Osa kohteista on erittäin hyvässä kunnossa, koska alueen maankäyttö on pitkään ollut hyvin vähäistä. Tämä toisaalta myös aiheuttaa tuhoja kohteille. Erityisesti kasvillisuuden ja joissain paikoissa meren ja jään vaikutus ovat tuhoisia varsinkin kalastushistoriallisille kohteille. Monet kalamajat ovat peittymässä tai ovat jo peittyneet katajien tai muun kasvillisuuden alle. Kasvillisuus sitoo maata, mutta samalla juuret ovat myös tuhoisia itse kivirakenteille.

Alueen rakennuskanta on usein huonokuntoista. Hudön sinänsä arvokkaat ulkorakennukset ja pihapiiri ovat lahonneet jo korjauskelvottomiksi. Asuinrakennus on edelleen korjattavissa. Lehtisen saarella Metsähallituksen vuokralainen on kunnostanut kasarmeja ja Sjögrenin luotsitaloa. Viime mainittu on kuitenkin kuntotarkastuksen tarpeessa. Puolustusvoimien saarissa on useita kasarmeja ja muita rakennuksia, joiden kunto vaihtelee. Myös näiden kunto- ja suojelutarkastus olisi suositeltavaa.

Kulttuuriperinnön suojelua alueella edistetään. Hoitotoimenpitein pyritään estämään kohteiden lisätuhoutuminen. Kohteiden suuren määrän vuoksi hoitokohteiksi valitaan edustava osa kokonaisuudesta kohteista. Muu toiminta – kuten virkistyskäyttö ja luonnonhoito – suunnitellaan niin, etteivät esihistorialliset ja historialliset kulttuuriperintökohteet vaurioidu. Alueella pyritään edistämään myös elävän kulttuuriperinnön – Koivuluodon ja Huovarin kausipyöntikylien – säilymistä.

Suunnittelualueella suuri osa kohteista on kiinteitä muinaisjäännöksiä tai arvokkaita alueen historiaa edustavia kohteita. Kaikki muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain (295/1963) rauhoitettavia, ja niitä mahdollisesti koskevat hoitotoimenpiteet suunnitellaan yhdessä Museoviraston kanssa.

Osittain suunnittelualueella on myös Kaunissaari–Ristisaaren valtakunnallisesti arvokas maisema-alue. Orregrundin tunnusmajakka ja luotsisaaret sekä Vironlahden salpa-asemaan kuuluva Mustamaa ovat valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Suunnittelualueella on myös Unescon maailmanperintökohde Struven kolmiomittausketjun piste. Valtakunnallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten kohteiden hoidosta tulee neuvotella Museoviraston kanssa.

5.2.2 Toimenpiteet ja seuranta

Toisen maailmansodan aikaiset kohteet eivät toistaiseksi sisälly muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamiin kiinteisiin muinaisjäännöksiin. Ne on kuitenkin otettava huomioon historiallisesti merkittävänä rakenteina ja kohteina. Linnoituslaitteiden lukuisuus merkitsee kuitenkin käytännössä sitä, että suojelua harkitaan tapauskohtaisesti.

Virkistystoiminta suunnitellaan niin, ettei kulumista tai muita vaurioita synny kohteille tai niiden välittömään läheisyyteen. Jos kohteita (esimerkiksi tykkiasemien suojahuoneita) käytetään virkistysrakentamiseen, niiden kunto ennen käyttöä dokumentoidaan, ja asiasta neuvotellaan tarvittaessa Museoviraston kanssa.

Kasvillisuuden hoito kulttuuriperintökohteilla

- Useassa paikassa on poistettava kasvillisuutta kohteiden päältä ja raivattava niiden lähiympäristöä. Tällaisia ovat Reiskerin, Askerin, Vaihkarin, Kaiteen, Kolselin, Orihkarin, Sauluodon ja Koivuluodon kalastushistorialliset kohteet. Reiskerissä on tarpeen tehdä maisemanhoitoa avaamalla nyt umpeen kasvanutta luotoa ja raivaamalla katajia myös rakenteiden väliltä.
- Mustaviirin jatulintarhat pidetään avoimina.
- Lehtisen tykkiasemat ja tykit, samoin kuin Ristisaaren ja Kilpisaaren linnoitteet, pidetään avoimina pensaista ja puustosta.

Rakenteiden ja rakennusten korjaukset, hallinto sekä turvallisuuden ylläpitäminen

- Kilpisaaren linnoitusrakenteet raivataan ja niille tehdään kuntotarkastus kulttuuriperintöviranomaisten ja historiallisten betonirakenteiden asiantuntijoiden kanssa.
- Toisen maailmansodan luolastot, joissa on vaarana katosta tippuvat kalliolohkareet, suljetaan puomeilla eikä niihin ohjata kävijöitä. Ulko-Tammion luolan katto tutkitaan ja suoritetaan mahdollisia korjaustoimenpiteitä, jos sen käyttöä jatketaan.
- Ristisaaren valonheittimen suojarakennuksen seinät ja katto korjataan mahdollisimman pian. Rakennus pyritään pitämään alkuperäisessä asussaan.
- Ristisaarella sijaitseva sodanaikainen tulenjohtotorni joko puretaan tai aidataan, koska siitä voi tippua osia ja koko rakenne on vaarassa kaatua.
- Lehtisen luotsitalolle ja Koivuluodon pelastusasemalle tehdään kuntotarkastus yhdessä kulttuuriperintöviranomaisten kanssa. Tämän jälkeen tehdään mahdollinen korjaussuunnitelma. Lehtisen muiden rakennusten suojeluarvot selvitetään.

- Tehdään vuokrasopimukset Huovarin ja Koivuluodon kalaputkien omistajien kanssa.
- Huovarin ja Koivuluodon rakennuskanta pyritään pitämään nykykunnossaan yhteistyössä omistajien kanssa, ja maisema säilytetään nykyisellään. Lisärakentamista vältetään.
- 2–3 kalaputkaa Huovarissa kunnostetaan perinteisesti ja hoidetaan yhteistyössä omistajien kanssa. Jos sopivia putkia syystä tai toisesta päätyy valtiolle, Metsähallitus voi kunnostaa vastaavasti niitä.
- Vanhankylänmaan ja Mustamaan rakennuskannalle tehdään kuntoarviointi yhdessä kulttuuri-perintöviranomaisten kanssa.
- Vanhat merenkulkuun liittyvät rakenteet pidetään avoimina kasvillisuudesta ja kunnossa mahdollisuuksien mukaisesti. Selvitetään Majakartin tunnusmaston hoitovastuu.

Kalliopiiirroskohteet

- Ulko-Tammion luodon arvokas kalliopiiroskokonaisuus dokumentoidaan välittömästi, koska sitä tuhoavat jäät, aallot ja lintujen ulosteet.
- Huovarin kallioon kaiverrettu aurinkokello korjataan kiinnittämällä lohjennut kalliomateriaali paikoilleen ja stabiloimalla sen reunat mahdollisimman pian. Kulku Huovarissa ohjataan siten, ettei se vaurioita saaren kahta aurinkokelloa eikä muuta kulttuuriperintöä.

Muut toimenpiteet

- Virkistyskäytössä olevilla saarilla kulttuuriperintökohteet merkitään tarvittaessa, jottei niitä vahingossa vaurioitettaisi. Tällaisia ovat Mustaviirin toinen jatulintarha, kalamajat, verkko-vapeet, tykkiasemat jne.
- Ulko-Tammion molemmissa satamalahdissa sekä Vanhankylänlahden ja Mustaviirin retki-satamissa suoritetaan vedenalainen inventointi, jolla selvitetään mahdollisten vedenalaisten kulttuuriperintökohteiden sijainti ja suojelutarve.
- Unescon maailmanperintökohde Struven kolmiomittausketjun pisteen opastusta kehitetään.

Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja muinaisjäännösten kuntoa seurataan suojelumääräysten ja Museoviraston ohjeiden mukaisesti. Seurannassa käytetään Metsähallituksen paikkatietojärjestelmiä (Reiska ja SutiGis).

6 Luonnon virkistyskäyttö ja luontomatkailu

6.1 Retkeily

Itäisen Suomenlahden kansallispuiston retkeily- ja virkistyskäyttöön vaikuttavat sen sijainti ja ympäröivät olosuhteet. Alue on laaja ja avoimen ulkosaariston olosuhteet haastavat. Suurin osa puiston kävijöistä liikkuu omilla veneillään. Veneet ovat pääosin melko suuria ja hyvin varusteltuja, ja niissä on tilat yöpymistä varten. Ilman omaa venettä kansallispuistoon pääseminen on myös mahdollista vuoroveneyhteydellä Haminasta. Valtaosa puiston käyttäjistä on paikallisia veneilijöitä. Yli puolet puiston kävijöistä yöpyy alueella.

Nykyisen Itäisen Suomenlahden kansallispuiston saarista viisi on osoitettu retkeilysaariksi: Ulko-Tammio, Suuri-Pisi, Lanskeri, Kilpisaari ja Mustaviiri. Kävijätutkimusten ja asiakaspalautteen perusteella Ristisaari ja Koivuluoto sekä osa Hudöstä ja Kuusenkarista osoitetaan retkeilysaariksi.

6.1.1 Tavoitteet

Retkeilyrakenteiden kehittämisessä ja ylläpidossa ensisijaiseksi tavoitteeksi on ulkosaariston vaativissa oloissa asetettava turvallisuus. Kansallispuiston hoitoon käytettävissä olevista niukoista resursseista johtuen huollon kustannustehokkuus on tärkeää. Hyvä ja tasapuolinen kansalaisten palvelu on Metsähallitukselle keskeinen pyrkimys. Toistaiseksi venettä omistamattomat kansalaiset ovat päässeet Ulko-Tammioon yksityisen liikennöitsijän vuoroveneellä. Edellä mainitun kaltaista toimintaa tukevan infrastruktuurin rakentaminen ja ylläpito edesauttavat kansalaisten tasa-puolista palvelua ja luovat puitteita elinkeinotoiminnalle. Vesibusseille ja pienveneille soveltuvan laiturikapasiteetin ylläpito ja rakentaminen on kansallispuistoon suuntautuvan matkailun kannalta tärkeää.

Ulkosaariston olosuhteissa palvelurakenteilla on yleisen viihtyvyyden ja retkeilijöiden liikkumisen ohjaamisen lisäksi tärkeä merkitys veneilyturvallisuudelle. Vaikka nykyiset navigointi- ja matkaviestinjärjestelmät ovat tuntuvasti helpottaneet veneilyä ja lisänneet myös pienveneilijöiden turvallisuutta, autiotuvilla ja nuotiokatoksilla on merkitystä paikkoina, joissa voidaan yöpyä tilapäisesti ja odottaa myrskyn ohimenoa tai sumun hälvenemistä. Metsähallituksen tavoitteena on toimia pitkäjänteisesti retkeilyn ja luontomatkailun kehittämisessä sekä pyrkiä tarjoamaan asialliset puitteet perusretkeilyn tarpeisiin. Metsähallituksen luontopalvelut ei harjoita liiketoimintaa.

6.1.2 Toimenpiteet

Kaikissa retkeilysaarissa on mahdollista rakentaa uusia ja kunnostaa vanhoja palvelurakenteita. Tässä suunnitelmassa asetetaan tavoitteita, eikä tarkoituksena ole tehdä yksityiskohtaista suunnitelmaa. Esimerkiksi kiinnittymislentkien lisäämistä ei mainita erikseen, sillä niitä voidaan tarpeen mukaan lisätä. Mikäli kansallispuistoa ympäröivillä alueilla tapahtuu merkittäviä muutoksia – kuten voimakkaita investointeja matkailupalveluihin, suunnitelmien painotusta on varauduttava muuttamaan.

Ulko-Tammio

Ylläpidetään Ulko-Tammion olemassa oleva palveluvarustus. Suunnitelmakaudella suuri osa Ulko-Tammion reitistö rakenteista on uusittava tai peruskorjattava. Ulko-Tammion itäsatamaan rakennetaan nuotiokatos. Vuonna 1939 rakennettu autiotupa kunnostetaan niin, että sen käyttö autiotupana ja varastotilana voi jatkua. Tarkoituksenmukaiselle paikalle rakennetaan uusi valvontatupa. Nykyinen valvontatupa muutetaan varaus- tai autiotuvaksi. Yleiseen käyttöön rakennetaan porakaivo tarkoituksenmukaiseen paikkaan.

Suuri-Pisi

Parannetaan rantautumismahdollisuuksia rakentamalla pohjoisrannan Kuninkaanpoukamaan laituri, johon voidaan kiinnittää tilapäisesti vesibussin kokoisella aluksella. Laiturikapasiteetin parantamisesta hyötyvät myös huviveneilijät. Laiturin rakentaminen edellyttää alueella vielä tarkempia inventointeja (mm. merenpohja). Yleisökäymälä korvataan uudella kompostoivalla käymälällä, jonka yhteyteen rakennetaan myös pieni varastotila.

Lanskeri

Ei lisärakentamista. Korvataan olemassa oleva yleisökäymälä-liiteri uudella liiteri-käymälä-varastolla.

Mustaviiri

Mustaviirin kehittämiseksi turvallisen rantautumisen järjestäminen on ensisijaisen tärkeää. Saaren rannat ovat suojattomia, ja pohjan laatu estää turvallisen ankkuroitumisen navakoiden tuulten vallitessa. Mustaviiriin voidaan rakentaa laituri, johon kiinnittyminen on mahdollista myös vesibussilla. Laituri mahdollistaa myös saarella olevan valvontatuvan nykyistä tehokkaamman käytön. Tupaa käytetään edelleen valvontatupana, ja sitä voidaan luovuttaa myös yhteistyötahojen käyttöön. Mustaviiriin tehdään luontopolku yhteistyössä luonnonsuojelupiirin kanssa. Saaren opasteita täydennetään. Sinne voidaan rakentaa luonnon tarkkailua palvelevia rakenteita (esimerkiksi luontotorni). Palveluvarustusta ei rakenneta Mustaviirin viereiseen Kaiskeriin.

Kilpisaari

Ei lisärakentamista. Kilpisaari on luonnoltaan ja historialtaan mielenkiintoinen saari, jonka palveluvarustus pidetään nykyisellä tasolla. Parannetaan liikkumismahdollisuuksia raivaamalla telttailualueen tuntumasta saaren eteläosiin johtava sodanaikainen tienpohja kulkukelpoiseksi.

Ristisaari

Ristisaari osoitetaan leiriytymisaareksi. Parannetaan rantautumismahdollisuuksia asentamalla sopiviin rantautumispaikkoihin kiinnityslenkkejä. Saaren länsirannalla sijaitseva tykkiasema kateetaan ja varustetaan tulisijalla, jolloin siitä muodostuu nuotiokatos. Rakentamisesta kysytään ennen toteutusta Museoviraston kanta. Lisäksi rakennetaan yksi tulipaikka palvelemaan telttailijoita. Virkistyskäytössä otetaan huomioon alueen luonnonhoidon tavoitteet. Saarella olevien lomiasuntojen käyttöoikeusajan umpeuduttua päätetään niiden jatkokäytöstä tapauskohtaisesti. Päätökset perustuvat Metsähallituksen suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteisiin (Metsähallitus 2010).

Järvenkari

Ei toimenpiteitä. Saarella olevan, osaksi vuotta matkailukäyttöön vuokratun rakennuksen jatkokäyttö päätetään vuokra-ajan umpeutuessa.

Kuusenkari

Voidaan perustaa tulentekopaikka ilman polttopuuhuoltoa omatoimiretkeilijöille. Tulentekopaikkaa tarvitsevat etenkin alueella liikkuvat viehekalastajat. Sallitaan tulenteko mukana tuoduista puista tai ajopuista. Ei opastusta eikä huoltoa. Ei sallita leiriytymistä.

Koivuluoto ja Huovari

Koivuluodon pelastusasema kunnostetaan autiotuvaksi. Leiriytyminen ja tulenteko sallitaan merkityllä paikalla. Rakennetaan tulipaikka ja kompostoiva käymälä. Saarella oleva venevaja otetaan polttopuusuojaksi. Huovarin pelastusaseman käytön säilymisessä nykyisellään ei ole estettä. Koivuluodon ja Huovarin kalaputkien omistajien kanssa tehdään kirjalliset sopimukset, joilla selvitetään putkan omistajien oikeudet. Tavoitteena putkien osalta on, että omistajat pitävät ne kunnossa, ja kunnostamisessa käytetään ensisijaisesti alkuperäisiä tai vastaavia materiaaleja. Koivuluotoon on mahdollista rakentaa kalaputka, joka palvelee kansallispuiston huoltoa ja tutkimusta.

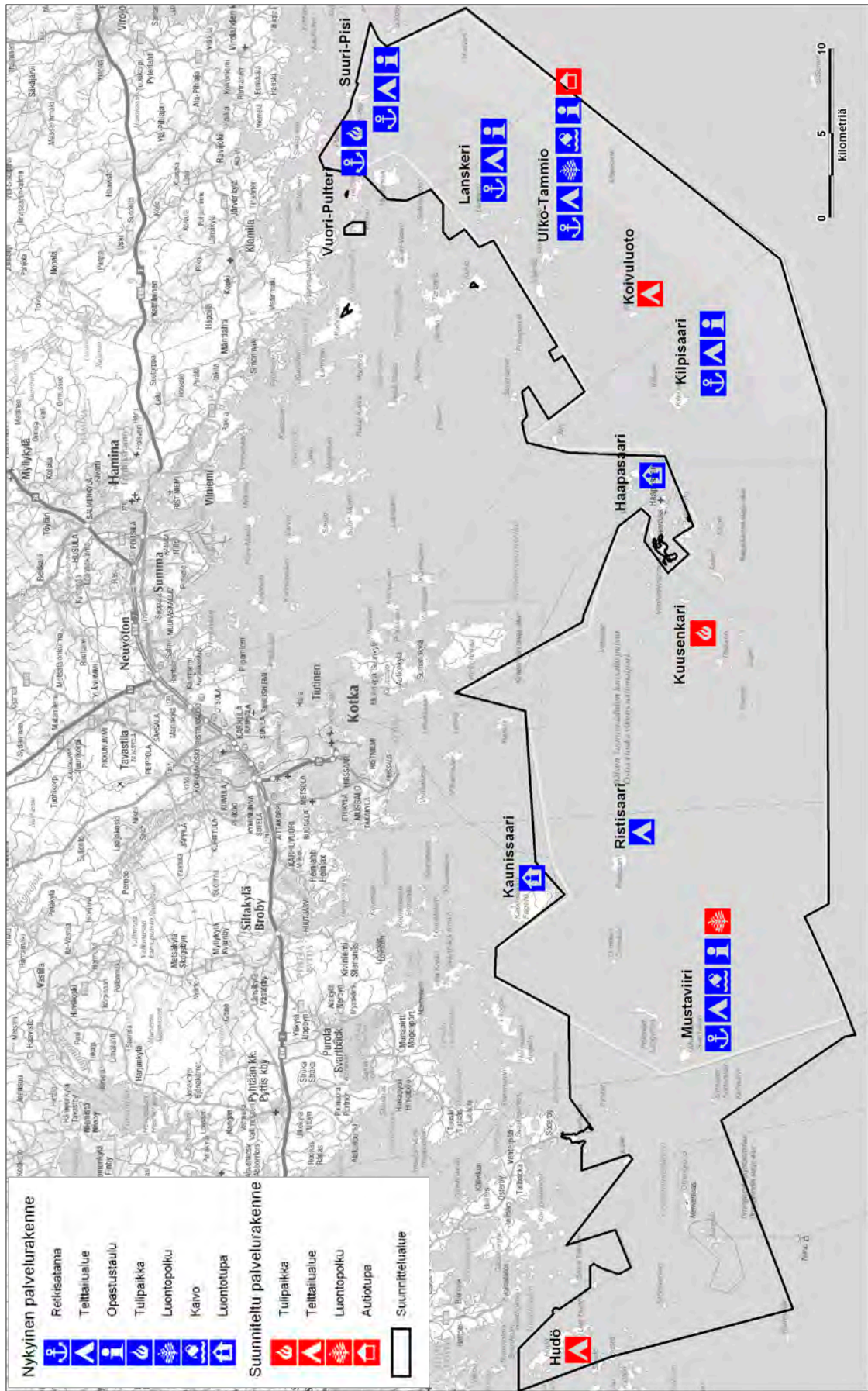
Hudö

Osoitetaan Hudö leiriytymispaikaksi toistaiseksi ilman tulentekomahdollisuutta. Leiriytyminen sallitaan Stenvarpetin ja Hudörevetin hiekkarantojen tuntumassa, ei kuitenkaan Hudörevetillä. Resurssien salliessa saari otetaan huollon piiriin; ensi vaiheessa sinne rakennetaan kompostoiva käymälä. Tavoitteena on rakentaa saarelle myös tulipaikat ym. tarvittavat rakenteet. Metsähallituksen hallinnassa olevat rakennukset voidaan vuokrata pitkäaikaisella vuokrasopimuksella esimerkiksi rekisteröityneelle yhdistykselle, tai ne poistetaan. Laituri helpottaa saaren käyttöä ja on lähes välttämätön huollon järjestämiseksi. Laituri voidaan rakentaa, mutta se on laiturihankkeista kiireellisyysjärjestyksessä viimeinen.

Lehtinen

Lehtisen rakennuskanta on osin vuokrattu yritykselle matkailukäyttöön. Vuokrasopimus ei estä muilta osin saaren jokamieskäyttöä. Rakennukset ja niiden pihapiiri ovat alueita, joissa jokamiehen oikeudet eivät ole voimassa. Lehtisen Södervikenin laituri ja teräsrakenteinen Lilla Lövon näkötorni ovat jokamiehen oikeudella käytettäviä kohteita. Saarta ei oteta huollon piiriin. Rannalle asennetaan opastustaulut, joihin merkitään selvästi rajoitusalueet ja ohjataan jokamiesretkeilijöitä pysymään poissa vuokra-alueelta.

Itäisen Suomenlahden suunnittelualan palvelurakenteet näkyvät kuvassa 10.

Kuva 10. Itäisen Suomenlahden suunnittelualan palvelurakenteet. © Metsähallitus 2008, © Maanmittauslaitos 1/MYY/08, © Suomen ympäristökeskus, © Genimap, Lupa L5293.

6.1.3 Seuranta

Metsähallitus seuraa kestävän luontomatkailun periaatteiden toteutumista suunnittelualueella. Seuranta toteutetaan voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti tarkoitusta varten kehitettyä mittaristoa käyttäen. Keskeisimpiä seurannan kohteita ovat alueen lajisto (etenkin uhanalaiset lajit), kulttuurihistoriallisten kohteiden kunto, maaston kuluminen, roskaantuminen, taukopaikkojen ruuhkautuminen, käyntimäärät sekä asiakkaiden kokema laatu.

6.2 Opastusviestintä ja muu luonnon virkistyskäyttö

Kaunissaaren ja Haapasaaren luontotupien näyttelyt

Kaunissaaren luontotuvassa Pyhtään Kaunissaaren palvelusatamassa on esillä kansallispuiston 20-vuotinäyttely **Tyrsky tuo ja vie**. Näyttelyssä kerrotaan kansallispuiston kehitysvaiheista ja luonnosta.

Haapasaaren luontotuvassa on esillä **Rajatapaus**-näyttely. Haapasaaren luontotupa on avattu vuonna 1993, ja näyttely on kunnostettu vuonna 2003. Näyttelyn tavoitteena on tuoda esiin luonnon ja kulttuurin vaihtelua Suomenlahdella. Lisäksi yleisön käytettävissä on pieni käsi-kirjasto. Luontotupien toimintaa kehitetään nykyiseltä pohjalta. Näyttelyiden uusiminen tulee ajankohtaiseksi 10 vuoden sisällä. Näyttelyitä täydennetään kansallispuiston nähtävyyksiä tarkemmin kuvaavalla tiedolla.

Maretariumin infopiste

Kotkan Maretariumissa Metsähallituksella on pieni infopiste, jossa on alueen kartta sekä esitteitä Itäisestä Suomenlahdesta ja muista lähiseudun kansallispuistoista. Maretariumin infopisteen käyttöä kehitetään. Maretarium soveltuu hyvin myös kansallispuistoja esittelevän AV-materiaalin esityspaikaksi. Metsähallitus järjestää tapahtumia ja teemapäiviä kansallispuistoon liittyvistä aihepiireistä. Maretariumin vuosittainen käyntikertojen määrä on noin 50 000, ja sen henkilöstö hoitaa myös Metsähallituksen asiakaspalvelutehtäviä.

Kansallispuiston infotaulut

Kaikki retkeilysaaret varustetaan kartallisilla yleisinfotauluilla. Pitkän ajan tavoitteena on saada Loviisan–Virolahden alueen vierasvenesatamiin kartalliset opasteet Itäisen Suomenlahden kansallispuiston alueesta. Myös Langinkoskelle sekä Kotkan ja Haminan kaupunkien ylläpitämiin retkeilysaariin olisi tarkoituksenmukaista saada kansallispuistosta kertovat opasteet.

Opas

Ulko-Tammion oppaan palvelut ovat kysytyjä, ja toiminta vastaa kysyntään (Hemmilä 2007a–b). Opaspalvelujen tarve on toukokuun puolivälistä elokuun loppuun.

6.3 Matkailun yritystoiminta

Metsähallituksen tuottamat maksuttomat palvelut eivät kilpaile yrittäjien tarjoamien palveluiden kanssa. Matkailun yritystoiminta on kansallispuistossa toivottavaa ja luvanvaraista. Kaiken matkailun yritystoiminnan kansallispuistossa on noudatettava Metsähallituksen kestävän luontomatkailun periaatteita:

- 1) luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnon suojelua
- 2) ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän
- 3) arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä
- 4) asiakkaiden arvostus ja tietämys luonnosta ja kulttuurista lisääntyvät
- 5) asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistymiseen paranevat
- 6) asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat
- 7) vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen
- 8) viestintä ja markkinointi on laadukasta ja vastuullista
- 9) toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä.

Metsähallitus laatii erillisen luontomatkailusuunnitelman Kymenlaakson rannikkoalueen kansallispuistoille ja suojelualueille. Luontomatkailusuunnitelman tavoitteena on kartoittaa matkailuelinkeinon toimijat, selvittää luontomatkailun nykytila ja kehittämistarpeet sekä muodostaa yhteinen visio luontomatkailusta tulevaisuudessa. Luontomatkailusuunnitelman tavoitteena on myös lisätä alan toimijoiden perustietämystä alueen luonnon erityisyydestä matkailun kehittämisen voimavarana.

Käytännön luontomatkailuyhteistyötä tehdään Metsähallituksen ja yritysten välillä solmittavien yhteistyösopimusten kautta. Sopimusyrittäjien kanssa voidaan tehdä yhteistyötä mm. markkinoinnin osalta. Luontomatkailuyrittäjien kanssa on tehty kaksi yhteistyösopimusta. Tavoitteena on kolminkertaistaa sopimusten määrä suunnitelmakaudella.

6.4 Palvelurakenteiden huolto

Kaunissaaren ja Haapasaaren luontotuvat eivät ole Metsähallituksen hallinnoimissa rakennuksissa; rakennusten huollosta vastaa niiden omistaja. Kaunissaaren luontotuvan kiinteistön omistaa Pyhtään kunta ja Haapasaaren luontotuvan Kotkan kaupunki. Molempien luontotupien auki-
pidosta sekä siivouksesta ym. välittömästä huollosta on sovittu paikallisten yrittäjien kanssa.

Retkeilysaarten taukopaikkojen ja satamien huollosta vastaa Metsähallitus. Lähes kaikki saarissa tapahtuva huolto tehdään omana työnä. Tavarankuljetuksessa käytetään myös ostopalveluja. Tulevaisuudessa huoltotöitä pyritään hoitamaan kasvavissa määrin joko yrityksiltä ostettavien palveluin tai eri tahojen kanssa tehtävien huoltosopimusten avulla.

Polttopuut tuodaan leiriytymisaariin mantereelta. Luonnonhoidossa saatavaa puutavaraa voidaan käyttää polttopuuna. Kaikki retkeilysaarina olevat ja sellaisiksi osoitettavat saaret pidetään huollon piirissä. Erityisesti Hudön huoltamisessa pyritään käyttämään hyödyksi luonnonhoidollisista hakkuista saatavaa puuta.

Jätehuoltoa vähennetään ja retkeilysaarissa siirrytään roskattomaan retkeilyyn. Roskattomassa retkeilyssä käymälät ja kompostorit ovat ainoita jätteenkeruupisteitä.

7 Tutkimus ja opetus

Metsähallitus tarjoaa toimintaedellytykset tutkimukselle sekä opinnäytetöille. Metsähallitus ei tee perustutkimusta, mutta voi osallistua tutkimushankkeisiin. Tutkimustoiminta ei saa olla uhaksi alueen luontoarvoille. Erityisen mielenkiinnon kohteena ovat tutkimukset, jotka tuottavat tietoa uhanalaisesta lajistosta, harvinaisista luontotyypeistä ja niiden elinolosuhteiden hoidosta, tai jotka tukevat alueen matkailukäytön tai hoidon seurantaa. Kansallispuiston luonnon käyttäminen opetuskohteena on toivottavaa. Tutkimus- ja opetustoiminta voivat vaatia Metsähallituksen erillisen, maksuttoman tutkimusluvan.

Metsähallitus vastaa perusselvityksistä, jotka käsittävät koko alueen kattavan luontotyyppitiedon keruun ja joitakin lajistosiselvityksiä. Luonnonhoito- ja ennallistamiskohteilla tehdään toteutusseurantaa.

Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa ja sen lähialueita käsittelee huomattava määrä tutkimuksia, selvityksiä ja julkaisuja. Liitteessä 9 on lueteltu niistä osa, mutta lista ei ole kattava.

Keskeisiä tutkimustarpeita ovat vedenalainen luonto, itämerennorpan kannan ja elintapojen tutkiminen alueella sekä pienpetopyynnin vaikutukset. Kävijätutkimuksia ja/tai -selvityksiä tehdään viiden vuoden välein.

8 Muu käyttö

Valtion luonnonsuojelualueet

Luonnonsuojelualueilla on voimassa erityisiä käyttöä ohjaavia määräyksiä, jotka on annettu alueen perustamisen yhteydessä. Luonnonsuojelulain (1096/1996) siirtymäsäännösten mukaan ennen lain voimaantuloa perustettujen luonnonsuojelualueiden perustamissäännökset jäävät voimaan. Itäisen Suomenlahden kansallispuiston käyttöä ohjaavat **Laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi** 674/1981 ja **Asetus eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi** 932/1981. Bisaballen-, Grilskär- ja Söderskär-nimisten luotojen käyttöä ohjaa asetus 339/1970. Luonnonsuojelualueilla Metsähallitus voi toimivaltuuksiensa rajoissa antaa järjestyssääntöjä, jotka ovat oikeusvaikutteisia.

Muut Metsähallituksen hallinnoimat maat

Metsähallituksen hallinnoimat alueet, jotka eivät ole lakisääteisiä luonnonsuojelualueita ja joille ei kohdistu muutakaan erityislainsäädäntöä, ovat jokamieskäytössä.

Poikkeustapauksia

Nykyiset kansallispuiston käyttöä ohjaavat rajoitukset eivät koske puolustusvoimien toimintaa (932/1981, 3 §). Puolustusvoimien vuokraamien alueiden osalta Metsähallitus noudattaa pääesikunnan ja Metsähallituksen välistä puitesopimusta (asia 2777/620/2003, sopimus 22.11.2006) sekä aluekohtaisia sopimuksia. Sopimuksen sisältö liittyy tämän suunnitelman kohtiin 8.2, 8.5, 8.6 ja 8.7. Puolustusvoimien tarpeet otetaan huomioon kansallispuistoa mahdollisesti laajennettaessa.

Kansallispuiston rauhoitusmääräykset eivät ole esteenä rajavartioston, poliisin ja tullin toiminnalle, merenkululle tai merenkululle välttämättömien laitteiden rakentamiselle ja kunnossapidolle (säädöksiä: 932/1981, Luonnonsuojelulaki 1096/1996, Rajavartiolaki 578/2005, Poliisilaki 493/1995, Tullilaki 1466/1994).

8.1 Marjastus ja sienestys sekä kasvien keräily ja ajopuiden kerääminen

Kansallispuistossa kasvien sekä elävien ja kuolleiden kasvinosien kerääminen on kielletty. Marjastus ja ruokasienten poimiminen sekä ajopuiden kerääminen rannoilta on sallittu.

8.2 Liikkuminen ja leiriytyminen

Kansallispuiston voimassa oleva järjestyssääntö (1988, Liite 3) kieltää leiriytyminen ja tulenteon muualla kuin siihen erikseen osoitetuilla paikoilla. Leiriytyminen on sallittu erikseen osoitetuilla paikoilla seuraavissa saarissa: Suuri-Pisi, Lanskeri, Ulko-Tammio, Kilpisaari ja Mustaviiri. Järjestyssääntöä uusittaessa leiriytyminen sallitaan em. saarten lisäksi myös seuraavissa saarissa: Haminan Koivuluoto, Pyhtään Ristisaari ja Pernajan Hudö. Tulenteo sallitaan erikseen merkityllä paikalla Kotkan Kuusenkarissa. Leiriytymislupa muihin kuin em. saariin voidaan myöntää harkinnan mukaan vain perustellusta syystä. Pääsääntöisesti lupia ei myönnetä.

Metsähallitus aluetta hallinnoivana viranomaisena voi antaa liikkumisrajoituksia tai kieltoja järjestyssäännöllä, mikäli alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sellaista vaatii (1096/1996, 18 §). Liikkumisrajoitukset on esitetty luvussa 4. Kiellosta poikkeaminen on mahdollista Metsähallituksen myöntämällä luvalla vain erityisestä syystä.

8.3 Kalastus

Tällä hoito- ja käyttösuunnitelmalla ei pyritä ohjaamaan käytännön kalavesien hoitoa tai kalastusta.

8.3.1 Kalastus Metsähallituksen rantamatalavesissä

Nykytilanne

Kansallispuistoon ei kuulu vesialueita meressä, joten kansallispuiston rauhoitusmääräyksillä ei ole suoria vaikutuksia kalastukseen.

Suuri-Pisin, Ulko-Tammion, Kilpisaaren, Koivuluodon ja Pitkäviirin rantamatalavedet (1 893 ha) ovat tällä hetkellä Metsähallituksen Itäisen Suomenlahden pyydyslupa-alueessa (no 6020), johon kuuluvat em. vesien lisäksi myös Rankin vedet. Valtion yksityisvesistä Mustamaan (540 ha) ja Lehtisen (51 ha) vedet on vuokrattu.

Metsähallituksen hallinnoimilla valtion yksityisillä vesialueilla on voimassa, mitä kalastuslainsäädäntö määrää. Rannikon kalastusalueet ovat nostaneet kalojen alamittoja ja verkkojen solmuvälejä. Ko. vesialueet kuuluvat kalastusalueisiin, joten kalastusalueiden päätökset ovat voimassa myös Metsähallituksen hallinnoimilla vesialueilla. Kalastusalueiden päätökset ovat määräaikaista. Metsähallitus voi myöntää ammattikalastuslupia kaikkiin hallinnoimiinsa yksityisvesiin, ellei mahdollisissa vuokrasopimuksissa ole toisin määritelty. Puolustusvoimien myönteinen lausunto on luvan saamisen edellytys puolustusvoimien harjoitusalueille kohdistuvaan ammattikalastukseen, kuten myös vesialueiden vuokraamiseen.

Suunnitelma

Ilman vesialueen omistajan lupaa on sallittu

- onkiminen ja pilkkiminen sekä viehekalastus läänikohtaisella vieheluvalla
- kalastuslain 8. §:n tarkoittama verkkokalastus.

Vesialueen omistajan luvalla voidaan sallia

- pyydyskalastus mukaan lukien ammattikalastus ja viehekalastus (läänikohtainen viehekalastuslupa on voimassa Metsähallituksen vesillä; uisteluun useammalla kuin yhdellä vavalla tarvitaan aina Metsähallituksen viehelupa).

Metsähallitus voi säädellä vesialueen omistajan luvalla tapahtuvaa kalastusta luonnon-suojelullisista tai kalastonhoidollisista syistä.

8.3.2 Valtion yleisvedet

Nykytilanne

Valtion yleiset vesialueet eivät kuulu kansallispuistoon. Yleisellä vesialueella meressä on jokaisella Suomessa vakinaisesti asuvalla oikeus kotitarve- ja virkistyskalastukseen. Erillistä vesialueen omistajan lupaa ei tarvita. Valtion kalastuksenhoitomaksu pitää maksaa. Valtion yleisellä vesialueella kalastus on sallittu kalastuslainsäädännön (keskeisiä säädöksiä Kalastuslaki 286/1982, Kalastusasetus 1116/1982 ja Laki yleisestä kalastusoikeudesta 285/1982) mukaisesti. Lisäksi on huomioitava TE-keskuksen määräaikaisten päätökset, joilla voidaan nostaa kalojen alamittoja ja asettaa kalastusta koskevia muita rajoituksia. Yleisillä vesialueilla meressä vain ammattikalastajat saavat käyttää pyynnissään kalastusasetuksen tarkoittamia ammattimaisia pyydyksiä. Yleiset vesialueet ovat kalastusta koskevien asioiden osalta maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston sekä työvoima- ja elinkeinokeskusten hoidossa. Näistä viimeksi mainittu voi myöntää ammattimaiseen kalastukseen tarvittavat luvat.

Suunnitelma

Metsähallitus ei päättä valtion yleisten vesialueiden kalastuskäytöstä.

8.4 Metsästys

8.4.1 Metsästys valtion yleisellä vesialueella

Nykytilanne

Metsähallitus ei päättä metsästyksessä yleisillä vesialueilla. Metsästyslain (615/1993) 7. §:n mukaan ”jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla on oikeus metsästää yleisellä vesialueella meressä, sellaisilla yleisellä vesialueella meressä olevilla saarilla ja luodoilla, jotka kuuluvat valtiolle ja joiden hallintaa ei ole kenellekään luovutettu, sekä Suomen talousvyöhykkeellä”. Maanomistajan lupaa ei tarvita, mutta metsästyskortti pitää olla. Riistaeläimistä yleisellä vesialueella kyseeseen tulevat lähinnä vesilinnut sekä hylkeet. Lisäksi aluetta koskee metsästyslain 24. §: ”Asumattomilla meren ulkosaarilla saa se, jolla on oikeus metsästää vesialueella, harjoittaa vesilintujen pyyntiä maalta toiselle kuuluvalla avoimella rannalla.”

Yleiset vesialueet eivät kuulu kansallispuistoon. Metsähallituksen luvalla paikalliset asukkaat voivat käyttää kansallispuistojen rantoja yleiselle vesialueelle tai osakaskunnan vesialueelle tapahtuvaan metsästykseseen. Tämä koskee niitä rantoja, joilla muukin metsästys on sallittu paikallisille asukkaille.

Suunnitelma

Metsähallitus ei päättä metsästyksessä yleisillä vesialueilla. Metsästäessä yleisellä vesialueella tai vesialueelle noudatetaan metsästyslain 24. §:ää. Kansallispuiston avoimia rantoja voidaan käyttää metsästykseseen yleiselle vesialueelle. Metsästäessä on otettava huomioon kansallispuiston liikkumisrajoitukset.

8.4.2 Metsästys kansallispuistossa

Nykytilanne

Kansallispuiston perustamisasetuksen (932/1981) 1. §:n 3. kohdan mukaan eläinten tappaminen, pyydystäminen ja hätyyttäminen on puistossa kielletty. Asetuksen 3. §:n 2. kohdan mukaan Itäisen Suomenlahden kansallispuistoissa metsästys on kuitenkin sallittu paikallisille asukkaille. Kansallispuiston perustamisen aikaan oli voimassa **Asetus kalastuksesta ja metsästyksestä valtion Haapasaari–Virolahden saaristoalueella 225/1967** (kumottu 411/1993). Ruotsinpyhtäällä Bisaballen-, Grilskär- ja Söderskär-nimisille luodoille perustetuilla suojelualueilla metsästys on kielletty (asetus 665/1971).

Paikalliset asukkaat Metsähallitus on määrittänyt vuoden 1988 järjestyssäännössä ja 1987 runko-suunnitelmassa soveltaen asetusta 225/1967. Itäisen Suomenlahden kansallispuiston järjestyssäännön (Metsähallitus 11.3.1988) 8. kohdan mukaan

Metsästyslainsäädännön ja Haapasaari–Virolahden saaristoaluetta koskevan asetuksen (225/1967, kumottu 411/1993) mukainen vesilintujen metsästys, lukuun ottamatta hanhia ja pilkkasiipeä, on sallittu Haapasaari–Virolahden saaristoalueen hoitokunnan luvalla kansallispuiston saarten rannoilta entisen Haapasaaren kunnan alueen sekä Pyhtään, Vehkalahden ja Virolahden kuntien rannikkokylien ja saarten vakinaisille asukkaille.

Suunnitelma

Metsästys on kansallispuiston rauhoitussäännösten estämättä sallittu paikallisille asukkaille asetuksen 932/1981 mukaisesti. Kun kansallispuiston alueisiin ei sisälly yleisiä vesialueita, metsästyksestä päättää viime kädessä Metsähallitus metsästyslain (615/1993) 6. ja 44. §:n nojalla. Metsästys on kielletty kansallispuiston liikkumisrajoitusvyöhykkeellä liikkumisrajoitusaikoina sekä virkistysvyöhykkeellä. Ruotsinpyhtäällä Bisaballen-, Grilskär- ja Söderskär-nimisille luodoille perustetuilla suojelualueilla metsästys on kielletty perustamisasetuksen 339/1970 mukaisesti. Muille alueille Metsähallitus myöntää hakemuksesta paikallisille asukkaille metsästyslupia. Metsähallitus voi valtion omistamien alueiden ja metsästysoikeuden haltijana asettaa metsästykselle ajallisia, alueellisia tai lajikohtaisia rajoituksia. Tarkemmat ohjeet annetaan aina metsästysluvassa. Metsähallituksen metsästysluvat ovat valituksenalaisia päätöksiä. Supikoiran ja minkin metsästys on mahdollista Metsähallituksen luvalla myös muilla kun normaalin metsästyksen piirissä olevilla alueilla.

Paikallisen asukkaan määrittelyn tukena käytetään (kumottua) asetusta 225/1967 ja asetusta Saaristomeren kansallispuistosta 1123/1994, jossa paikallisiksi asukkaiksi on katsottu kansallispuiston yhteistoiminta-alueeseen kokonaan tai osittain kuuluvissa kylissä vakinaisesti asuvat henkilöt.

8.4.3 Metsästys yksityisten omistamilla alueilla

Metsähallitus ei päättä metsästyksestä yksityisten omistamilla maa- tai vesialueilla. Näillä alueilla metsästetään sen mukaan, kuin metsästyslaissa (615/1993) on säädetty. Yksityisillä luonnon-suojelualueilla on joitakin metsästyskieltoalueita, jotka on annettu alueiden rauhoituspäätösten yhteydessä (ks. luku 8.8). Niiltä osin kuin suunnitelma-alueeseen kuuluu yksityisten omistamia alueita, tämä suunnitelma on vain suositus, jossa annetaan tietoa mm. Natura 2000 -alueesta.

8.5 Maa-ainesten otto ja ruoppausmassojen läjittäminen

Maa-ainesten ottaminen on kansallispuistossa kielletty (932/1981, 1 §; 1096/1996, 13 §). Tämä tarkoittaa muuta maa-ainesten ottamista, kuin mitä on välttämätöntä kansallispuiston palvelurakenteiden ylläpitämiseksi ja rakentamiseksi tai merenkulun turvaamiseksi. Geologinen tutkimus ja malminetsintä on sallittu Metsähallituksen luvalla.

8.6 Puuston käyttö

Alueella ei harjoiteta metsätaloutta. Saarten maapuita tai keloja ei saa kerätä. Ajopuiden kerääminen rannoilta sallitaan.

Metsähallitus voi tarvittaessa kaataa yksittäisiä puita palvelurakenteiden kunnossapidon tai uudisrakentamisen ja turvallisuusnäkökohtien vuoksi (932/1981, 2 §; 1096/1996, 14 §). Luonnonhoidollisia hakkuita tai raivausta voidaan tehdä toimenpidesuunnitelmien mukaisesti. Kertynyt puutavara ja hakkuutähte voidaan käyttää alueella tai jättää niille sijoilleen tapauskohtaisesti harkiten.

8.7 Maastoliikenne

Maastoliikennelain (1710/1995) mukaan tiestön ulkopuolella tapahtuvaan moottoriajoneuvolla ajoon ja pysäköintiin tarvitaan maanomistajan lupa. Järjestyssääntöä uusittaessa on tarkoituksenmukaista sallia erikseen moottorikelkan tms. maastokulkuneuvon ajaminen talviaikaan jäältä lyhintä tarkoituksenmukaista reittiä pitkin autiotuvan välittömään läheisyyteen Huovarissa, Koivuluodossa ja Ulko-Tammiossa. Maastoliikennelupa voidaan liittää myös osaksi Huovarin putkien omistajien kanssa tehtäviä sopimuksia.

Jäällä liikkuminen moottoriajoneuvoilla on sallittu ilman erillistä lupaa.

8.8 Yksityisten luonnonsuojelualueiden käyttö

Yksityisten luonnonsuojelualueiden käyttöä ohjaavat aluekohtaiset rauhoitusmääräykset, joista voidaan poiketa vain ympäristökeskuksen luvalla. Maanomistaja käyttää alueella maanomistajan valtaa. Jokamiehenoikeudet ovat voimassa niiltä osin, kuin rauhoitusmääräyksissä ei toisin sanota. Suunnittelualueella on seuraavat yksityiset luonnonsuojelualueet:

- Aspskärin luonnonsuojelualue (YSA 010159)
- Haverörnin luonnonsuojelualue (YSA 011725)
- Kuggenin luonnonsuojelualue (YSA 010131)
- Vepsun ja Pulterin luonnonsuojelualue, Virolahti (YSA 2000939)
- Vepsun ja Pulterin luonnonsuojelualue, Hamina (YSA 2000940)

Yksityisille luonnonsuojelualueille on rauhoituspäätöksissä määritelty rajoitukset ja sallitut toimenpiteet. Aspskärin luonnonsuojelualueen itäisimmästä saaresta pieni osa on Metsähallituksen hallinnassa, ja rauhoitusmääräykset koskevat myös Metsähallitusta.

Seuraavassa on lueteltu yksityisten suojelualueiden perustamispäätökset ja keskeisimmät käytön rajoitukset.

- Kuggenin yksityinen luonnonsuojelualue on perustettu Uudenmaan lääninhallituksen määräyksellä 1082, 4159/F.833/50 For 23.2.1951. Alueesta 0,03 ha maata ja 12,1 ha vettä. Liikkuminen alueella on kielletty kokonaan.
- Aspskärin yksityinen luonnonsuojelualue on perustettu Uudenmaan lääninhallituksen määräyksellä 2949, 28621/L.833/47 Lem 18.5.1953. Alueella liikkuminen on kielletty 15.4.–15.8. Metsästys on kielletty.
- Haverörnin yksityinen luonnonsuojelualue on perustettu Uudenmaan lääninhallituksen määräyksellä 6277, 12585/33/74 And 25.7.1975. Alueella on liikkumiskielto 15.4.–15.8. Metsästys on kielletty.
- Vepsun ja Pulterin luonnonsuojelualueet Virolahden ja Haminan kunnissa on perustettu Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksen päätöksellä KAS-2003-L-252-251. Metsästys on sallittu muualla paitsi Tervakarilla, Veroluodolla ja Vuori-Pulterissa. Maihinousu on kielletty Tervakarilla ja Veroluodolla 1.4.–15.7.

9 Toimenpidesuunnitelmat

Hoito- ja käyttösuunnitelman sekä aiemmin tehtyjen erityissuunnitelmien (esim. Ulko-Tammion linnoituslaitteiden hoitosuunnitelma) lisäksi voi tulla tarpeen laatia seuraavat suunnitelmat:

- kulttuuriperintökohteiden hoidon toimenpidesuunnitelma
- luonnonhoitosuunnitelma valtionmaille ja mahdollisesti myös yksityisille luonnonsuojelualueille (yksityisille luonnonsuojelualueille laadittava suunnitelma edellyttää maanomistajan ja alueellisen ympäristökeskuksen hyväksynnän).

10 Suunnittelualueen ulkopuolinen maankäyttö

Itäistä Suomenlahtea ympäröivien alueiden maankäyttö vaikuttaa suunnittelualueen eliöyhteisöihin voimakkaasti. Itämeren vedenlaatu ja siihen vaikuttavat tekijät koko Itämeren alueella vaikuttavat vedenlaatuun Itäisellä Suomenlahdella.

Lähiseudun teollisuus, jätevedenpuhdistamot ja voimalaitokset sijaitsevat niin etäällä suunnittelualueesta, että niiden vaikutukset kohdistuvat tasaisesti koko merialueelle. Itä-Uudenmaan maakuntakaavaehdotuksessa 23.10.2007 Hästholmenin ydinvoimalan suojavyöhyke kattaa lähes koko Hudön saariston. Alueen suunnittelumääräys:

Suojavyöhykkeelle toimintoja suunnitellessa ja toteutettaessa noudatetaan mitä Säteilyturvakeskuksen ohjeistuksessa (YVL 1.10) todetaan. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä on viranomaisille, erityisesti Säteilyturvakeskukselle (STUK), varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Puolustusvoimien harjoitustoiminta suoja-alueilla vaikuttaa jonkin verran alueen käyttöön. Merkittävimmiksi vaikutuksia ovat liikkumisrajoitukset kovapanosammuntojen aikana.

Kaupunkien ja kuntien retkeilysaaret ja venesatamat – kuten Kotkan Lehmäsaari ja Haminan Nuokot sekä Pyhtään Kaunissaari ja Loviisan Svartholma – täydentävät ja tukevat suunnittelualueen retkeilykäyttöä. Suuret matkailuinvestoinnit lähiseudulle saattavat muuttaa suunnitelman painotuksia.

Suuren mittaluokan laivaväylien ruoppaamiset, voimalarakentaminen, johdinten asentamiset ja merihiekkan ottaminen sekä ruoppausmassojen läjittäminen ympäröivillä alueilla saattavat vaikuttaa haitallisesti suunnittelualueen luontoon. Luonnonsuojelullisten arvojen huomioiminen ja haitallisen vaikutuksen pysyminen vähäisenä on tavoiteltavaa myös suurissa yhteiskunnallisesti tärkeissä hankkeissa.

HALLINTO JA TOTEUTUKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET

11 Käytön ohjaus, sopimukset, järjestyssääntö ja laajentaminen

Sopimukset ja rasitteet sekä kiinnitykset ja rauhoituspäätökset

Itäisen Suomenlahden alueen valtionmaihin kohdistuu huomattava määrä erinäisiä lupia ja sopimuksia. Osa sopimuksista on kiinnitettyjä. Valtionmaihin kohdistuu joitakin tie-, kauttakulku- sekä venevalkamaoikeuksia, jotka on viety rasitteeksi kiinteistörekisteriin. Metsähallituksella ei ole aikomuksia kyseisten rasitteiden lunastamiseksi tai siirtämiseksi.

Yksityisten luonnonsuojelualueiden omistajia ja alueen käyttäjiä sitovat rauhoitusmääräykset, jotka on lueteltu rauhoituspäätöksissä aluekohtaisesti (ks. luku 8.8).

Yksityisten omistamat rakennukset valtionmailla

Huovarin kalaputkat ja pelastusasema sekä Koivuluodon kalaputkat ovat ainoat yksityisen omistamat rakennukset suunnittelualueen valtionmailla, joiden käyttö on sallittu toistaiseksi. Perusteenä on kalaputkakylien kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen arvo. Putkien omistajien kanssa tehdään sopimukset. Ammattikalastuksen tarvitsemiin rakennelmiin voidaan myöntää erillinen lupa. Ristisaaren kolmen loma-asunnon omistajilla on käyttöoikeus rakennuksiin vuoden 2015 loppuun. Sopimuksia jatketaan 15 vuodella. Samalla sovitaan Ristisaaren vesijättömaiden käyttöä laidunnukseen.

Lupa-asiat

Maanomistajan edustajana valtionmailla toimii Metsähallitus, joka myöntää maankäyttöön liittyvät luvat. Puolustusvoimien vuokraamilla alueilla luvan saamisen ehtona on puolustusvoimien puolto hakemukselle.

Yksityismailla maanomistajan valtaa käyttää maanomistaja. Yksityisillä luonnonsuojelualueilla maanomistajan luvan lisäksi saatetaan tarvita alueellisen ympäristökeskuksen suostumus poiketa rauhoitusmääräyksistä.

Järjestyssääntö

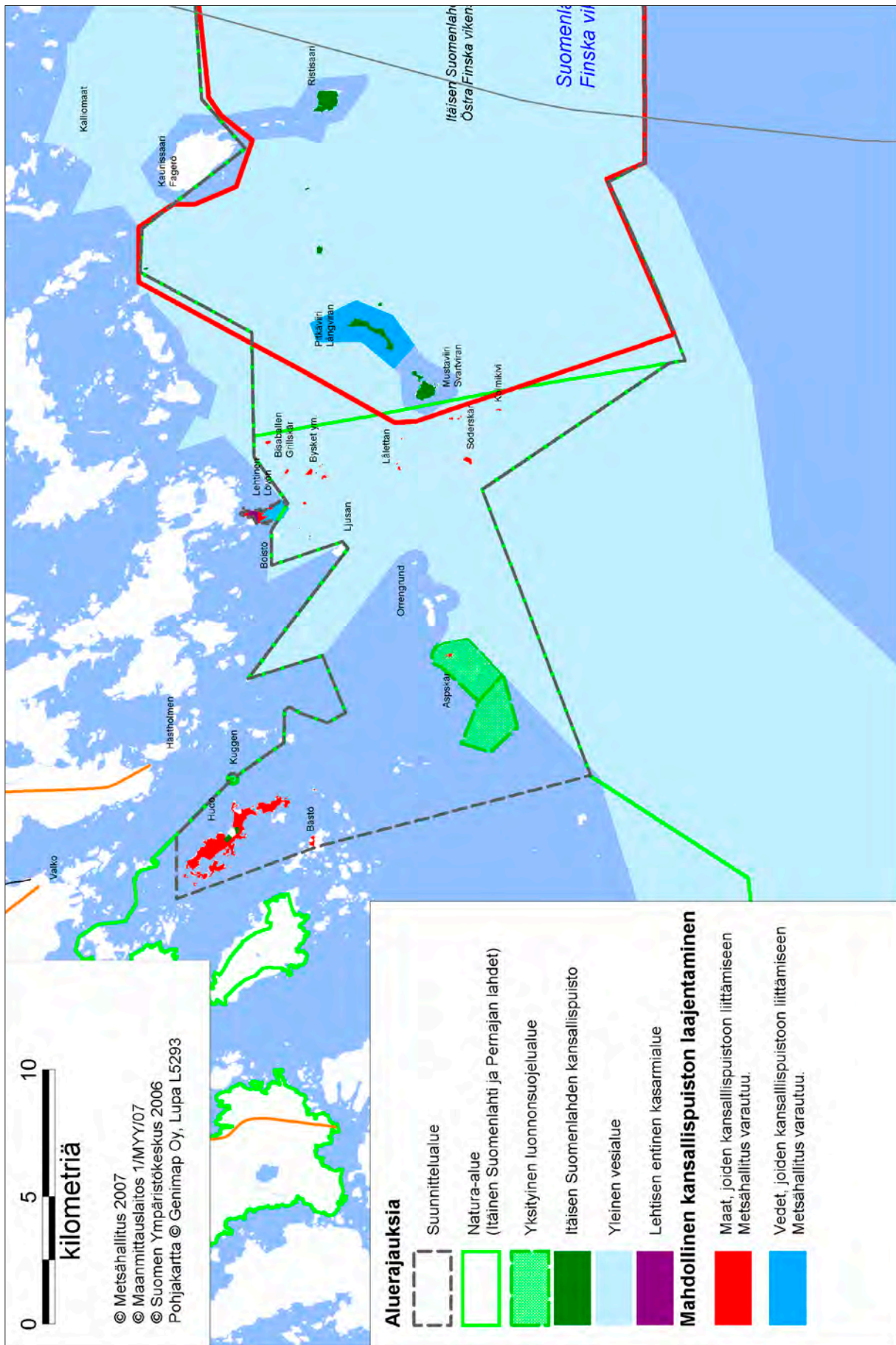
Itäisen Suomenlahden kansallispuiston järjestyssääntö (Liite 3) uusitaan. Vanha järjestyssääntö on voimassa, kunnes uusi on vahvistettu.

11.1 Kansallispuiston laajentaminen

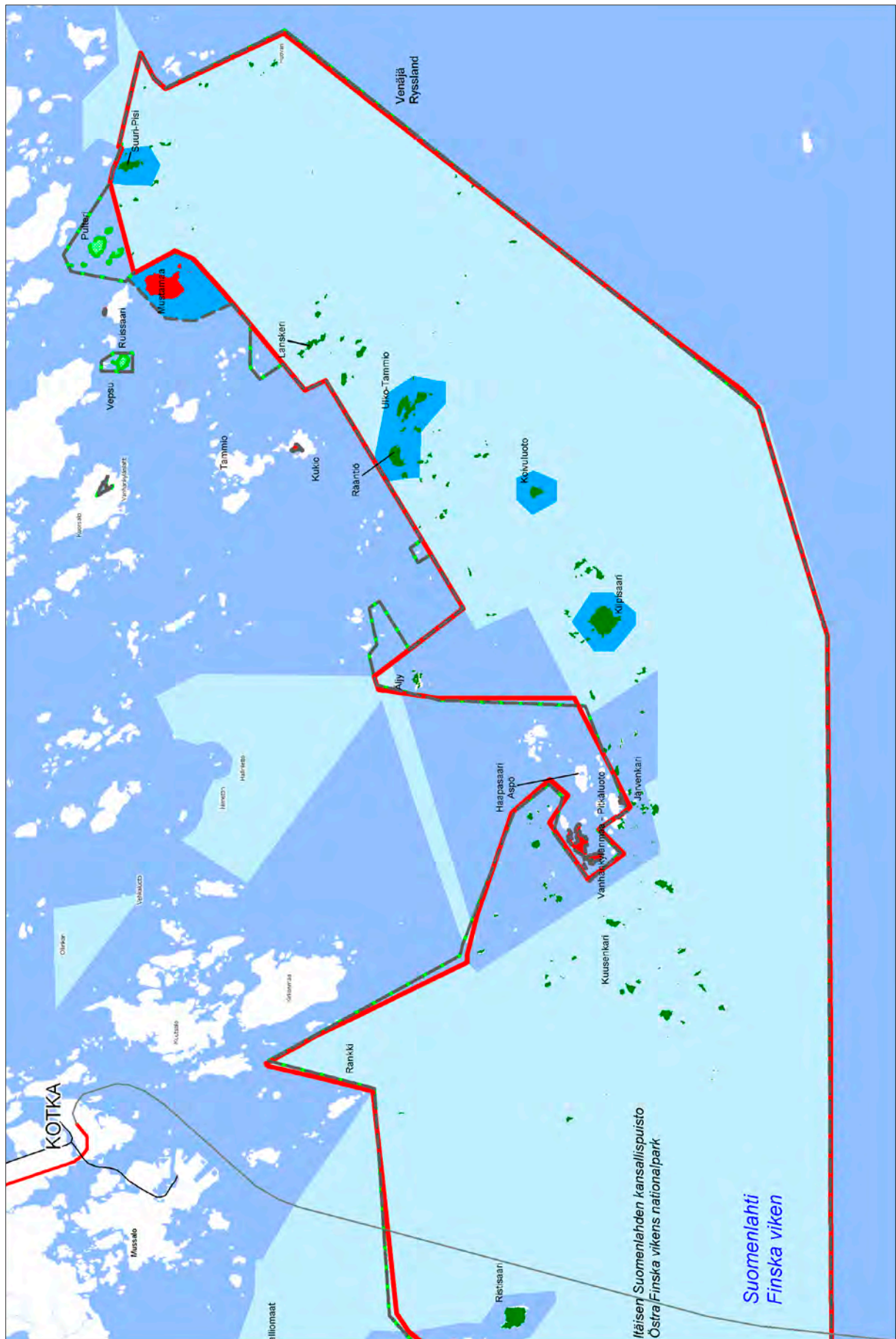
Metsähallitus varautuu kansallispuiston laajentamiseen. Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon voidaan liittää suunnittelualueen kaikki Metsähallituksen hallinnoimat maa-alueet sekä yksityisluontoiset valtion vesialueet, jos se laajennusta valmisteltaessa nähdään tarkoituksenmukaiseksi. Poikkeuksena edellä mainittuun on Ruotsinpyhtään Lehtinen, jonka vanha kasarmialue pidetään kansallispuiston ulkopuolella. (kuvat 11–12) Kansallispuiston laajentaminen voi tapahtua vain uudella lailla.

Edellä erikseen mainittujen alueiden lisäksi myös muut valtion omistamat maat ja yksityisluontoiset valtion vesialueet voidaan liittää kansallispuistoon sen mukaisesti, kuin lain-säädännössä määrätään. Mahdollisen kansallispuiston laajennuksen yhteydessä yleisten vesialueiden suojelukysymykset voidaan selvittää tarkemmin. Samassa yhteydessä voidaan perustaa uusia pienehköjä rajoitusalueita. Vedenalaisen luonnon inventoinnit (VELMU-hanke) saattavat tuottaa lähivuosina uutta tietoa, joka on tarpeellista huomioida kansallispuiston mahdollisen laajentamisen yhteydessä.

Nykyisen kansallispuiston ja muun suunnittelualueen valtionmaiden metsästyskäytäntöjä voidaan muuttaa mahdollisella laajennuslailla.

Kuva 11. Mahdollinen Itäisen Suomenlahden kansallispuiston laajentaminen.

Kuva 12. Mahdollinen Itäisen Suomenlahden kansallispuiston laajentaminen.

12 Turvallisuus ja pelastustoiminta

Asiakkaiden turvallisuus

Itäisen Suomenlahden luonnonolosuhteet ovat sellaiset, että alueella liikkuminen itsessään ei ole täysin vaaratonta. Kansallispuiston saaret ovat kaukana mantereesta ja vedet paikoin kivikkoisia. Kaikissa retkeilysaarissakaan ei ole hyviä rantautumispaikkoja. Navigointi- ja matkaviestinlaitteiden kehittymisestä huolimatta on perusteltua säilyttää ainakin nykyiset autiotuvat käytössä, jotta edes muutamassa paikassa asumaton ulkosaaristo olisi mahdollista odottaa säiden paranevista. Opastusviestinnässä pyritään selkeyteen sekä muistuttamaan olosuhteiden vaativuudesta.

Kaiken rakentamisen on oltava Metsähallituksen ympäristö- ja laatu järjestelmän määräysten mukaista. Palvelurakenteiden kuntoa seurataan, ja korjaaviin toimenpiteisiin ryhdytään tarvittaessa. Ulko-Tammion tunnelin kuntoa seurataan erityisesti.

Alueen luontoa uhkaaviin katastrofeihin varautuminen

Helsingin yliopiston OILECO-yhteistutkimushankkeessa on kehitetty menetelmiä priorisoida öljyntorjuntaa luonnonsuojelullisista lähtökohdista (Ahtiainen 2007, Kuikka ym. 2005, Ihaksi ym. 2007). Hankkeessa analysoitiin öljyvahingon vaikutuksia Suomenlahden pohjois- ja etelärannikolla. Tutkimuksessa eri luontokohteet pannaan tärkeysjärjestykseen tietyn logiikan avulla. Arvotukseen vaikuttivat eri lajien ja elinympäristöjen herkkyys öljylle, suojeluarvo ja lajin merkitys ekosysteemissä, populaatioiden uusiutumiskyky, onnettomuuden todennäköisyys sekä miten helposti populaatio on suojattavissa onnettomuustilanteessa.

Tiedon alueen luonnosta kasvaessa priorisointi on tehtävä uudelleen, mutta tutkimuksen lähdeaineiston tietojen mukaan tärkeitä öljyntorjuntakohteita Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa ja sen läheisyydessä ovat Ulko-Tammio, Kilpisaari, Haverörnin yksityinen luonnonsuojelualue ja Lehtinen sekä Pitkäviiri (Ihaksi 2007).

13 Valvonta

Metsähallitus vastaa kansallispuiston ja muiden hallinnoimiensa valtionmaiden käytön valvonnasta. Valvontaa suorittavat ja koordinoivat erätarkastajat. Kaikki Metsähallituksen työntekijät ovat työajallaan oman toimensa ohessa valvojia ja oikeutettuja valvomaan Metsähallituksen omaisuutta sekä sitä, että toimenpiteisiin Metsähallituksen alueilla on tarvittavat luvat.

14 Yhteistyö

Valvonta

Erävalvonnassa poliisi ja rajavartiolaitos ovat tärkeimmät yhteistyökumppanit. Käytännössä myös puolustusvoimien kantahenkilökunta alueella toimiessaan on suureksi avuksi Metsähallituksen, rajavartiolaitoksen ja poliisin valvontatyölle.

Retkeilypalvelujen tuottaminen

Tärkeimmät yhteistyökumppanit alueella toimittaessa ovat alueen kunnat ja kunnalliset yhtiöt sekä eräät yritykset ja yhdistykset. Keskeisiä yhteistyön mahdollisuuksia ovat markkinointi ja käyttäjille tarkoitetun tiedon jakaminen sekä yhteistyö alueiden huollossa.

Luonnonsuojelu ja -tutkimus

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELYt), Suomen ympäristökeskus ja yliopistot – erityisesti Helsingin yliopiston Kotkan yksikkö – sekä eräät yhdistykset ovat keskeisimpiä tutkimus- ja luontotietoa tuottavia tahoja.

Metsähallituksella on hyviä kokemuksia paikallisesta yhteistyöstä luonnonhoidon toteuttamisessa. Erityisesti mainittakoon Kymenlaakson luonnonsuojelupiirin kanssa vuosittain järjestettävät luonnonhoitotalkoot Mustaviirissä, pienpetopyynnin järjestäminen yhteistyössä Kymen riistanhoitopiirin kanssa ja Ristisaaren niityn hoito.

15 Resurssit ja aikataulu

Virkistyskäytön palvelurakenteet ja opastusviestintä

Palvelurakenteiden lisäämiseen ja osin ylläpitoonkin investoiminen edellyttää budjettirahoituksen kasvua tai ulkopuolista rahoitusta. Liitteessä 10 on esitetty kustannuslaskelma ja aikataulu luvussa 6 esitetyille toimenpiteille.

Luonnonhoito ja ennallistaminen

Kertaluontoiset luonnonhoitotoimenpiteet pyritään tekemään vuoteen 2012 mennessä. Toistuvaa hoitoa vaativia kohteita käsitellään tarkoituksenmukaisesti resurssien sallimissa määrin.

16 Suunnitelman vaikutusten arviointi

Hoito- ja käyttösuunnitelmat eivät sisällä sellaisia hankkeita, joista olisi laadittava lain ympäristövaikutusten arvioinnista (468/1994) mukainen ympäristövaikutusten arviointi. Ympäristövaikutukset on arvioitava riittävässä määrin viranomaisen valmistellessa sellaisia suunnitelmia ja ohjelmia, joiden toteuttamisella saattaa olla merkittäviä ympäristövaikutuksia, mutta joihin ei sovelleta lain 468/1994 2. luvun säännöksiä arviointimenettelystä (Laki viranomaisen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 200/2005).

16.1 Ekologiset vaikutukset ja vaikutukset Natura 2000 -kohteiden luonnonarvoihin

Tässä suunnitelmassa esitetyillä toimenpiteillä ei pääsääntöisesti ole haitallisia vaikutuksia alueen luontoarvoihin. Poikkeuksena edellä mainittuun on laiturikapasiteetin lisärakentaminen, joka aiheuttaa lyhytaikaista haittaa luonnolle. Vaikutukset ovat kuitenkin vähäisiä, ja pitkällä aikavälillä vaikutukset ovat positiivisia, koska rakennettu laiturikapasiteetti vähentää tarvetta rantautua luonnonrantoihin. Suunnitelmassa esitetty virkistysrakenteiden lisääminen on vähäistä ja luonteeltaan lähinnä nykyistä kapasiteettia ylläpitävää, joten haittavaikutukset ovat vähäisiä.

Suunnitelma on laadittu suunnittelualueen luontoarvojen turvaamiseksi alueen eri käyttömuodot yhteen sovittamalla. Luontotyyppien tilaa pyritään parantamaan erilaisin hoitotoimin. Linnuston pesimisrauhan turvaamiseksi perustetaan rajoitusosia. Rajoitusosien ja palvelurakenteiden sijoittelussa on otettu huomioon luontodirektiivin (92/43/ETY) suojelemat luontotyypit ja lajit, samoin lintudirektiivin (79/409/ETY) lajit. Toimenpiteiden vaikutukset direktiivien lajeihin ja luontotyypeihin esitellään taulukoissa 14 ja 15.

Ainoa luontodirektiivin luontotyyppi, jonka määrää suunnitelman toteutuminen vähentää, on **lehdot**. Lehtoja ei ole kuitenkaan luokiteltu erityisen tärkeäksi luontotyyppiksi luontodirektiivissä. Lisäksi niiden määrä vähenee vain Ristisaassa. Siellä nykyiset lehdot ovat valtakunnallisesti arvokkaita perinnebiotooppeja, jotka ovat osin metsittyneet lehdoiksi. Näitä muutetaan peruskunnostamalla takaisin perinnebiotoopeiksi. Samalla lisätään Euroopan yhteisön erityisen tärkeänä pitämän luontotyypin **runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt** pinta-alaa.

Taulukko 14. Suunnitelman vaikutukset Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen Natura 2000 -luontotyypeihin. Vaik. = vaikutus.

Koodi	Luontotyyppi	Vaik.	Mahdollisen vaikutuksen kuvaus
1210	Rantavallit	0	
1220	Kivikkorannat	0	
1230	Kasvipeitteiset merenrantakalliot	+	Liikkumisrajoitukset suojelevat kulumiselta.
1610	Harjusaaret	+	Estetään umpeenkasvua eli lisätään edustavuutta.
1620	Ulkosaariston saaret ja luodot	+	Liikkumisrajoitukset suojaavat linnustoa, ja monipuolinen linnusto lisää luontotyyppin edustavuutta. Samoin eri biotooppien hoitotoimilla lisätään edustavuutta.
1630	Merenrantaniityt	+	Liikkumisrajoitukset suojaavat linnustoa, ja monipuolinen linnusto lisää luontotyyppin edustavuutta.
1640	Itämeren hiekkarannat	+	Hoitotoimilla estetään umpeenkasvua ja vieraslajien levittäytymistä eli lisätään luontotyyppin luonnontilaisuutta. Liikkumisrajoitukset suojaavat linnustoa.
2120	Kiinteät ruohokasvillisuuden peittämät dyynit	+	Hoitotoimilla estetään umpeenkasvua ja vieraslajien levittäytymistä eli lisätään luontotyyppin luonnontilaisuutta.
2130	Liikkuvat rantakauradyynit	+	Hoitotoimilla estetään vieraslajien levittäytymistä eli lisätään luontotyyppin luonnontilaisuutta.
2140	Variksenmarjadyynit	0	
2180	Metsäiset dyynit	0	
6270	Runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt	+	Hoitotoimilla estetään umpeenkasvua ja palautetaan jo umpeenkasvaneita perinnebiotooppeja. Lisäksi rajoitusosin suojellaan linnustoa. Lisätään luontotyyppin määrää (Ristisaarella) ja edustavuutta.
7140	Vaiheittomien- ja rantasuot	+	Ennallistetaan suon vesitaloutta eli parannetaan suon luonnontilaisuutta.
8220	Silikaattikalliot	0	
9010	Luonnonmetsät	0	
9050	Lehdot	-	Lehtojen edustavuus tai määrä ei muutu kuin Ristisaarella, jossa osa umpeenkasvaneista perinnebiotoopeista ja nykyisistä lehdoista palautetaan perinnebiotoopeiksi.
9060	Harjumetsät	+	Estetään umpeenkasvua ja lisätään paahteisuutta eli lisätään edustavuutta.
9080	Metsäluhdut	0	
91D0	Puustoiset suot	+	Ennallistetaan suon vesitaloutta eli parannetaan suon luonnontilaisuutta.

Taulukko 15. Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen suunnitelman vaikutukset luontodirektiivin liitteen II ja lintudirektiivin liitteen I lajeihin. Vaik. = vaikutus. Kp = kansallispuisto.

Laji	Vaik.	Mahdollisen vaikutuksen kuvaus
Harmaahylje	0	
Itämerennorppa	0	
Toutain	0	
Nahkiainen	0	
Lohi	0	
Räyskä	+	Kp:n laajennus turvaa lajin säilymistä. Rajoitusosat turvaavat pesimärauhaa.
Kalatiira	+	Kp:n laajennus turvaa lajin säilymistä. Rajoitusosat turvaavat pesimärauhaa.
Lapintiira	+	Kp:n laajennus turvaa lajin säilymistä. Rajoitusosat turvaavat pesimärauhaa.
Sääksi	+	Kp:n laajennus turvaa lajin säilymistä. Rajoitusosat turvaavat pesimärauhaa.
Valkoposkivanhan	+	Kp:n laajennus turvaa lajin säilymistä. Rajoitusosat turvaavat pesimärauhaa.
Palokärki	0	
Pikkulepinkäinen	+	Kp:n laajennus turvaa lajin säilymistä. Hoitotoimet lisäävät ja parantavat elinympäristöä.
Pikkulokki	+	Kp:n laajennus turvaa lajin säilymistä. Rajoitusosat turvaavat pesimärauhaa.
Kehräjä	+	Kp:n laajennus turvaa lajin säilymistä.
Teeri	0	

Edellä esitetyn perusteella suunnitelman tavoitteet ja vaikutukset ovat alueen luontoarvoille myönteisiä. Suunnitelma ei siis vaadi luonnonsuojelulain (1096/1996) 65. §:n mukaista virallista arviointia sen vaikutuksista, koska suunnitelman vaikutukset Natura 2000 -alueiden valinnan perusteina oleville luontoarvoille eivät merkittävästi ole haitallisia, vaan päinvastoin säilyttävät ja parantavat näitä arvoja.

16.2 Sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset

Tavoitetilana on sosiaalisesti kestävä kehitys. Itäisen Suomenlahden on alueen laajuudesta johtuen pystyttävä vastaamaan moniin käyttötarkoituksiin. Retkeilykohteena alue tarjoaa kävijöilleen luontoelämyksiä, joilla on positiivinen vaikutus henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin. Tässä hoito- ja käyttösuunnitelmassa esitetty kansallispuiston laajentaminen parantaisi retkeilyn edellytyksiä. Yleisillä vesialueilla metsästyskäytännöt eivät muutu. Sosiaaliset vaikutukset olisivat siis positiivisia tai neutraaleja. Vaikutukset paikallisen kulttuurin säilymiseen ovat vähäiset. Perinteinen kalastukseen ja osin hylkeenmetsästyksen perustuva elämänmuoto, johon kuuluivat asuminen ulkosaaristossa tai pitkät kausipyntiretket ulkosaaristoon, on väistymässä ja osin jo väistynyt. Kansallispuistossa muistoina näiltä ajoilta ovat edelleen käytössä olevat kalaputkat sekä vanhojen kalamajojen perustukset.

Matkailun lisääntyminen voi aiheuttaa ruuhkautumista ja haittaa niille, jotka ovat tottuneet kulkemaan alueella omatoimisesti. Toteutuessaan suunnitelma parantaa luontomatkailun edellytyksiä, ja näiltä osin sosiaaliset vaikutukset ovat pääsääntöisesti positiivisia.

Itäisen Suomenlahden valtionmaiden merkitystä paikallistaloudelle on vaikea arvioida. Investoinnit palvelurakenteisiin lisäävät toteutuessaan alueen yritysten liikevaihtoa. Alueella kalastaa noin sata ammattikalastajaa. Suunnitelmalla ei oleteta olevan suoranaista haittaa ammattikalastukselle.

Luontomatkailun edellytyksiä suunnitelma parantaa toteutuessaan jonkin verran. Uudet laiturit Mustaviiriin ja Suuri-Pisiin mahdollistavat reitti- ja tilausliikenteen laajentamisen myös muihin saariin kuin Ulko-Tammioon. Erityisesti Mustaviiri – Unescon maailmanperintökohteena – voi olla merkittävä matkailukohde. Pääsääntöisesti suunnitelman taloudelliset vaikutukset ovat positiivisia.

Lähteet

- Ahtiainen, H. 2007: The Willingness to Pay for Reducing the Harm from Future Oil Spills in the Gulf of Finland. An Application of the Contingent Valuation Method. – Discussion Papers no 18. University of Helsinki, Department of Economics and Management, Environmental Economics, Helsinki.
- Aluevalvontalaki 755/2000.
- Borg, P. 1978: Ehdotus Itäisen Suomenlahden kansallispuistoksi. – Kymenlaakson seutukaavaliitto B:55. 102 s.
- Euroopan unionin lintudirektiivi 79/409/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta.
- Euroopan unionin luontodirektiivi 92/43/ETY. – Euroopan yhteisöjen neuvoston direktiivi luontotyyppeiden sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta. Annettu 21.5.1992.
- Halkka, A., Helle, E., Helander, B., Ju:ssi, I., Ju:ssi, M., Karlsson, O., Soikkeli, M., Stenman, O. & Verevkin, M. 2005: Number of Grey Seals Counted in Censuses in the Baltic Sea 2000–2004. – Symposium on Biology and Management of Seals in the Baltic Area. 15–18 February 2005. Helsinki.
- Hemmilä, T. 2007a: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston kävijätutkimus. – Julkaisematon raportti. Metsähallitus.
- 2007b: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston yritystutkimus. – Julkaisematon raportti. Metsähallitus.
- Hering, F. 1999: Kaakkois-Suomen perinnemaisemat. Kymenlaakso. – Alueelliset ympäristöjulkaisut 124. Kaakkois-Suomen ympäristökeskus & Suomen ympäristökeskus, Kouvola.
- Ihaksi T., Helle I., Lecklin, T., Ryömä, R., Kokkonen, T. & Kuikka, S. 2007: Using Biological Knowledge and Decisions of Society in Spatial Prioritization of Oil Combating. – ICES CM 2007/C:02.
- Kalastuslaki 286/1982.
- Korpimäki, E. & Nordström, M. 2004: Alkuperäiset pienpedot, tuontipedot ja huippupetojen paluu. Hyödyllisiä ja haitallisia vaikutuksia pienriistakantoihin. – Suomen Riista 50: 33–45.
- Kuikka, S., Lecklin, T., Rahikainen, M., Vainio-Mattila, K., Juntunen, T., Rosqvist, T., Jolma, K., Mäkinen, A., Ikävalko, J., Mattila, J. & Aalto, A. 2005: Use of Biological Life History, Genetic, and Vulnerability Information to Optimize the Repertoire of Oil Combating Technologies. – ICES CM 2005/S:12.
- Kuittinen, J. 1997: Itäisen Suomenlahden veneilykysely Ulko-Tammiossa. – Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu, metsätalouden koulutusohjelma, Evo.
- Laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi 674/1981.

Laki oikeudesta yleisiin vesialueisiin 204/1966.

Laki viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista 200/2005. – SOVA-laki.

Laki yleisestä kalastusoikeudesta 285/1982.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 468/1994. – YVA-laki.

Luonnonsuojelulaki 1096/1996.

Maa- ja metsätalousministeriö 2007: Itämeren hyljekantojen hoitosuunnitelma. – Maa- ja metsätalousministeriö 4/2007.

Maanmittauslaitos 2007: <[http://www.maanmittauslaitos.fi/Struven_ketju\(1\).htm](http://www.maanmittauslaitos.fi/Struven_ketju(1).htm)>. Viitattu 27.9.2007.

Maaperäkartta 2007: Maaperäkartta 1:100 000. – Geologian tutkimuskeskuksen geokarttapalvelu. Tulostettu 25.7.2007.

Maastoliikennelaki 1710/1995.

Merentutkimuslaitos 2007: <<http://www.fimr.fi/fi/palvelut/aallokko-ja-vedenkorkeus/vedenkorkeusvaihtelu.html>> – Viitattu 17.10.2007.

Metsähallitus 1989: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston Ulko-Tammion palveluvarustuksen erityissuunnitelma 1989.

— 1991: Ulko-Tammion linnoituslaitteiden hoitosuunnitelma.

— 2010: Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 127. 93 s.

Metsästyslaki 615/1993.

Muinaismuistolaki 295/1963.

Ormio, H. 1975: Perustietoa ehdotetusta Itäisen Suomenlahden kansallispuistosta. – Metsähallitus. 6 s.

— 1977: Yleisen vesialueen valtion saarten inventointi. – Metsähallitus. 5 s.

— & Överlund, E.-S. 1975: Suunniteltu Itäisen Suomenlahden kansallispuisto. Saarten kartasto 1:5 000.

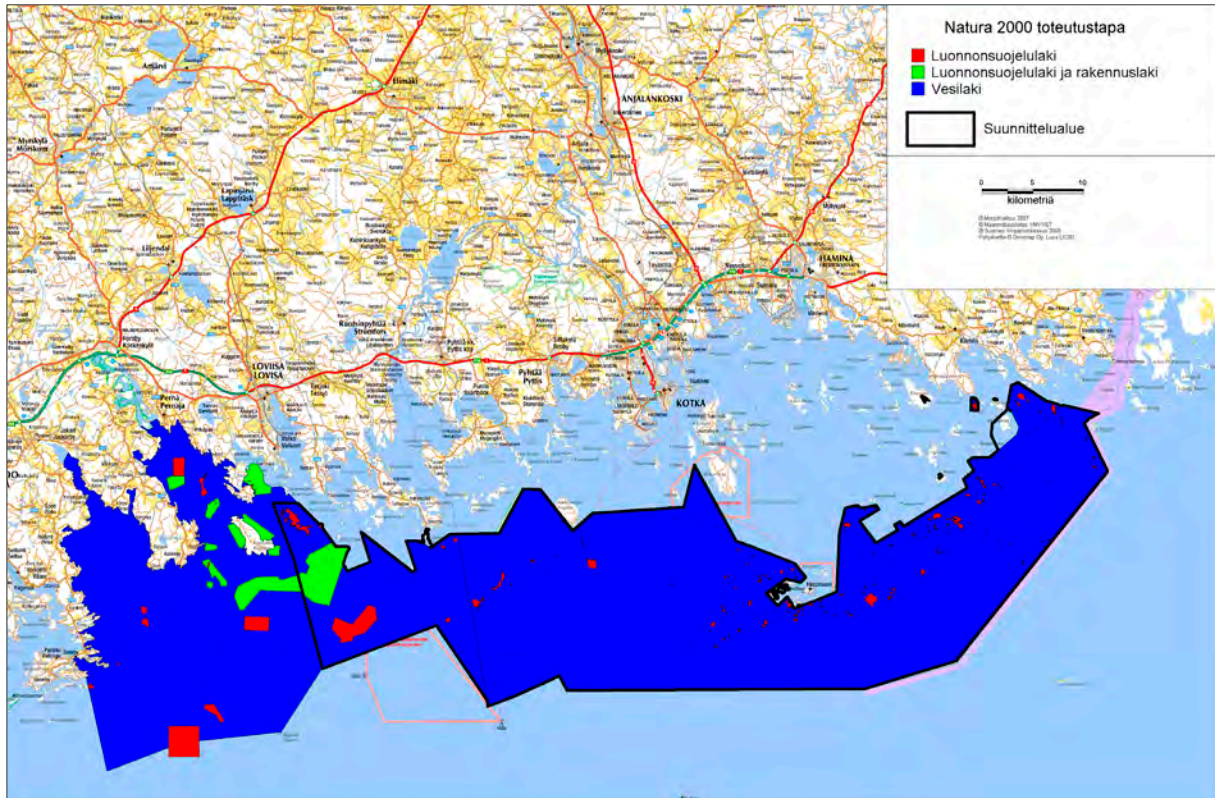
Pitkänen, H. & Kettunen, I. 1988: Sorannoston vaikutukset rannikkovesialueen tilaan. Itäisen Suomenlahden, erityisesti Pyhtään edustan vedenlaatuun ja siihen vaikuttavat tekijät. – Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja 26.

Poliisilaki 493/1995.

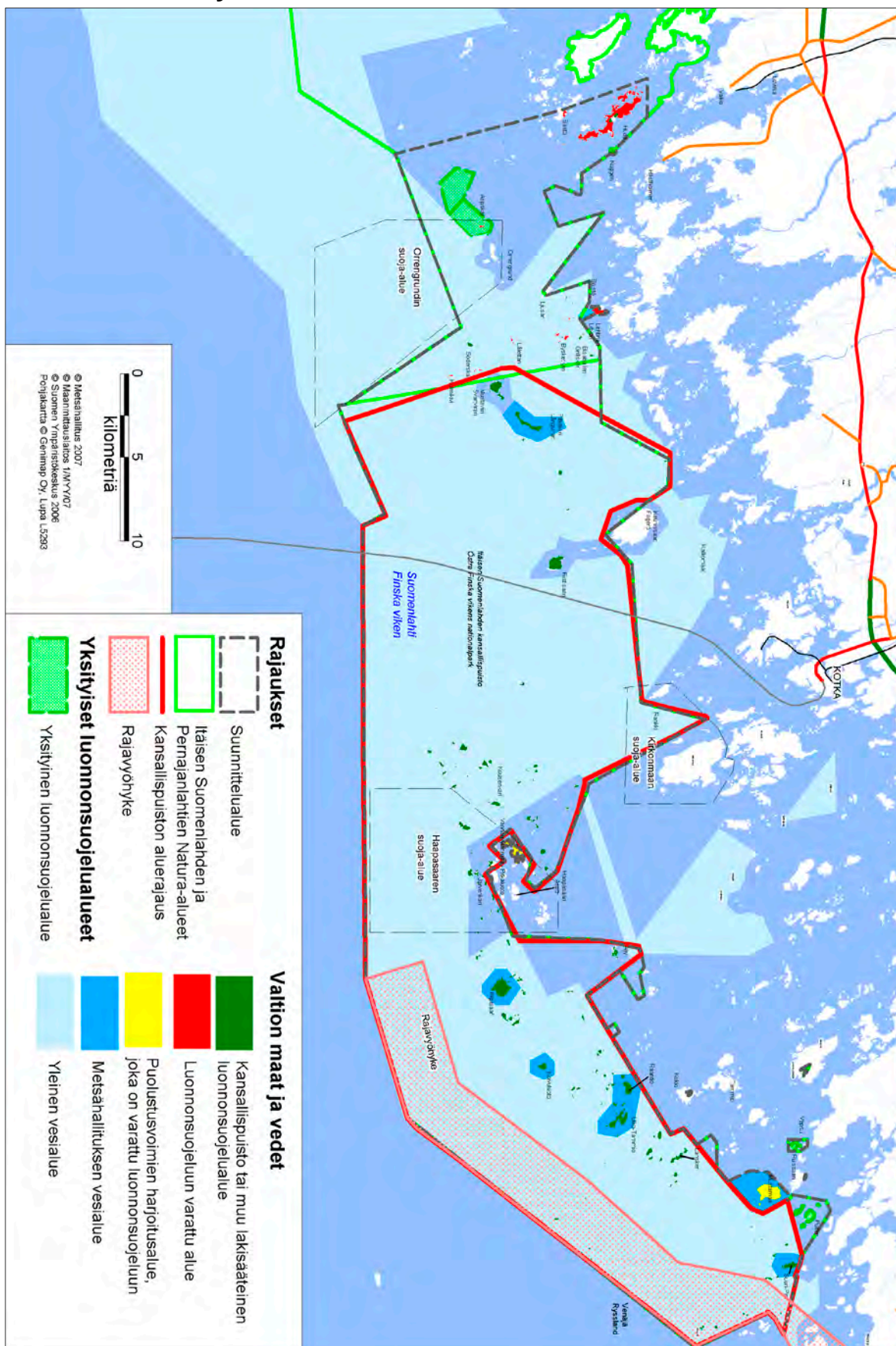
Rajavartiolaki 578/2005.

- Rissanen, J., Arnold-Larsen, H., Ikävalko, J., Kiirikki, M., Lehvo, A., Pyykkö, M., Rosenberg, M., Åhman, M. & Niemi, Å. 1993: Hydrobiologinen tutkimusretki itäisellä Suomenlahdella syksyllä 1992. – Helsingin yliopisto, Kotkan osaston julkaisuja no 2. 22 s.
- Rämö, O.T. 1991: Petrogenesis of the Proterozoic Rapakivi Granites and Related Basic Rocks of Southeastern Fennoscandia. Nd and Pd Isotopic and General Geochemical Constraints. – Bulletin 355. Geologian tutkimuskeskus.
- , Haapala, I. & Laitakari, I. 1998: Rapakivigraniitit. Peruskallio repeää ja sen juuret sulavat. – Teoksessa Lehtinen, M., Nurmi, P. & Rämö, T. (toim.): Suomen kallioperä. 3 000 vuosimiljoonaa. Suomen Geologinen seura.
- Salosaari, P.T. 1995: Hybridization in the Bimodal Jaala–Iitti Complex and its Petrogenetic Relationship to Rapakivi Granites and Associated Mafic Rocks of Southeastern Finland. – Bulletin of the Geological Society of Finland 67.
- Simonen, A. 1987: Kaakkois-Suomen rapakivimassiivin kartta-alueiden kallioperä. – Geologian tutkimuskeskus.
- Stenman, O., Halkka, A., Helle, E., Keränen, S., Nummelin, J., Soikkeli, M., Stjernberg & Tanskanen, A. 2005: Number and Occurrence of Grey Seals in the Finnish Sea Area in the Years 1970–2004. – Symposium on Biology and Management of Seals in the Baltic Area. 15– 18 February 2005. Helsinki.
- Suomen geologinen kartta 1:100 000. Kallioperäkartta. Karttalehdet: 3012 Pellinki / Laitala, Matti 1965, 3021 Porvoo / Laitala, Matti 1964, 3023 + 3014 Kotka / Simonen, Ahti & Laitala, Matti 1970, 3041 Haapasaari / Simonen, Ahti & Laitala, Matti 1972. – Geologian tutkimuslaitos, Helsinki.
- Tullilaki 1466/1994.
- Turkki, M. 2005: Pyhtään Ristisaaren kallioperä ja sen tumma viborgiitti. – Geologian ja mineralogian pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston geologian laitos, geologian ja mineralogian osasto.
- Vorma, A. 1980: The Wiborg Rapakivi Massif. – Teoksessa Hytönen, K. (toim.): Pregambria Bedrock of Southern and Eastern Finland, Guide to Excursions 0012 A+C. International Geological Congress, Paris 1980. Geologian tutkimuslaitos.
- Valtioneuvoston päätös 1998: Valtioneuvoston päätös Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen hyväksymisestä 20.8.1998. – Helsinki. 84 s. + 2 liitettä.
- Vuori, K.-M., Bäck, S., Hellsten, S., Karjalainen, S. M., Kauppila, P., Lax, H.-G., Lepistö, L., Londesborough, S., Mitikka, S., Niemelä, P., Niemi, P., Perus, P., Pietiläinen, O.-P., Pilke, A., Riihimäki, J., Rissanen, J., Tammi, J., Tolonen, K., Vehanen, T., Vuoristo, H. & Westberg, V. 2006: Suomen pintavesien tyypittelyn ja ekologisen luokittelujärjestelmän perusteet. – Suomen ympäristö 807, ympäristönsuojelu. 151 s.
- Ympäristöministeriö 2006: Metsästys Eteläisen Suomen kansallispuistoissa. – Ympäristöministeriö 10/2006.

Natura 2000 -ohjelman toteutustapa Itäisen Suomenlahden ja Pernajanlahtien Natura-alueella

Alueen maankäyttö

Itäisen Suomenlahden kansallispuiston järjestyssääntö

Luonnonsuojelulain (71/1923) nojalla Metsähallitus on 11.3.1988 antanut seuraavan, Kotkan kaupungissa sekä Pyhtään, Vehkalahden ja Virolahden kunnissa sijaitsevaa Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa koskevan järjestyssäännön. Puisto on perustettu lailla (674/1981), ja sen rauhoituksesta, hallinnasta ja hoidosta on säädetty asetuksella (932/1981).

Itäisen Suomenlahden kansallispuisto on yleiseksi nähtävyydeksi tarkoitettu luonnonsuojelualue, jonka ensisijaisena tehtävänä on säilyttää alkuperäistä merensaariston luontoa. Kansallispuisto tarjoaa mahdollisuuksia veneilyyn, opetukseen ja tutkimukseen.

- 1) Kansallispuistossa on kielletty roskaaminen, maaperän ja kasvillisuuden vahingoittaminen, eläinten häiritseminen sekä muu alueen luontoa muuttava, rakennuksia, rakennelmia tai niiden raunioita vahingoittava taikka puiston toisia käyttäjiä häiritsevä toiminta. Koirien, kissojen ja muiden eläinten päästäminen irralleen kansallispuistoon on kielletty.
- 2) Kansallispuiston saariin saa rantautua veneellä. Saarilla saa liikkua jalkaisin ja talvella hiihtäen. Maihinnousua ja liikkumista kuitenkin rajoitetaan maastoon ja liiteluetteloon merkityillä saarilla ja luodoilla. Rajavyöhykkeellä liikkumista koskevat lisäksi rajavyöhykelain (403/1947) ja -asetuksen (404/1947) säännökset sekä Haapasaaren sotilaallisella suoja-alueella liikkumista valtioneuvoston päätöksen (723/1981) määräykset. Metsähallituksen päätöksellä voidaan suojele- ja tutkimustarkoituksia varten rajoitusosia siirtää tai perustaa pienehköjä uusia rajoitusosia. Ne merkitään maastoon.
- 3) Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkuminen kansallispuiston saarissa on kielletty.
- 4) Leiriytyminen on sallittu vain sitä varten osoitetuilla Ulko-Tammion, Mustaviirin, Kilpiisaaren, Lanskerin ja Suur-Pisin telttailualueilla. Tulenteko on sallittu vain sitä varten osoitetuilla paikoilla. Siihen saa käyttää säästeliäästi tarkoitukseen varattua, paikalle tuotua puuta tai ajopuuta.
- 5) Kansallispuistossa olevien autiotupien ja saunojen käyttöä koskevat erilliset säännöt, jotka ovat nähtävissä kullakin tuvalla ja saunalla.
- 6) Marjojen ja sienten poimiminen sekä ajopuiden keräily on sallittu, elleivät liikkumisrajoitukset sitä estä.
- 7) Kalastus kansallispuiston saarten rannoilta on sallittu kalastuslainsäädännön, Haapasaari–Virolahden saaristoaluetta koskevan asetuksen (225/1967) ja maa- ja metsätalousministeriön päätöksen (154/1969) mukaisesti, elleivät maihinnousu- ja liikkumisrajoitukset sitä estä.
- 8) Metsästyslainsäädännön ja Haapasaari–Virolahden saaristoaluetta koskevan asetuksen (225/1967) mukainen vesilintujen metsästys, lukuun ottamatta hanhia ja pilkkasiipeä, on sallittu Haapasaari–Virolahden saaristoalueen hoitokunnan luvalla kansallispuiston saarten rannoilta entisen Haapasaaren kunnan alueen sekä Pyhtään, Vehkalahden ja Virolahden kuntien rannikkokyläiden ja saarten vakinaisille asukkaille. Metsästettäessä on noudatettava kansallispuiston maihinnousu- ja liikkumisrajoituksia. Saariin ei myönnetä metsästyslupia. Muu metsästys on kielletty.

LIITE 3. 2(3)

- 9) Kansallispuiston rauhoitusmääräykset eivät estä asetuksen (932/1981) 2 §:n mukaisia viranomais- ja muita toimenpiteitä.
- 10) Kansallispuiston rauhoitusmääräyksistä poikkeaminen edellyttää kirjallista lupaa. Lupa tarvitaan mm. kansallispuiston rajoitusosassa liikkumiseen, tieteellisessä tai opetustarkoituksessa tapahtuvaan eläinten pyydystämiseen, kasvien keräämiseen tai muiden luonnonesineiden ottamiseen taikka matkailun yritystoimintaan, yleisötapahtumien järjestämiseen tai muuhun niihin verrattavaan toimintaan puiston alueella. Tällaista lupaa on haettava Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalveluilta [ent. Hämeenlinnan hoitoalue].
- 11) Kansallispuistoa koskevan asetuksen (932/1981) ja tämän järjestyssäännön sisältämät säännökset, joiden mukaan eräät toimenpiteet kansallispuistossa sallitaan, eivät perusta kenellekään laajempaa oikeutta kuin mitä asianomaiselle muutoin kuuluu.
- 12) Kansallispuiston valvontatehtävissä toimiva voi antaa luonnonsuojelutarkoituksessa erikseen määräyksiä, joita puistossa kävijäin on noudatettava. Luonnonsuojelua valvovalla viranomaisella ja luonnonsuojelun alueen vartijalla on oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, kalastus-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai aiotaan käyttää vastoin kansallispuistossa noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee myös puistoalueelta luvattomasti pyydettyjä eläimiä ja luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä puistoalueelta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä. Rikkomukset kansallispuiston järjestyssääntöä tai luonnonsuojelulaissa tarkoitettua rauhoitusmääräystä vastaan rangaistaan luonnonsuojelulain nojalla, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta.

(Asetus 225/1967 on kumottu säädöksellä 411/1993.)

Järjestyssäännön liite

11.3.1988 annetulla järjestyssäännöllä on maihinnousu ja liikkuminen kielletty seuraavilla Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon kuuluvilla saarilla ja luodoilla:

I Maihinnousu ja liikkuminen kielletty koko vuoden

- Vehkalahti: Jähi, Kivikartti, Pöysäri, Metsäharu, Rääntiö, Rääntiönhattu

II Maihinnousu ja liikkuminen kielletty 1.2.–15.8.

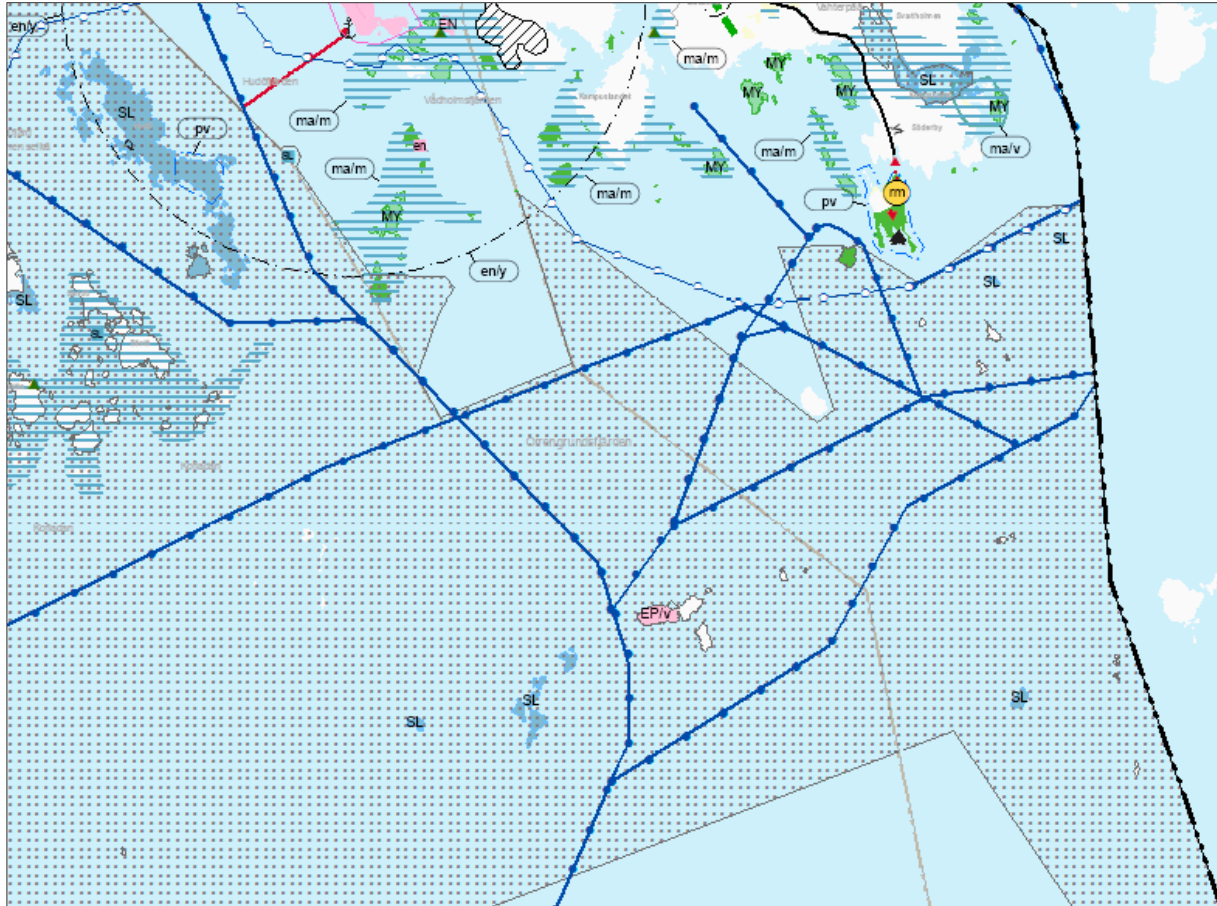
- Vehkalahti: Majakartti
- Virolahti: Hamara (luoto Huovarin itäpuolella), Korkiahuovari, Ryslät
- Kotka: Vaihkari, Vähä Eteläkari, Suuri Eteläkari, Luppi, Kalouri, Suuri-Lakka
- Pyhtää: Ormskär

III Maihinnousu ja liikkuminen kielletty 1.4.–15.7.

- Virolahti: Kinnarinhelli, Pahaluoto, Väliluoto, Ulkoluoto, Puuluoto, Lamiluoto, Pisinlovinen
- Vehkalahti: Reiskeri, Väliharu, Lanskerinluoto, Muoskeri, Rivu, Vellinki, Ulkotammionluoto, Muurainluoto, Riukuluoto, Lassi, Matala, Somerluoto, Vinni, Pitkä Kiviluoto
- Kotka: Sunskerit, Itimmäinen Itäkari, Keskimmäinen Itäkari, Lounimmainen Itäkari, Kajaa-karit, Sääveri, Läätti, Kaide, Askeri, Kolseli, Kolselin Matalamaa, Kolselin Pekko, Tervapöllö, Vähä-Lakka, Torni, Pekko, Sunskeri, Reiskeri, Loukeenpöllö
- Pyhtää: Variskeri

Ote Itä-Uudenmaan maakuntakaavasta

Hyväksytty maakuntavaltuuston kokouksessa 12.11.2007.

KESKEISTEN KAAVAMERKINTÖJEN SELITYKSET JA MÄÄRÄYKSET:

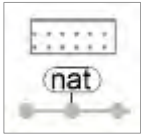
Venesatama. Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittävät veneilyverkostojen osana toimivat venesatamat ja -alueet.

SL = luonnonsuojelualue tai -kohde. Merkinnällä osoitetaan luonnonsuojelulain nojalla suojellut alueet. Luonnonsuojelualueiksi on osoitettu myös muiden suojeluohjelmien alueita sekä Natura 2000 -alueita siltä osin, kuin päätösten yhteydessä on alue tai kohde toteutettu luonnonsuojelulain nojalla. Alueilla tai kohteilla on voimassa MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus.

MY = Merkinnällä osoitetaan maa- ja metsätalousvaltaisia alueita, joilla on valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä, erityisesti luontoon, maisemaan tai kulttuurimaisemaan liittyviä arvoja. Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa on turvattava maiseman, kulttuurimaiseman ja luonnonarvojen sekä alueen ominaispiirteiden säilyminen. Alueen metsätalous perustuu metsälakiin.

EP = puolustusvoimien alue. Merkinnällä osoitetaan sellaiset puolustusvoimien pysyvässä käytössä olevat alueet, joille yleisön pääsy on rajoitettu. Suunnittelumääräys: Alue varataan puolustusvoimien käyttöön.

IV = virkistyskäyttöön kehitettävä alue. Pääkäyttötarkoituksen määrittelevään aluevarausmerkintään liitettävällä indeksimerkinnällä osoitetaan alueen tai kohteen pääkäyttötarkoituksen osoittaman toiminnan loputtua tavoiteltua maankäyttöä tai toimintaa.

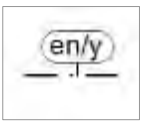
Natura 2000 -alue. Merkinnällä osoitetaan valtioneuvoston päätösten mukaiset Natura 2000 -ohjelman alueet täydennysalueineen. Suunnittelumääräys: Luonnonsuojelulain perusteella alueelle tai sen läheisyyteen ei saa suunnitella toimenpiteitä, jotka merkittävästi heikentävät niitä laji- tai luontodirektiivin mukaisia luonnonarvoja, joiden perusteella alue on otettu Natura 2000 -ohjelmaan. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä on ympäristöviranomaisille varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Matkailupalveluiden alue. Merkinnällä osoitetaan maakunnallisesti ja seudullisesti merkittäviä matkailupalveluiden alueita. Alueisiin kuuluu matkailu- ja lomakeskuksia, lomakyliä, lomahotelleja, leirintäalueita tai muita vastaavia matkailua palvelevia toimintoja. Suunnittelumääräys: Alueen suunnittelussa tulee ottaa huomioon alueen luonnonarvot, kulttuuriympäristö ja rakennus-historiallisten ominaispiirteiden säilyminen.

Tieliikenteen yhteystarve. Merkinnällä osoitetaan uudet merkittävät tieliikenteen yhteystarpeet, joiden suunnitteluun ja/tai toteuttamiseen ajankohtaan liittyy niin suurta epävarmuutta, ettei ohjeellisen tai vaihtoehdoisen tielinjauksen osoittaminen ole mahdollista.

Ydinvoimaloiden suojavyöhyke. Merkinnällä osoitetaan ydinvoimaloiden suojavyöhyke. Suunnittelumääräys: Suojavyöhykkeelle toimintoja suunnitellessa ja toteutettaessa noudatetaan, mitä Säteilyturvakeskuksen ohjeistuksessa (YVL 1.10) todetaan. Ennen toimenpiteisiin ryhtymistä on viranomaisille, erityisesti Säteilyturvakeskukselle (STUK), varattava mahdollisuus lausunnon antamiseen.

Yhteistyöryhmän kokoonpano

- 1 Kymen riistanhoitopiiri: Erkki Kiukas
- 1 Kymen riistanhoitopiiri: Jouni Tolvanen
- 2 Uudenmaan riistanhoitopiiri: Visa Eronen
- 2 Uudenmaan riistanhoitopiiri, Loviisan seudun eränkävijät: Risto Tvilling
- 3 Kotkan Pursiseura: Timo Jalkanen
- 3 Kotkan Pursiseura: Martti Laisi
- 4 Kymenlaakson lintutieteellinen yhdistys: Seppo Grönlund
- 4 Kymenlaakson lintutieteellinen yhdistys: Ari Vuorio
- 5 Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri: Risto Hamari
- 5 Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri: Tiina Lecklin
- 6 Etelä-Suomen Merikalastajain liitto, Huovarin Kalastajain avustusseura ry: Teemu Tast
- 6 Etelä-Suomen Merikalastajain liitto, Huovarin Kalastajain avustusseura ry: Hannu Peltola
- 7 Vehkalahden veneseura: Voitto Saksa
- 8 Kotkan ympäristöseura: Urpo Koponen
- 8 Kotkan ympäristöseura: Pentti Tiusanen

Yhteistyöryhmässä oli edustettuna kahdeksan tahoa, joista kustakin oli kaksi nimettyä jäsentä.

Yhteenveto suunnitelmasta annetuista lausunnoista

Lausuntopyyntö lähetettiin 7.4.2009 alla olevalle jakelulistalle (33 tahoja), ja vastaukset pyydettiin antamaan 22.5.2009 mennessä. Osa lausunnoista tuli myöhästyneinä, mutta ne otettiin kuitenkin huomioon aina 30.6.2009 asti. Lausuntoja saatiin 22 kpl. Lisäksi suunnittelun aikana saatiin kirjallisia kannanottoja/lausuntoja 13 kpl. RHY = riistanhoitoyhdistys. MH = Metsähallitus.

Lausunnonantaja	Lausunto saapunut Metsähallitukseen
Etelä-Suomen Merikalastajain liitto	26.05.2009
Haapasaaren osakaskunta	22.05.2009 / ei pyydetty lausuntoa
Haapasaari-seura ry	22.05.2009
Haminan kalastusalue	22.05.2009
Haminan kaupunki	18.06.2009
Haminan Pursiseura	
Huovarin Kalastajain avustusseura	Annettu ennakkolausunto 30.01.2008
Kaakkois-Suomen ympäristökeskus	19.05.2009
Kaunissaaren kyläkunta	18.05.2009
Kaunissaaren osakaskunta	18.05.2009 / ei pyydetty lausuntoa
Kotkan kaupunki	
Kotkan ympäristöseura	
Kuorsalon–Tammion kalastuskunta	22.05.2009 / ei pyydetty lausuntoa
Kymenlaakson liitto	22.05.2009
Kymenlaakson lintutieteellinen yhdistys	
Kymenlaakson luonnonsuojelupiiri	25.06.2009
Kymen riistanhoitopiiri	22.05.2009
Kymin–Karhulan RHY	Annettu ennakkolausunto 27.01.2008
Loviisan kaupunki	
Loviisan moottoriveneseura	
Loviisan seudun eränkävijät	19.05.2009
Museovirasto, arkeologian osasto	12.06.2009
Museovirasto, rakennushistorian osasto	
Pernajan kalastusalue	
Pernajan kunta	05.05.2009
Pernajan–Loviisan RHY	28.04.2009
Pyhtään kunta	18.05.2009
Pyhtään kalastusalue	20.05.2009
Ristisaaren retkeilijät ja lintuharrastajat	01.06.2009 / ei pyydetty lausuntoa
Rajavartiolaivos	
Ruotsinpyhtään kunta	
Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö ry	15.05.2009
Tammion kotiseutuyhdistys	
Uudenmaan riistanhoitopiiri	26.05.2009
Uudenmaan ympäristökeskus	15.06.2009
Virolahden kunta	12.06.2009
Virolahden pursiseura	

Hoito- ja käyttösuunnitelma perustuu parhaaseen suunnitteluajankohtana saatavilla olleeseen tietoon. Parhaallekin tiedolle käytettävissä olevat resurssit asettavat omat rajoitteensa. Tieto alueesta paranee koko ajan eri inventointien tuloksena. Suunnitelmaa päivitetään uuden tiedon ja toiminnasta saadun palautteen sekä kokemusten perusteella. Suunnittelu on jatkuvaa (Adaptive Management). Osa suunnitelmaa ovat myös tiedot, jotka ovat Metsähallituksen eri paikkatietojärjestelmissä. Niistä on saatavilla aluetta koskevaa yksityiskohtaista tietoa. Kaikkea tietoa ei ole tarkoituksenmukaista viedä suunnitelmadokumenttiin. Suunnitelman kokonaisuudessaan muodostavat suunnitelma-asiakirja ja sitä täydentävät tietojärjestelmät.

LIITE 6. 2(12)

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ	MH:N KOMMENTTI JA MAHD. TOIMENPITEET
MUSEOVIRASTO	
Muinaisuistolaki, maankäyttö- ja rakennuslaki (3 §, alueidenkäytön tavoitteet) sekä Unescon maailmanperintösopimus velvoitteineen on syytä mainita asianomaisissa kohdissa.	+Lisätään soveltuvin osin (luvut 3 ja 4).
Hks:an on hyvä liittää karttaote ja luettelo suunnitelma-alueen historiallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävistä kohteista ja muinaisjäänöksistä.	-Ei toimenpiteitä, ks. vastineiden johdanto.
Alueen merkittävin historialliselta ajalta oleva kiinteä muinaisjäänös on Pyhtään Mustaviirissä sijaitseva jutulintarha.	+Lisätään tekstiin.
Mustaviirissä on Unescon maailmanperintöluetteloon vuonna 2005 kirjatun Struven ketjun mittauspiste. Sen hoitoon on kiinnitettävä erityistä huomiota ja paikka on syytä varustaa opastein.	-Hks:ssa maininta, että Mustaviirin opasteita täydennetään. +Lisätään mittauspiste tekstiin.
Toisen maailmansodan aikaiset kohteet on otettava huomioon historiallisesti merkittävänä rakenteina ja kohteina.	-Hks:ssa asiat on otettu huomioon (luku 5.2.3). +Ei muutoksia.
Tekstissä mainitaan, että alueelta on löytynyt kymmenkunta hylkyä. Luettelo niistä ja niiden luonnehdinta vedenalaisina muinaisjäänöksinä on syytä kirjata tekstiin.	-Ks. luettelon osalta yleisvastine. +Tarkennetaan tekstiä.
Mahdollisten vesirakennustöiden tullessa ajankohtaisiksi tulee hyvissä ajoin olla yhteydessä Museovirastoon mahdollisen arkeologisen vedenalaisinventoinnin tarpeen selvittämiseksi.	-Vesialueet eivät kuulu puistoon. Vesirakentajien on alueella toimittaessa otettava Museoviraston näkemykset huomioon. Hks:ssa mainitaan, että mm. Ulko-Tammion satamalahdissa, Vanhankylänlahden ja Mustaviirin retkisatamissa suoritetaan vedenalainen inventointi, jolla selvitetään mahdollisten vedenalaisten kulttuuriperintökohteiden sijainti ja suojelutarve.
Tekstistä puuttuvat lähdeviitteet, eikä lähdeluettelossa mainita inventointeja, asiakirjoja tai muita lähteitä, joihin tiedot perustuvat.	+Lisätään tekstiin ja täydennetään luetteloa.
Kappaleissa 2.6.1 Esihistoria ja 2.6.2 Historiallinen aika mainitaan vuonna 2007 tehty arkeologinen inventointi, mutta inventoinnin tarkempia tietoja ei löydy lähdeluettelosta. Inventointiraporttia ei ole toimitettu Museoviraston rakennushistorian osastolle, joten inventoinnin kohteet eivät ole Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäänösrekisterissä.	-Toimitetaan raportti Museovirastolle. +Lisätään lähdeluetteloon.
Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kulttuuriympäristöä koskevien erityistavoitteiden luettelon tarkistus on valmisteilla Museovirastossa. Tarkistetussa luettelossa oleva Salpalinjan eteläisin kohta Mustamaan saari Virolahdella osuu hks-alueelle. Ulko-Tammio on MH:n opastettu nähtävyys.	+Lisätään tekstiin.
Merenkulun perinteeseen liittyvä majakka- ja luotsisaari Orregrund on myös valtakunnallisesti merkittävä rakennettu ympäristö, mikä on syytä tekstissä todeta.	+Lisätään tekstiin.
UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS	
Ei huomauttamista.	-
KAAKKOIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS	
Pitkäviirin pohjavesialueen luokittelu muuttunut.	+Korjataan tekstiin.
Puutteen tiedoissa vedenalaisista luontotyypeistä ja lajistosta ovat vakava puute, joka toivottavasti VELMU-hankkeen myötä saadaan korjattua.	-Vedenalaisten luontotyyppien inventointi on hidasta ja kallista, eikä siihen ole resursseja riittävästi. Vedenalaisen tiedon taso on kuitenkin parempi kuin aikaisemmin.

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
<p>KAAKKOIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS Merikotkan osalta tietoja tulee päivittää, koska ilmeisesti se jo nyt pesii suunnittelualueella.</p>	<p>-Merikotkan kihlapesä on todettu alueella, mutta ei varsinaista pesintää. +Ei muutoksia.</p>
<p>Hyönteiset kuitattu varsin lyhyesti.</p>	<p>+Hyönteisten kuvausta täydennetään.</p>
<p>Rantanuoliainen tulisi mainita. Laji on todennettu kansallispuiston pohjoispuolelta Kotkan ja Haminan vesiltä ja on hyvin mahdollista, että sitä tavataan myös Itäisen Suomenlahden Natura-alueelta.</p>	<p>-Rantanuoliaisen esiintymisestä ei ole varmuutta. +Ei muutoksia tekstiin.</p>
<p>Olisi mainittava, missä ja mitä vieraslajeja tavattu; viitteet ainakin.</p>	<p>+Tekstiä tarkennettu ja lisätty.</p>
<p>Uhanalainen ja silmälläpidettävä laji sekä direktiivilaji. Tulisi mainita rantanuoliainen ja myös meritaimen, vaikka se onkin taloudellisesti hyödynnettävä kala. HELCOM on laatimassa kokonaisvaltaista Itämeren lajeja sekä habitaatteja/biotooppeja koskevaa uhanalaisluokitusta (Red List of Species and Habitats/ Biotopes for the HELCOM Area). Hks:ssa olisi syytä mainita, että luokituksen valmistuttua (5-vuotinen hanke) se huomioidaan Natura-alueella suunnitelluissa/toteutettavissa toimenpiteissä.</p>	<p>-Ks. rantanuoliainen edellä. Luontaisen meritaimenen esiintymisestä ei ole varmuutta. +Viittaus HELCOM-suositukseen on lisätty tekstiin.</p>
<p>Vaikka historiaosio on muuhun nykytilan kuvaukseen nähden pitkä, on siinäkin puutteita. Esimerkiksi ryssänuuneista ei ole mainintaa, vaikka ympäristökeskuksen käsityksen mukaan niitä on alueella. Hks:n liitteisiin tulisi lisätä luettelo kulttuurihistoriallista kohteista tarkkoine paikkatietoineen. Näiden kohteiden tunteminen on tärkeää suojelullisten ja matkailullisten seikkojen takia.</p>	<p>-MH:lla ei ole varmaa tietoa siitä, että alueella olisi ryssänuuneja. Muuten ks. yleisvastine.</p>
<p>Maankäyttöanalyysi. Puolustusvoimien toiminnan vaikutukset on kokonaisuutena ajatellen arvioitu positiivisiksi. Arvio kaipaa kuitenkin muita perusteluja kuin sen, että Mustamaan ja Vanhakylänmaan linnoittaminen on estänyt ko. saarten kaavoittamisen rakentamista varten. Merenkulun ja merihiekan oton osalta analyysi jää myös varsin kevyeksi ja epämääräiseksi. Vieraslajien vaikutuksessa on jälleen mainittu Nevanlahdensuun vieraslajit, mutta vielä kukaan ei ole kerrottua, mitä ne ovat ja millä tavoin ja mihin alkuperäislajiin ne ovat vaikuttaneet.</p>	<p>-Maankäyttöanalyysi on tehty tämä hks:an tavoitteiden pohjalta. Se on monessakin suhteessa yleisluonteinen, mutta monet alueeseen vaikuttavat tekijät on tunnistettu siinä. Tarkemmat vaikutusten arvioinnit eri hankkeista (esim. merihiekan nostosta) on tehtävä kussakin hankkeessa erikseen. +Vieraslajien osalta tekstiä tarkennettu.</p>
<p>Vyöhykejako esittävät kuvat 8 ja 9: Syrjävyöhykkeen, kulttuuri-kohteen sekä mairinnousukiellon 1.4.–15.7. värit ovat niin lähellä toisiaan, että kohteita on paikoin vaikea erottaa toisistaan.</p>	<p>+Tarkennetaan esitystapaa mahdollisuuksien mukaan.</p>
<p>Mairinnousrajoitusten lisäksi kannattaisi harkita kalastuslain mahdollistamaa kalastuksen kieltämistä kaikkien pienten lintuluotojen rantamatalassa lintujen pesimäaikana.</p>	<p>-Kalastuksen kieltämistä (MH:n hallinnassa olevat valtion yksityiset vedet) harkittiin suunnitteluprosessin aikana. Paikalliset asukkaat vastustivat kalastuskieltojen asettamista voimakkaasti. MH:lla ei ole riittävästi tietoa ja perusteita asettaa ympäristökeskuksen ehdottamaa kalastuskieltoa. Tilannetta kuitenkin seurataan, ja jos kalastuksen havaitaan häiritsevän lintujen pesintää, kalastusta voidaan rajoittaa.</p>
<p>Hks:ssa todetaan, että MH asettaa liikkumisrajoituksia Mustamaan ja Vanhakylänmaahan luonnonsuojelullisilla perusteilla, jos puolustusvoimat luopuu saarten käytöstä. Olisi suotavaa kertoa, minkä tyyppisiä rajoituksia on tarkoitus asettaa, koska sanamuoto antaa olettaa, että asiaa on jo harkittu.</p>	<p>+Muutetaan tekstiä: "Metsähallitus voi asettaa liikkumisrajoituksia Mustamaan ja Vanhakylänmaahan, mikäli alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sellaista vaatii. Rajoituksen asettaminen edellyttää, että alueesta on perustettu luonnonsuojelualue."</p>

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
<p>KAAKKOIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS Lajiston hoidosta voisi todeta, että rauhoitettujen lajien siirto vaatii alueellisen ympäristökeskuksen luvan.</p>	<p>+Lisätään.</p>
<p>Kulttuuriperintökohteiden inventointia tulisi täydentää yhteistyössä Museoviraston kanssa mm. ryssän-uunien, kalliopiirrosten ja hylkyjen osalta. Mahdollisten hylkyjen säilyminen tulee varmistaa esim. ankkurointi-kiellolla.</p>	<p>-Inventointeja täydennetään käytettävissä olevien resurssien asettamissa rajoissa. MH tekee tiivistä yhteistyötä Museoviraston kanssa. MH ei voi asettaa ankkurointikieltoja, koska vesialueet eivät kuulu puistoon.</p>
<p>Ympäristöministeriön asettama Septiasiaain yhteistyöryhmä on arvioinut, että MH:n vesialueilla tarvittaisiin veneiden käymäläjätteiden vastaanottoa varten imu-tyhjennyslaitteita vastaanottosäiliöineen. Yhtenä esimerkkinä paikoista, jonne sellainen tarvittaisiin, on mainittu Ulko-Tammio. Hks:an tulisi kirjata, että Ulko-Tammiossa huomioidaan myös veneiden käymäläjätteiden vastaanottotarve rakentamalla septitankkien tyhjennyspiste. Toimenpiteellä olisi positiivinen vaikutus suunnittelun alueen vesien rehevöitymisen ehkäisemisessä. Hks:n mukaan ylläpidetään olemassa oleva palveluvarustus. Jätehuollosta on ilmeisesti jo luovuttu, mikä ympäristökeskuksen tietojen mukaan on aiheuttanut roskaantumista. Jätehuollosta Ulko-Tammiossa ei tulisi luopua. Autiotuvan osalta hks:ssa on esitetty kaksi eri näkemystä. Nykyisen käytön kuvauksessa s. 32 todetaan, että autiotupa on peruskorjauksen tarpeessa. Silti tässä (retkeily) yhteydessä todetaan, että se puretaan. Mikäli autiotuvalla on kulttuurihistoriallista arvoa, on sen kunnostus ensisijainen vaihtoehto.</p>	<p>-Metsähallitus ei sijoita Ulko-Tammioon ja ota huollettavakseen septitankkia. Jos esim. veneilyjärjestöt (käyttäjät maksavat -periaate) ottavat septitankin hankkimisen ja huollon vastuulleen, tankki voidaan sijoittaa Ulko-Tammioon. MH:n käsityksen mukaan erillisiä imutyhjennyspalveluja ei ole järkevää sijoittaa keskelle merta, vaan muiden veneilypalveluiden yhteyteen (polttoaineenjako, kaupat jne). MH:n retkisatamissa ja nuotiopaikoilla on otettu käyttöön roskattoman retkeilyn periaate. Sen mukaan käyttäjät itse tuovat maastosta pois ne jätteet, joita ei voi polttaa tai kompostoida käymälään. Sen minkä täytenä jaksat tuoda, voit tyhjänä viedä poisikin. Periaate vähentää huolto-ajoa, vähentää päästöjä ja säästää kansallispuiston niukkoja hoitorahoja tärkeimpiin kohteisiin. Kokemukset muilta suojelualueilta (myös meri- ja sisävesillä) ovat olleet hyviä. MH luottaa siihen, että myös Itäisen Suomenlahden kävijät osallistuvat yhteisiin talkoisiin. Nykyinen autiotupa on peruskorjauksen tarpeessa. Sillä ei ole kulttuurihistoriallista arvoa. Ratkaisuna huonokuntoisen rakennuksen korjaamisen sijaan rakennetaan uusi. +Ei muutosta.</p>
<p>Laiturin rakentaminen historialliseen ja luonnontilaiseen Kuninkaanpoukamaan ei ole suotavaa. Hks:an tulisi kirjata, että selvitetään rantautumismahdollisuuksien parantamista ja vältetään rakenteiden tekemistä kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen Kuninkaanpoukamaan. Suuri-Pisin nuotiopaikkaa tulisi tuulensuojallisesti parantaa.</p>	<p>-Kuninkaanpoukama on ainoa paikka Suuri-Pisissä, jonne laituri voidaan rakentaa kohtuullisin kustannuksin. Laituria ei rakenneta, jos tarkemmat selvitykset (mm. vedenalainen inventointi) osoittavat, että siitä on haittaa. Laiturin sijoittamisella voidaan ohjata rantautumista Kuninkaanpoukamassa ja lieventää veneilystä mahdollisesti aiheutuvia haittoja.</p>
<p>Tavoitteet pyrkiä lisäämään matkailijoita vielä kovin luonnontilaiseen Mustaviiriin eivät välttämättä ole luonnon kannalta hyviä. Laiturin rakentaminen kuitenkin lienee tarpeellista. Laiturin/aallonmurtajan rakentaminen tuonee osan Kaiskerissa jatkuvasti kalastamassa olevista venekunnista Mustaviiriin. Laiturin rakentaminen muutenkin lisää Mustaviirin käyttöä. Tämä tulisi ajoissa huomioida ja ohjata liikkumista merkityille, luontoa kuluttamattomille reiteille. Laiturin rakentaminen edellyttää myös jätehuollon järjestämistä. Mustaviirissä tavoitteena tulee olla kaikkien kulttuurihistoriallisten rakenteiden (mm. linnoitusrakenteet, kiviäita, kellari) kunnossapito.</p>	<p>-Palvelut alueella keskitetään Mustaviiriin; näin mm. Kaiskerin käyttö vähenee. Suunnitelmassa on otettu huomioon mahdollinen Mustaviirin lisääntyvä käyttö; esim. polun rakentaminen on mainittu hks:ssa. Kulttuurihistoria on otettu huomioon suunnitelmassa, ks. luvut 5.2.1 ja 5.2.2. Jätehuolto: ks. vastine Ulko-Tammio. MH:n tavoitteena on ylläpitää kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakenteet, ks. luku 5.2.</p>

**LAUSUNNON ANTAJA JA
LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ**

**METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI
JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET**

KAAKKOIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

Ristisaari. Kuvan 10 symbolit ja tekstissä esitetty suunnitelma poikkeavat toisistaan. Kuvan mukaan saarella olisi jo telttailu-alue, kun tekstistä saa kuvan, että se on vasta suunnitteilla; lisäksi suunniteltu tulentekopaikka puuttuu kuvan kartta-merkinnöistä. Saarella olevien loma-asuntojen käyttöoikeusajat umpeutuvat suunnitelmakaudella, joten suunnitelmassa olisi ollut suotavaa jo miettiä niiden jatkokäyttöä.

Kuusenkari. Tulentekopaikka ilman polttopuuhuoltoa voi olla riski alueen metsille.

Koivuluodon osalta hks:ssa voisi olla maininta uuden kalaputkan rakentamisesta yhteistyötahojen tarpeeseen (esim. Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksella tarvetta koe-pyyneissä, hälytysnäytepullovarastona ym.).

Suunnittelualueeseen sisältyvien YSA-alueiden Vepsun ja Vuori-Pulterin palveluvarustus (laituri ja kota molemmissa) tulisi sisältyä myös suunnitelmaan.

Kulttuurihistoriallisten kohteiden kunnon seuraaminen sisältyy toivottavasti seurantaan.

Hks:ssä olisi perusteltua esittää tavoitteita yritystoiminnan suhteen, esimerkiksi sopimusyrittäjien määrä nyt ja suunnitelmakauden lopussa.

Jätehuolto on kävijätutkimuksen mukaan eniten käytettyjä palveluita, silti se ollaan poistamassa. Ongelmia on ympäristökeskuksen saaman tiedon mukaan jo aiheutunut mm. Ulko-Tammiossa. Täysin roskattomaan matkailuun ei saaristo-oloissa voitane siirtyä, vaan satamapaikoissa – vähintään Ulko-Tammiossa – jätehuolto tulee säilyttää. Sinne tulee myös järjestää veneiden septityhjennysmahdollisuus.

Selvitystarpeita tulisi käsitellä perusteellisemmin; mm. lepakoista on vain maininta, että alueella on niitä havaittu. Linnoitusrakenteissa voi talvehtia arvokkaita lajeja, joiden takia loppusyksyn liikkumista rakenteissa voisi olla syytä rajoittaa. Myös tiedot selkärangattomista mainitaan vajavaisiksi, samoin tiedot uhanalaisista kasveista, hylkyjä ei tunneta jne. Suunniteltaessa matkailun ja retkeilyn lisäämistä tulisi olla riittävät tiedot lajistosta ja alueen muistakin arvoista sekä niiden matkailulle ja retkeilylle mahdollisesti asettamista reunaehdoista. Tutkimusten ja selvitysten tarve tulisi priorisoida, aikatauluttaa ja resursoida. Luonnon ja kulttuuriympäristön suojeleminen on hankalaa, jos arvoja ei tunneta.

-Jatkokäyttö ratkaistaan tapauskohtaisesti.
+Vaihdetaan kuvan 10 telttailualueen symbolin väri punaiseksi. Ko. symboli merkitsee aina, että alueella voidaan teltailla, siellä on puuhuolto, tulentekopaikka ja kuivakäymälä.

-Tarvittaessa alueelle voidaan järjestää polttopuuhuolto.

+Lisätään suunnitelmaan maininta, että on mahdollista rakentaa kansallispuiston huoltoa ja tutkimusta varten.

+Lisätään hks:an Vuori-Pulterin palveluvarustus. Hankekuvauksen mukaan muut palvelurakenteet ovat pääasiassa vain osakkaiden käytössä.

+Lisätään kohtaan 5.2.2 **Kulttuuriperinnön suojeleminen ja hoito, toimenpiteet ja seuranta:** "Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja muinaisjäännösten kuntoa seurataan suojele- määräysten ja Museoviraston ohjeiden mukaisesti. Seurannassa käytetään Metsähallituksen paikka-tietojärjestelmiä (Reiska ja SutiGis)."

+Lukua 6.3 on täydennetty. MH laatii erillisen luontomatkailusuunnitelman Kymenlaakson rannikkoalueen kansallispuistoille ja suojelealueille.

-Ks. vastaus aikaisemmin.

-MH:n on helppo yhtyä lausunnon viimeiseen lauseeseen. MH:n pitkän tähtäimen toiminta-ohjelmassa tutkimusten ja selvitysten tarve on priorisoitu ja aikataulutettu. Jokavuotisessa toiminnan suunnittelussa niitä toimeenpannaan olemassa olevilla resursseilla. Tämän suunnitelman ratkaisut ja tavoitteet ovat perusteltavissa olemassa olevalla tiedolla ja selvityksillä. Toki niitä on jatkossa tehtävä lisää. Edellinen hks tehtiin vajavaisemmilla tiedoilla kuin nykyinen. Tiedot alueesta lisääntyvät jatkuvasti. Suunnitelma ja siinä ehdotetut tavoitteet ja toimenpiteet ei ole staattinen "lopullinen ratkaisu", vaan välivaihe, jota muutetaan, kun perusteluja muutoksille on (sopeutuva suunnittelu – Adaptive Management).

**LAUSUNNON ANTAJA JA
LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ**

KAAKKOIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS

Myös YSA-alueiden osalta käyttöä olisi suositeltavaa käsitellä jokaisen alaotsikon osalta. Tässä kohdin voisi ottaa kantaa myös kalankasvatukseen. On mahdollista, että kalanviljelyä halutaan tulevaisuudessa viedä lähemmäs Natura-alueita tai jopa sen alueelle. Myös tuulivoima saattaa tulla esille tulevaisuudessa, ja siihenkin olisi suotavaa ottaa kantaa.

Vaikka MH ei päättä valtion yleisten vesialueiden kalastuskäytöstä, tulisi suunnitelmaan sisältyä tarpeet ja mahdolliset keinot vaikuttaa kalastukseen. Esimerkiksi Metsähallituksen vesialueilla tapahtuva taimenen pyynti on ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan ongelmallista. Taimenen myöhäissyksyn pyyntiä on Pisin, Ulko-Tammion ja Pitkäviirin alueilla. Ainakin Ulko-Tammioon ja Mustaviirin viereiseen Kaiskeriin tämä taimenenpyynti on tuonut tullessaan jossain määrin roskaantumista, luvattomia rakenteita ja luonnon kulumista. Verkkopyynnin voisi luonnonsuojelullisista syistä kieltää ko. rantamatalissa kokonaan marraskuun puolivälistä toukokuun puoliväliin. Suunnitelmaan voisi kirjata, että MH voi säädellä vesialueen omistajan luvalla tapahtuvaa kalastusta luonnonsuojelullisista tai kalastonhoidollisista syistä. Koska on todennäköistä, että kansallispuiston alueella syönnöstää alkuperäisiä meritaimenkantoja, rajoitetaan taimenen pyyntiä MH:n rantamatalavesissä. Rajoituksella mahdollistetaan myös yhä useamman istutus-taimenen pääsy lisääntymään alueen jokiin. Kahden vuoden kuluessa suunnitelman hyväksymisestä edellytetään MH:n rantamatalissa tapahtuvassa verkkokalastuksessa vähintään 70 mm:n silmäharvuutta ajalla 15.11.–15.5. Muina aikoina noudatetaan kalastusalueiden päätöksiä. Jos myöhemmin katsotaan, ettei rajoitus meritaimenen suojelemiseksi ole riittävä, voidaan edellyttää vielä harvempia verkkoja tai lopettaa meritaimenen pyynti kokonaan rantamatalissa. Meritaimenen suojelemiseksi ammattimaista kalastusta ei sallita MH:n rantamatalissa. Kalastusrajoitusten noudattamiseksi valvontaa tehostetaan ajalla 15.11.–15.5. Valvonnan helpottamiseksi edellytetään kalastajilta kalastuslain mukaista pyydysmerkintää.

Myös metsästyksen osalta tulisi suunnitelmassa tuoda esille ainakin tämänhetkisen tiedon valossa olevat tarpeet rajoittaa metsästystä ja myöntää lupia metsästykseseen. Vrt. kohta 11.1 mahdollisuus muuttaa metsästyskäytäntöjä lailla kansallispuiston laajentamisesta.

8.5 Maa-ainesten otto ja ruoppausmassojen läjittäminen. Kohdassa tulisi käsitellä ko. toiminta suunnittelualueella eikä vain kansallispuiston alueella (esim. merihiekan otto, läjitys vesialueella).

**METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI
JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET**

-YSA-alueet on lueteltu suunnitelmassa. Niillä jokaisella on ympäristökeskuksen antamat rauhoitusmääräykset.
+Maininta kalanviljelystä ja tuulivoimasta lisätään maankäyttöanalyysiin.

-Ko. vesialueet (1 548 ha) ovat vain murto-osa Suomenlahden meritaimenten potentiaalisista elinalueista. Metsähallituksen kalastusjärjestelyt noudattavat ympäröivien yleisvesien ja kalastusalueiden asettamia kalastusrajoituksia. Lisäksi kalastusasetuksen 6. §:ssä ja 14. §:ssä annetaan määräyksiä lohen ja taimenen pintaverkkokalastuksesta: mm. vähintään 80 mm solmuväli ja se, että pintaverkoksi luetaan verkko, jonka yläpaula tulee pintaan tai lähemmäksi kuin 3 m veden pinnasta. MH:n pyydyslupa-alueen 6020 Itäinen Suomenlahti lupaehtoihin on kirjattu seuraava lupaehto: "Kalastusasetuksen 6 § ja 14 §, meritaimenen ja lohen pintaverkot vähintään 80 mm solmuväli. Pintaverkoksi luetaan verkko, jonka yläpaula tulee pintaan tai lähemmäksi kuin 3 m veden pinnasta. **Eli syys–huhtikuussa aina saarten rantavesissä vähintään 80 mm verkko.**" Käytännössä kaikki verkkokalastus syys–huhtikuussa kohdistuu meritaimeneen, jolloin on noudatettava em. kalastusasetuksen sääntöä. Siian kalastus ko. vesillä tapahtuu 5–15 m syvillä vesillä. Pelkästään ammattikalastajiin kohdistuva meritaimen kalastuskielto ei ole perusteltu eikä tarpeen, sillä MH:n vesillä on vain kolme ammattikalastajaa. Mikäli meritaimen tarvitsee lisää erityisiä kalastuksen säätelytoimia, tulee ne tehdä laajemmalle alueelle yhdessä yleisvesien ja kalastusalueiden kanssa.

+Tarkennetaan kohdan 11.1 ilmaisua.

-Suunnittelualueella (kansallispuistoon kuulumattomilla alueilla) on otettava huomioon Natura 2000 -alueen asettamat vaatimukset. Läjitystä ja merihiekan nostoa koskevat myös omat lupaprosessinsa, joita toiminnanharjoittajien on noudatettava. Merihiekan nosto ja läjittäminen on mainittu maankäyttö-analyyseissä.

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON KESKEINEN SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET	
KAAKKOIS-SUOMEN YMPÄRISTÖKESKUS		
8.7 Maastoliikenne. Hks:ssa tulisi mainita selkeästi, että talviaikana moottorikelkkailu ja mönkijöillä liikkuminen maa-alueella on kielletty ehdottomasti. Esimerkiksi viime talvena Ulko-Tammiossa oli jäkälät rinteistä rullalla, kun moottorikelkoilla oli ajettu ristiin rastiin. Samanlaista on esiintynyt aiemminkin ja muissakin saarissa. Kiellon tulee olla esillä alueen opastauluissa ja sitä tulee valvoa. Tarvittaessa moottoriajoneuvoilla liikkumista saarissa tulee rajoittaa rakentein (kivet ym.).	-Maastoliikennelain mukaan moottorikelkoilla ja mönkijöillä ajo vaatii aina maanomistajan luvan. Tämän pitäisi olla maastojoneuvoilla ajajien tiedossa. MH ei ole myöntänyt maastoliikennelupia kansallispuiston alueelle, eikä myönnä niitä huviajoon. Perustellusta syystä (esim. tutkimustarvikkeiden kuljetus) lupa voidaan myöntää. Lausunnossa kerrotut tapaukset ovat olleet luvatonta liikkumista. Metsähallitus toivoo, että ympäristökeskus ilmoittaisi havaitsemansa tapaukset välittömästi Metsähallitukselle, jotta ne voidaan tutkia ja selvittää. Tarvittaessa Metsähallitus tekee tapauksista poliisille tutkintapyyynnön.	
14 Yhteistyö. Alueellisten ympäristökeskusten sijasta yhteistyötahona kannattaisi ehkä jo puhua elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista. Yhteistyötahoa Risti-saaren niityn hoidossa ei ole mainittu.		+Muutetaan ja lisätään.
HAMINAN KAUPUNKI		
Hks:ssa tulee jatkossakin turvata paikallisten perinteiset kalastus- ja metsästysoikeudet kansallispuiston maa- ja vesialueilla.	-Paikallisilla asukkailla on mahdollisuus metsästää puistossa. Kalastusta ei ole rajoitettu tällä hks:lla. Ks. vastaus Kaakkois-Suomen ympäristökeskukselle.	
Maihinnousu- ja käyttörajoitusten tulee olla voimassa olevan lainsäädännön mukaisia ja perusteltuja, eikä niillä saa kohtuuttomasti heikentää paikallisten asukkaiden perinteisiä, myös kansallispuiston perustamislaisissa (674/1981) sekä asetuksessa 932/1981 hyväksytyjä oikeuksia.		-Hks noudattaa viitattuja säädöksiä.
KYMENLAAKSON LIITTO		
Liitolla ei ole huomautettavaa.		-
PYHTÄÄN KUNTA		
Ei huomautettavaa.		-
PERNAJAN KUNTA		
Pernajan kunta toteaa, että erityisesti Hudötä ja Orregrundia tulisi vahvemmin kehittää osana Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa, jossa suhteellisen pienin panostuksin voitaisiin parantaa veneilijöiden palveluja.		-Suunnitelmassa on varauduttu Hudön vesiretkeilypalveluiden parantamiseen.
VIROLAHDEN KUNTA		
Hks:ssa tulee jatkossakin turvata paikallisten asukkaiden perinteiset kalastus- ja metsästysoikeudet kansallispuiston maa- ja vesialueella. Maihinnousu- ja käyttörajoitusten tulee olla voimassa olevan lainsäädännön mukaisia ja perusteltuja, eikä niillä saa kohtuuttomasti heikentää paikallisten asukkaiden perinteisiä, kansallispuiston perustamislaisissa sekä asetuksessa 932/1981 hyväksytyjä oikeuksia.		-Hks noudattaa viitattuja säädöksiä.
UUDENMAAN RIISTANHOITOPUOLI		
Huomauttaa, että harmaahylkeen määrät suunnitelmassa ovat vanhentuneita.		+Korjataan hks:an.
Huomauttaa, että suunnitelman historia-osiossa metsästystä ei alueen luonnonkäyttömuotona mainita.	-Läheskään kaikkia muitakaan luonnonkäyttömuotoja ei ole mainittu. Hks ei ole kaiken kattava esitys alueen historiasta. Sen keskeinen tehtävä on asettaa tavoitteet tulevalle käytölle. +Lisätään maininta metsästyksestä tekstiin.	
Lausunnossa epäillään kävijätutkimuksen antaman kuvan todenmukaisuutta. Etenkään metsästäjiä ja vapaa-ajan kalastajia ei tule noteerattua.	+Lisätään tekstiin, että kävijätutkimus tehty 27.5.–13.8.2007. Kävijätutkimuksen ulkopuolelle jää näin suuri osa alueella kalastavista ja metsästäjistä. Puute kävijätutkimuksen otannassa otetaan seuraavissa tutkimuksissa huomioon.	

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
UUDENMAAN RIISTANHOITOPUOLI	
S. 40 kappaleessa Hoito ja käyttö kerrotaan alueen hoidon ja käytön tavoitteista. Kappaleessa mainitaan, että erityisesti otetaan huomioon paikallisen väestön kalastuksen edut sekä viranomais-toiminnan erityistarpeet. Kansallispuiston perustamislain ja asetuksen hengessä suunnittelussa olisi pitänyt huomioida erityisesti paikallisen väestön metsästyksen edut.	+Muutetaan tekstiä niin, että perustamis-lain ja -asetuksen mukainen paikallisten asukkaiden metsästysmahdollisuus turvataan. Muuten kansallispuistossa Suomen kansalaisilla on yhtäläiset oikeudet.
Kpl:ssa 4 Vyöhykejako ja liikkumis-rajoitukset kuvataan alueen jakoa maankäytön vyöhykkeisiin sekä asetettuja liikkumisrajoituksia. Siinä tuodaan esille, että nykyiset liikkumisrajoitukset on annettu järjestyssäännöllä. Kuitenkin kansallispuiston perustamislain ja asetuksen mukaan rajoituksista pitäisi säätää asetuksella. Onkin kyseenalaista, ovat nykyiset rajoitukset laillisia.	-Kansallispuiston perustamislain (674/1981) 7. §:ssä sanotaan, että kansallispuiston rauhoitussäännöksistä määrätään asetuksella (932/1981). Rauhoitussäännökset ja poikkeukset niistä sekä luvan-varaiset toimet on lueteltu asetuksen 1.–3. §:ssä. Uusi luonnon-suojelulaki (LsL, 1096/1996) tuli voimaan 1.1.1997. Sen mukaan perustetuissa kansallispuistoissa noudatetaan lain 13.–16. §:ssä lueteltuja rauhoitussäännöksiä ja poikkeuksia niistä. Vanhoissa puistoissa (esim. Itäinen Suomenlahti) jäivät voimaan vanhat rauhoitussäännökset. Tämä perustuu uuden LsL:n 76. §:än, jossa todetaan, että ennen lain voimaantuloa perustettujen luonnonsuojelu-alueiden perustamissäännökset ja -päätökset jäävät voimaan. Myös niiden nojalla annetut rauhoitussäännökset ja -määräykset jäävät voimaan, sikäli kuin niitä ei erikseen muuteta tai kumota. Järjestys-sääntö annetaan LsL:n 18. §:n perusteella. Sen perusteella annetut määräykset eivät ole siirtymäpykälässä (76) mainittuja rauhoitus-säännöksiä. Järjestyssääntöön otettavalla määräyksellä voidaan kieltää tai rajoittaa liikkumista, leiriytymistä, mairinnousua sekä veneen, laivan tai muun kulkuneuvon pitämistä. Liikkumis- ja mairinnousukiello tai -rajoitus edellyttää, että alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sellaista vaatii. MH:lla on oikeus asettaa liikkumisrajoituksia Itäisen Suomenlahden kansallispuistoon LsL:n 18. §:n mukaisesti. Puiston järjestyssääntö uusitaan heti, kun uusi hks on hyväksytty. Nykyisetkin liikkumisrajoitukset ovat lain mukaisia.
Lajiston hoitotoimenpiteenä tulisi selvittää myös, onko tarvetta alueen harmaalokkikannan vähentämiseen.	-Lintukantoja seurataan säännöllisesti. Jos harmaalokista todetaan olevan haittaa kansallispuiston tavoitteiden toteuttamiselle, rauhoitus-säännösten (asetuksen 2. §) mukaan vähentäminen on mahdollista.
Lausunnossa otetaan kantaa leiriytymiskäsitteeseen ja kysytään, onko mahdollista yöpyä esim. syrjä-vyöhykkeillä taivasalla. Lisäksi kyseenalaistetaan järjestyssäännöllä annettujen käyttörajoitusten laillisuus.	-Syrjävyöhykkeellä voi yöpyä taivasalla tai esim. veneessä rannassa. Tulenteko vaatii aina maanomistajan luvan. Perustamislain (674/1981) nojalla annetussa asetuksessa (932/1981) on annettu Itäisen Suomenlahden kansallispuistoa koskevia rauhoitusmääräyksiä. Sen mukaan kansallispuistossa on sallittu mm. tilapäinen leiriytyminen sen mukaan, kuin järjestyssäännössä tarkemmin määrätään.
Viitataan hks:n lauseeseen ”Kun kansallispuistoon ei sisälly yleisiä vesialueita, metsästyksessä päättää kansallispuiston alueella Metsähallitus metsästyslain 6. ja 44. §:n nojalla”. Sisältö ei ole selvä. Kun paikallisille asukkaille on asetuksen 932/1981 mukaisesti sallittu metsästys kansallispuistossa, on kyseenalaista, voidaanko se kieltää järjestyssäännöllä olevalla linjauksella. Kohdan ”Muille alueille Metsä-hallitus myöntää hakemuksesta paikallisille asukkaille metsästyslupia” lisäksi tulisi mainita, että rajoitusosille lupia myönnetään liikkumisrajoitusaikojen ulkopuolella.	-Metsähallitus voi säädellä metsästys-lain 6. ja 44. §:n nojalla metsästystä hallitsemillaan alueilla. +Korjataan tekstiä näiltä osin.
Kritisoidaan paikallisen asukkaan määritelmää.	-Metsähallitus on käyttänyt paikallisen asukkaan määrittelyssä hyväksi aluetta koskevaa (kumottua) asetusta ja vastaavien merikansallispuistojen paikallisen asukkaan määritelmää. MH:n käsityksen mukaan paikallisen asukkaan määritelmällä ei ole tarkoitettu kunnassa asuvia, vaan suppeampaa joukkoa. Viime kädessä asiaan saada ratkaisu oikeustapausten kautta.

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
UUDENMAAN RIISTANHOITOPIIRI Lausunnossa vastustetaan kansallispuiston laajennusta, koska se saattaisi johtaa metsästysmahdollisuuksien vähenemiseen.	-Kansallispuiston laajentamisesta ja rauhoitusmääräyksistä päättää eduskunta. Mahdollisesta puiston laajennuksesta pyydetään asianmukaiset lausunnot myös metsästysjärjestöiltä.
Kansallispuistoon ei tule liittää yleisiä vesialueita, vaikka siihen kappaleessa 11.1 viitataan. Viittaus tulee poistaa.	-Hks:ssa ei esitetä yleisten vesialueiden liittämistä puistoon. +Ei muutoksia tekstiin.
ETELÄ-SUOMEN MERIKALASTAJAIN LIITTO Hylkeen metsästys on ollut alueella erittäin merkittävää, minkä tulisi näkyä selvemmin suunnitelman historiaosiossa.	-Huomautus pitää paikkansa. Hks:n historiaosio pidetään suppeana. Moni muukin historian kannalta tärkeä asia on jätetty pois. +Ei muutoksia tekstiin.
S. 33 maininta "Hallikanta on kääntynyt nousuun 2000-luvulla" on harhaanjohtava, koska käänne on tapahtunut paljon aikaisemmin, jo 1980-luvulla.	+Tarkennetaan tekstiä.
Myös s. 34 Itäisen Suomenlahden hallin metsästyksessä kertovat prosenttiluvut ovat virheellisiä. Vuosina 2003–08 Kymen riistanhoitopiirin alueelta ammuttiin 83 hallia, joista 25 kpl (30 %) ammuttiin kylänvesiltä ja 57 kpl (70 %) yleisvesiltä. Enimmillään yleisvesiltä ammuttujen hallien osuus kaikista yhtenä vuonna ammutuista halleista on ollut 80 %.	+Muutetaan tekstiä.
Etelä-Suomen Merikalastajain liitto pitää tärkeänä, että metsästyksen asema selkeytetään hoito- ja käyttösuunnitelmassa ja että hylkeen metsästyksen mahdollisuudet Itäisen Suomenlahden alueella säilyvät.	-Ks. vastineet Uudenmaan riistanhoitopiirille.
Katsomme myös, että rannikko- ja saaristoväestön oikeus metsästykseen tulee säilyttää. Aikaisemman tulkinnan mukaan metsästysoikeus on Pyhtään, Vehkalahten ja Virolahden saaristo- ja rannikkokyläiden sekä entisen Haapasaaressa asukkailla. Katsomme, että metsästysoikeus tulee olla Kotkan kaupungin asukkaista myös ainakin Kuutsalon kyläläisillä, sillä Kuutsalon vesialueet rajoittuvat Itäisen Suomenlahden kansallispuiston aluerajaukseen yli 10 km:n matkalta.	-Paikallisten asukkaiden metsästysoikeus alueella säilyy, niin kuin se on linjattu suunnitelmassa.
Esitämme suunnitelmaan kirjattavaksi, että Metsähallitus tekee sopimukset putkien (Huovari, Koivuluoto) omistajien kanssa, mutta ei peri putkista vuokraa.	-Sopimukset tehdään. Ehdotusta vuokran perimättä jättämisestä ei kirjata. Se ei ole valtion kiinteistövarallisuuden luovuttamista koskevan lain (973/2002) mukainen. Metsähallitus neuvottelee putkien omistajien kanssa sopimukset, jotka tyydyttävät molempia sopimusosapuolia.
S. 33 puhutaan ammattikalastajien ryhmittelystä. Olisi syytä kertoa myös ryhmittelyn perusteet. Ryhmittelyn perusteena on se, kuinka suuren osan kalastustulot muodostavat henkilön kaikista tuloista. Ryhmään 1 kuuluvilla kalastustulot ovat yli 30 %, ryhmään 2 kuuluvilla 15–30 % ja ryhmässä 3 alle 15 % kokonaistuloista.	-Teksti on pidettävä tiiviinä, eikä kaikkea voida selittää. +Ei muutoksia tekstiin.
Kansallispuisto- ja Natura-alueen rajauksen sisällä on osakaskuntien omistamia vesialueita Ristisaaren ja Haapasaaressa ympärillä. Erityisesti kaunissaarelaiset ovat olleet huolissaan siitä, että valtio pyrkisi viemään heiltä Ristisaarta ympäröivät vesialueet, kun se on vienyt jo Ristisaaren maa-alueet. Katsomme, että suunnitelmaan tulee kirjata, että osakaskuntien omistamien maa- ja vesialueiden omistusoikeuteen ei puututa.	-MH:n tiedossa ei ole tällaisia suunnitelmia. Kansallispuiston laajentamisesta päättää eduskunta, ja suojeleohjelmien toteuttamisesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. +Ei muutoksia tekstiin.

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
SUOMEN VAPAA-AJANKALASTAJIEN KESKUSJÄRJESTÖ RY	
Pidetään kävijätutkimuksen arvioita vapaa-ajan kalastajien määrästä liian pienenä.	-Ks. vastine yllä Uudenmaan riistanhoitopiirille.
Toivotaan kalanperkuupaikkoja ja niille omia komposteja.	-Otetaan huomioon palvelurakenteiden toteutuksessa mahdollisuuksien mukaan.
Pidetään liikkumisrajoituskieltoja liian laajoina.	-Rajoitukset perustuvat alueella tehtyihin selvityksiin. Ne perustuvat luonnonsuojelulain 18. §:ään.
KYMEN RIISTANHOITOPIIRI	
Esitetään, että suunnitelman nimi muutettaisiin muotoon "Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja Natura-alueen hoito- ja käyttösuunnitelma".	-Nimi kuvaa paremmin suunnitelman sisältöä. +Muutetaan.
Esitetään muutoksia suunnitelman kuvailulehdelle.	-Osa muutoksista on otettu huomioon, esimerkiksi paikallisen ihmisten erityisoikeudet on todettu jo kuvailulehdellä. Lainsäädäntö tuodaan esiin vasta varsinaisessa suunnitelmaosiossa.
Huomautetaan, että alueen metsästyshistoriaa ei ole tuotu esiin. Onko siis metsästyksen historia-osuus jätetty tarkoituksella pois?	-Ei ole jätetty tarkoituksella. Ks. vastaus yllä Etelä-Suomen Merikalastajain liitto.
Hoidon ja käytön tavoitteita esitetään selvennettäväksi.	+Tavoitteita on selvennetty.
Esitetään, että MH ei voi antaa liikkumisrajoituksia järjestyssäännöllä (LsL 1096/1996, 18 §) vaan todetaan, että ne on annettava asetuksella.	-Ks. vastaus yllä Uudenmaan riistanhoitopiiri.
Kohtaan 5.1 tulee lisätä tarkennus, ettei lupaa metsästyksen tarvitse hakea ympäristöministeriöltä sen ollessa perustamisasetuksen (932/1981) 3. §:n mukaista metsästystä.	+Tarkennus laitettu tekstiin.
Pyydetään lisäämään kohtaan Muu käyttö , että paikallisilla asukkailla on myös muu metsästys sallittu kansallispuistossa perustamisasetuksen (932/1981) 3. §:n mukaan.	-Asia on käsitelty luvussa 8.4 Metsästys . +Ei muutoksia.
Pyydetään korjaamaan Metsähallitus maanomistajana muotoon Metsähallitus valtion omistamien alueiden haltijana .	+Korjataan.
Esitetään, ettei MH voi asettaa paikallisille asukkailla rajoituksia kansallispuistossa tapahtuvalle metsästykselle. Viitataan perustamisasetukseen ja luonnonsuojelulain (1096/1996) siirtymäsäännöspykälään 76.	-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri.
Kyseenalaistetaan, voiko MH tulkita sitä, ketkä ovat paikallisia asukkaita. Riistanhoitopiirin mukaan paikallisiksi asukkaiksi pitäisi tulkita kaikki Viro-lahden, Haminan, Kotkan ja Pyhtään kuntien asukkaat.	-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri.
Kyseenalaistetaan ympäristöministeriön ohjausvalta kansallispuistoa koskeissa metsästysasioissa, ja pidetään maa- ja metsätalousministeriötä (MMM) oikeana tahona.	-Kansallispuiston perustamisen aikaan ohjaava ministeriö oli MMM. Kun ympäristöministeriö perustettiin, suojelualueiden hoidon ja käytön ohjaus ministeriötasolla siirtyi ympäristöministeriöön.
Pidetään nykyistä järjestyssääntöä epäselvänä ja osittain jopa laittomana.	-Uusi järjestyssääntö annetaan tämän hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamisen jälkeen.
Riistanhoitopiiri ei pidä tarpeellisena uusien alueiden liittämistä kansallispuistoon.	-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri.

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
<p>KYMEN RIISTANHOITOPIIRI Ihmetellään, mihin ovat joutuneet Metsä- hallitukseen aiemmin toimitetut kaunis- saarelaisten monisivuiset lausunnot, jotka koskevat Ristisaaren käyttöä. Lausunnoissa on esitetty Ristisaarta kulttuurivyöhykkeeksi.</p>	<p>-Lausunnot ovat olleet hks:n laatijoiden käytössä. Ne on arkistoitu MH:n asianhallintajärjestelmään. Hks:n laatijat ovat tulleet siihen tulokseen, että parhaiten Risti- saari soveltuu virkistysvyöhykkeeksi. Saarella on myös kulttuurista merkitystä, mikä on tuotu esiin hks:ssa.</p>
<p>Kritisoidaan alueella tehtyä kävijätutkimusta.</p>	<p>-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri.</p>
<p>HAAPASAARI-SEURA RY Vastustaa kansallispuiston laajentamista ja yksityisten alueiden pakkolunastamista ja liittämistä puistoon.</p>	<p>-Ks. vastaus aik. esim. Uudenmaan riistanhoitopiiri. Hks:ssa ei esitetä yksityismaiden pakkolunastamista tai liittämistä puistoon. Jos joku haluaa myydä vapaa- ehtoisesti kansallispuistoon liittyviä alueita valtiolle, voidaan ne liittää kansallispuistoon.</p>
<p>Pyydetään, että kyselytutkimus kohdennettaisiin paikallisille.</p>	<p>-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri.</p>
<p>HAMINAN KALASTUSALUE</p>	
<p>Ollaan sitä mieltä, että suunnitelmassa on tarkoitus rajoittaa kalastusta ja verkkokalastus kieltää kokonaan.</p>	<p>-Suunnitelmassa ei ole esitetty kalastusrajoituksia.</p>
<p>Todetaan, että rauhoitus- ja rajoituspäätösten tulee noudattaa voimassa olevaa lainsäädäntöä.</p>	<p>-Metsähallituksen käsityksen mukaan näin on toimittu.</p>
<p>Toistetaan useissa lausunnoissa (esim. Uudenmaan riistanhoitopiiri ja Kymenlaakson riistanhoitopiiri) esiin tuotu asia, ettei Metsähallitus voi järjestyssäännöllä antaa liikkumisrajoituksia.</p>	<p>-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri.</p>
<p>On sitä mieltä, ettei MH:n periaate ”roskattomasta” retkeilystä toimi Itäisellä Suomenlahdella.</p>	<p>-Ks. vastaus aik. Kaakkois- Suomen ympäristökeskus.</p>
<p>Kritisoidaan kalastusmaksujen korottamista.</p>	<p>-Hks:ssa ei ole esitetty sellaista. Metsähallituksen kalastusmaksujen suuruudesta päättää maa- ja metsä- talousministeriö antamassaan maksuasetuksessa.</p>
<p>Tuodaan esiin, että kansallispuiston laajennuksella pyritään nykyisen lain kumoamiseen ja kansallispuisto perustettaisiin uudelleen luonnonsuojelulain perusteella. Kalastusalue katsoo, ettei suunniteltuun suojelualueeseen pidä liittää yleisiä vesialueita.</p>	<p>-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri. Suomessa kaikki kansallispuistot on perustettu ja perustetaan luonnonsuojelulain nojalla omalla perustamislailla. Suunnitelmassa ei ole esitetty yleisten vesialueiden liittämistä kansallispuistoon.</p>
<p>KAUNISSAAREN OSAKASKUNTA</p>	
<p>Kritisoidaan kyselytutkimusta.</p>	<p>-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri.</p>
<p>Kritisoidaan Ristisaaren virkistysvyöhykettä.</p>	<p>-Ks. vastaus aik. Kymen riistanhoitopiiri.</p>
<p>Toivovat, että kalastus- ja metsästysoikeudet säilyvät Ristisaaressa.</p>	<p>-Suunnitelmassa ei ole esitetty kalastusrajoituksia. Metsästyksessä noudatetaan suunnitelman linjauksia. Yksityiskohtaisesti niistä päätetään lupaehdoissa.</p>
<p>KUORSALON-TAMMION KALASTUSKUNTA</p>	
<p>Toteavat, että kalastuskunnan alueella olevien Natura-alueiden kalastus- ja metsästysoikeudet kuuluvat kalastuskunnalle ja maanomistajille.</p>	<p>-Näin on.</p>

LAUSUNNON ANTAJA JA LAUSUNNON SISÄLTÖ	METSÄHALLITUKSEN KOMMENTTI JA MAHDOLLISET TOIMENPITEET
KYMENLAAKSON LUONNONSUOJELUPIIRI Esittää, että kansallispuistoon liitetään Ljusän, Mustamaan ja Kukion.	-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri. Hks:ssa on esitetty, että MH varautuu liittämään hallinnassaan olevat alueet kansallispuistoon, jos se nähdään jatkossa tarkoituksenmukaiseksi. Esitetyistä saarista vain Mustamaa on osittain MH:n hallinnassa. Sen pääkäyttömuoto nyt on kuitenkin puolustusvoimien käyttö.
Esitetään, että vedenalaisen luonnon inventointiin pitäisi ottaa mukaan Ristisaaren–Kaunissaaren välinen harjujakso ja harjujatke Lehmäsaareen.	-Metsähallitus ottaa tämän huomioon inventoinneissaan.
PERNAJAN–LOVIISAN RIISTANHOITUYHDISTYS Esitetään, ettei kansallispuistoa tulisi laajentaa Pernajan–Loviisan merialueelle.	-Ks. vastaus aik. Uudenmaan riistanhoitopiiri.
LOVIISAN SEUDUN ERÄNKÄVIJÄT Tuodaan esiin, että paikannimissä pitäisi käyttää paikallista nimikäytäntöä.	-Ehdotus on varteenotettava. Kuitenkin nimissä on päädytty ”karttanimiin”, jotta käytäntö olisi yhtenäinen niin suunnitelmassa kuin suunnitelma-alueen kartoissa.
Ehdotetaan yhteistyötä Loviisan kaupungin kanssa Yttre Täktaren -saaren hoidon ja käytön suunnittelussa.	-Metsähallitus ottaa yhteyttä Loviisan kaupunkiin.
KAUNISSAAREN KYLÄKUNTA Ks. Kaunissaaren osakaskunta. Kyläkunta ja osakaskunta antaneet yhteisen lausunnon.	-Ks. Kaunissaaren osakaskunta.
PYHTÄÄN KALASTUSALUE Kiinnitetään huomiota Ristisaaren hoidon ja käytön järjestelyihin. Tuodaan myös esiin se, että Ristisaaren vesijättömaat ovat Kaunissaaren osakaskunnan omistuksessa.	-Näkökohdat otetaan huomioon. Metsästyksen on otettu kantaa aikaisemmissa vastineissa ja suunnitelman metsästysosiossa.

Kannanottoja ja lausuntoja on tullut myös seuraavilta tahoilta ennakkoon: Haapasaaren osakaskunta, Jari Hakola, Jari Kolmela, Tammion yhteismaiden osakaskunta, Kuorsalon metsästäjät ry, Kuorsalon–Tammion yhteisten vesialueiden hoitokunta, Huovarin Kalastajain avustusseura ry, Kaunissaaren riistamiehet, Kymi–Karhula rhy, Saksalan metsästysseura, Saksalan osakaskunta, Pyhtään Ristisaaren lintuharrastajat ja retkeilijät, Kotkasta lähetetty kannanotto (pitkä nimilistä). Lausunnoissa ja kannanotoissa on tuotu samat asiat esiin kuin virallisissa lausunnoissa.

Lausunnoista (kannanotot) suurin osa on lähetetty jo tammikuussa 2008 suunnitelman ensimmäisestä luonnoksesta. Suunnitelmaa on muokattu näiden lausuntojen jälkeen. Kantaa on otettu etenkin metsästyksen, kalastukseen, paikallisten asukkaiden oikeuksiin, puiston mahdolliseen laajennukseen, Metsähallituksen oikeuteen rajoittaa järjestyssäännöllä puistossa liikkumista, metsästystä jne. Osa kannanotoista oli toistensa kopioita. Ko. asioihin on otettu kantaa virallisten lausuntojen vastineissa.

Suunnittelualueella Metsähallituksen hallinnoimilla alueilla esiintyvät uhanalaiset kasvi- ja eläinlajit

Sisältää myös puolustusvoimille vuokratut alueet. Uhanalaisuusluokat: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä.

	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus
Jäkälät	Norjanröyhelö	<i>Platismatia norvegica</i>	VU
Putkilokasvit	Meriotakilokki	<i>Salsola kali</i>	EN
	Keltakynsimö	<i>Draba nemorosa</i>	VU
	Keltamatara	<i>Galium verum</i>	VU
	Kenttäorakko	<i>Ononis arvensis</i>	VU
	Lännenmaltsa	<i>Atriplex glabriuscula</i>	NT
Kovakuoriaiset	Lounalantiainen	<i>Aphodius granarius</i>	CR
	Kaakonlyhytsiipi	<i>Ocytus similis</i>	EN
	Liivapimikkä	<i>Crypticus quisquilius</i>	EN
	Mörökilpikuoriainen	<i>Cassida murraea</i>	EN
	Aitoristikiiittäjäinen	<i>Panageus cruxmajor</i>	VU
	Helojäärä	<i>Obrium cantharinum</i>	VU
	Hormukkakirppa	<i>Altica oleracea</i>	VU
	Isovesiäinen	<i>Hydrochara caraboides</i>	VU
	Limokärsäkäs	<i>Notaris bimaculatus</i>	VU
	Mustahälvekäs	<i>Cyllodes ater</i>	VU
	Pikkusavipimikkä	<i>Opatrum sabulosum</i>	VU
	Pulskasantiaainen	<i>Aegialia arenaria</i>	VU
	Raatoisotylppö	<i>Margarinotus brunneus</i>	VU
	Reunustyyppijäärä	<i>Acmaeops marginata</i>	VU
	Sinikauniainen	<i>Phaenops cyanea</i>	VU
	Haapajäärä	<i>Xylotrachus rusticus</i>	NT
	Haapasyöksykäs	<i>Tomoxia bucephala</i>	NT
	Humalanvieraskärsäkäs	<i>Smicronyx smreczynskii</i>	NT
	Häiväpiiloseppä	<i>Lacon conspersus</i>	NT
	Keltakirjonirppu	<i>Nanophyes circumscriptus</i>	NT
	Kilokkikärsäkäs	<i>Bothrynoderes affinis</i>	NT
	Kupusieniäinen	<i>Sphaerosoma pilosum</i>	NT
	Lehtolesiäinen	<i>Ptinus rufipes</i>	NT
	Meriratamokärsäkäs	<i>Mecinus collaris</i>	NT
	Monipistehaapsanen	<i>Saperda perforata</i>	NT
	Mustakirppa	<i>Phyllotreta atra</i>	NT
	Sarvimantukuntikas	<i>Philonthus longicornis</i>	NT
		<i>Cryptocephalus coryli</i>	NT
		<i>Eucinetus haemorrhoidalis</i>	NT
		<i>Hypera plantaginis</i>	NT
		<i>Hypulus bifasciatus</i>	NT
Luteet	Kulolatikka	<i>Aradus signaticornis</i>	EN
	Hietikkolude	<i>Gonianotus marginepunctatus</i>	VU
	Keihäslude	<i>Troilus luridus</i>	VU
	Lehtokauluslude	<i>Calocoris sexguttatus</i>	NT
	Orvokkilude	<i>Thyreocoris scarabaeoides</i>	NT
Kaksisiipiset	Mahlakukkakärpänen	<i>Ceriana conopsoides</i>	VU
Pistiäiset	Herhiläinen	<i>Vespa crabro</i>	EN
		<i>Megarhyssa superba</i>	NT

taulukko jatkuu

LIITE 7. 2(3)

	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus	
Perhoset	Aroamukääriäinen	<i>Clepsis neglectana</i>	EN	
	Hierakkalehtimittari	<i>Scopula corrivalaria</i>	VU	
	Hietamittari	<i>Phibalapteryx virgata</i>	VU	
	Hietapeilikääriäinen	<i>Pelochrista huebneriana</i>	VU	
	Hirvenjuurilaikkukääriäinen	<i>Epiblema obscuranum</i>	VU	
	Loistokaapuyökkönen	<i>Cucullia argentea</i>	VU	
	Mäkiokamittari	<i>Aplocera plagiata</i>	VU	
	Punakoisa	<i>Ostrinia palustralis</i>	VU	
	Saaristoraanumittari	<i>Epirrhoe pupillata</i>	VU	
	Suotarhayökkönen	<i>Lacanobia w-latinum</i>	VU	
	Sumuvirnayökkönen	<i>Lygephila viciae</i>	VU	
	Tuomiyökkönen	<i>Acronicta strigosa</i>	VU	
	Viirupikkumittari	<i>Eupithecia pernotata</i>	VU	
	Aaltoritariyökkönen	<i>Catocala sponsa</i>	NT	
	Harjupussikoi	<i>Coleophora colutella</i>	NT	
	Harmohirsiyökkönen	<i>Xylena exsoleta</i>	NT	
	Helmihopeatäplä	<i>Issoria lathonia</i>	NT	
	Hirvenjuurikoisa	<i>Ebulea crocealis</i>	NT	
	Häiveperhonen	<i>Apatura iris</i>	NT	
	Kaakonkoisa	<i>Sciota lucipetella</i>	NT	
	Maltsayökkönen	<i>Trachea atriplicis</i>	NT	
	Paatsamanmarjakääriäinen	<i>Spatalistis bifasciana</i>	NT	
	Pajukkokoisa	<i>Sciota fumella</i>	NT	
	Rantapikkumittari	<i>Eupithecia orphnata</i>	NT	
	Rämekulmumittari	<i>Idaea muricata</i>	NT	
	Sinerväruuniyökkönen	<i>Xestia ashworthii</i>	NT	
	Sinihuppu	<i>Diloba caeruleocephala</i>	NT	
	Tammilaahusyökkönen	<i>Nycteola revayana</i>	NT	
	Tammipiiloyökkönen	<i>Conistra erythrocephala</i>	NT	
	Tammiritariyökkönen	<i>Catocala promissa</i>	NT	
	Tulimittari	<i>Eulithis pyropata</i>	NT	
	Vesiperhoset		<i>Allotrichia pallicornis</i>	NT
	Sudenkorennot	Eteläntytönkorento	<i>Coenogrion puella</i>	VU
Kalat	Lohi (Itämeren lohi)	<i>Salmo salar</i>	EN	
	Meritaimen	<i>Salmo trutta m. trutta</i>	EN	
	Toutain	<i>Aspius aspius</i>	VU	
	Vaellussiika	<i>Coregonus lavaretus pallasii</i>	VU	
	Nahkiainen	<i>Lampetra fluviatilis</i>	NT	
	Vimpa	<i>Vimba vimba</i>	NT	
Matelijat	Rantakäärme	<i>Natrix natrix</i>	VU	
Linnut	Etelänkiisla	<i>Uria aalge</i>	VU	
	Lapasotka	<i>Aythya marila</i>	VU	
	Naurulokki	<i>Larus ridibundus</i>	VU	
	Räyskä	<i>Sterna caspia</i>	VU	
	Selkälokki	<i>Larus fuscus</i>	VU	
	Tiltalti	<i>Phylloscopus collybita</i>	VU	
	Kehräätäjä	<i>Caprimulgus europaeus</i>	NT	
	Kivitasku	<i>Oenanthe oenanthe</i>	NT	
	Pensastasku	<i>Saxicola rubetra</i>	NT	
	Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	NT	
	Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>	NT	
	Riskilä	<i>Cephus grylle</i>	NT	

taulukko jatkuu

	Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	Uhanalaisuus
Linnut	Ristisorsa	<i>Tadorna tadorna</i>	NT
	Ruisrääkkä	<i>Crex crex</i>	NT
	Sääksi	<i>Pandion haliaetus</i>	NT
	Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	NT
Nisäkkäät	Halli	<i>Halichoerus grypus</i>	NT
	Itämerennorppa	<i>Phoca hispida botnica</i>	NT

Palvelurakenteet ja rakennukset

Hudössä on yksi luvaton rakennelma, joka on alun perin ollut ilmeisesti metsurien taukotupa (Ympäristöministeriö 1987). Kesto = käyttö/vuokrasopimuksen kesto. Vuosi = rakennus/peruskorjausvuosi. * = Metsähallitus ei hallinnoi rakennusta.

Saari	Rakenne	Kesto	Vuosi
Haapasaari	Infotaulu	vapaa	2003
Haapasaari	Luontotupa entisessä koulussa	vapaa	*
Kaunissaari	Luontotupa	vapaa	*
Ulko-Tammio	Aallonmurtaja	vapaa	1993
Ulko-Tammio	Arkkulaituri	vapaa	2005
Ulko-Tammio	Ponttonilaituri	vapaa	1993
Ulko-Tammio	Autiotupa, liiteri ja käymälä	vapaa	1939
Ulko-Tammio	Infotaulu 2 kpl	vapaa	1996
Ulko-Tammio	Jätteenlajittelupiste	vapaa	1996
Ulko-Tammio	Kaivo	vapaa	19??
Ulko-Tammio	Keittokatos Länsilahti	vapaa	1991
Ulko-Tammio	Kiinnityspaikka 4 kpl	vapaa	1990
Ulko-Tammio	Kompostori	vapaa	1993
Ulko-Tammio	Käymälä 2 kpl	vapaa	2000, 1996
Ulko-Tammio	Laituri Itälahti	vapaa	2007
Ulko-Tammio	Liiteri 4 kpl	vapaa	1993, 1990, 2000
Ulko-Tammio	Luontopolku 3 km / 7 luontopolkutaulua	vapaa	2001
Ulko-Tammio	Tykkien kohdeopaste 2 kpl	vapaa	1996
Ulko-Tammio	Merivartioasema ja laitur	virka	*
Ulko-Tammio	Telttailualue 2 kpl	vapaa	1990
Ulko-Tammio	Torni	vapaa	1992
Ulko-Tammio	Tulipaikka 4 kpl: Etelä, Itälahti, Kauniskallio, Länsilahti	vapaa	1996, 2003, 1991, 1991
Ulko-Tammio	Valvontatupa	virka	1991
Ulko-Tammio	Valvontatuvan käymälä	vapaa	1991
Ulko-Tammio	Valvontatuvan liiteri ja tulipaikka	vapaa	1992
Suuri-Pisi	Infotaulu	vapaa	1989
Suuri-Pisi	Kiinnityspaikka 3 kpl	vapaa	1990
Suuri-Pisi	Kompostori	vapaa	1993
Suuri-Pisi	Käymälä	vapaa	1987
Suuri-Pisi	Liiteri	vapaa	1988
Suuri-Pisi	Nuotiokatos	vapaa	2004
Suuri-Pisi	Tulipaikka	vapaa	2003
Lanskeri	Infotaulu	vapaa	2003
Lanskeri	Kiinnityspaikka	vapaa	1990
Lanskeri	Liiteri-käymälä	vapaa	1990
Lanskeri	Tulipaikka, itäranta	vapaa	2006
Lanskeri	Tulipaikka, länsiranta	vapaa	1992
Mustaviiri	Aallonmurtaja	vapaa	19??
Mustaviiri	Infotaulu	vapaa	2004
Mustaviiri	Kaivo	vapaa	ennen 1960
Mustaviiri	Kellari	ei	ennen 1960
Mustaviiri	Käymälä	vapaa	1990
Mustaviiri	Liiteri	vapaa	2003
Mustaviiri	Tulipaikka	vapaa	2006
Mustaviiri	Tulipaikka	vapaa	2007
Mustaviiri	Valvontatupa	virka	1986
Mustaviiri	Valvontatuvan käymälä	vapaa	1990
Mustaviiri	Valvontatuvan tulipaikka	vapaa	1990
Mustaviiri	Valvontatuvan varasto/liiteri	virka	1990
Kilpisaari	Infotaulu	vapaa	2004

taulukko jatkuu

LIITE 8. 2(2)

Saari	Rakenne	Kesto	Vuosi
Kilpisaari	Kiinnityspaikka	vapaa	1990
Kilpisaari	Käymälä	vapaa	1992
Kilpisaari	Liiteri/varasto	vapaa	2006
Kilpisaari	Tulipaikka	vapaa	2006
Ristisaari	Kaivo	vapaa	19??
Ristisaari	Kämppä 3 kpl	käyttöoikeus 31.12.2015	19??
Ristisaari	Kämppä/havainnointiasema päärakennus	vuokra / 31.12.2007	19??
Ristisaari	Kämppä/havainnointiasema sivurakennus	vuokra / 31.12.2007	19??
Ristisaari	Käymälä	vapaa	2000
Ristisaari	Liiteri	vapaa	2004
Ristisaari	Sauna	ei	19??
Ristisaari	Tulipaikka 2 kpl	vapaa	200?
Ristisaari	Verkkovaja	ei	19??
Koivuluoto	Autiotupa	vapaa	197?
Koivuluoto	Kalaputka tms. varasto 4 kpl	yksityinen	*
Koivuluoto	Kiinnityspaikka	vapaa	19??
Koivuluoto	Käymälä	vapaa	197?
Koivuluoto	Venevaja	virka	197?
Järvenkari	Kämppä	vuokra 31.12.2013 / virka	1970
Huovari	Kalaputka tms. varasto 25 kpl	yksityinen	*
Huovari	Pelastusasema	vapaa	*
Hudö	4 piharakennusta	ei	19??
Hudö	Sauna	ei	19??
Hudö	Talo	ei	19??
Lehtinen	Kasarmi	vuokra / 31.12.2025	1940
Lehtinen	Laituri	vapaa	19**
Lehtinen	Luotsitalo	vuokra / 31.12.2025	1900
Lehtinen	Näkötorni	vapaa	19**
Lehtinen	Pumppaamo	vuokra / 31.12.2025	19**
Lehtinen	Sauna 2 kpl	vuokra / 31.12.2025	1942 ja 19??
Lehtinen	Talo	vuokra / 31.12.2025	1942
Lehtinen	Talo	vuokra / 31.12.2025	1983
Lehtinen	Varasto 1 kpl	virka	1979
Lehtinen	Varasto 7 kpl	vuokra / 31.12.2025	1940–1976

Itäistä Suomenlahtea koskevia tutkimuksia ja selvityksiä

Lista ei ole kattava.

- Ahtiainen, H. 2007: The Willingness to Pay for Reducing the Harm from Future Oil Spills in the Gulf of Finland. An Application of the Contingent Valuation Method. – Discussion Papers no 18, Environmental Economics. University of Helsinki, Department of Economics and Management, Helsinki 2007.
- Bäck, S. & Lehvo, A. 1994: Pitkäviirin luontoselvitys 1994. – Metsähallitus.
- Fagerström, L. 1954: Växtgeografiska studier i Strömfors–Pyttis skärgård i Östra Nyland: Med speciellt beaktande av lövängarna, artantalet samt en del arters fördelning och invandring. – Helsinki.
- Grahn, T. 1993: Selvitys Mustaviirin saaren entisestä asutuksesta. – Metsähallituksen keskusarkisto, Vantaa. Diaarino 1942/61/1993. 2 s. + liitteet.
- Grönlund, S. 1984: Raportti Itäisen Suomenlahden kansallispuiston pesivän linnuston laskennasta 1984. – Käsikirjoitus. Metsähallituksen luonnonsuojelun arkisto.
- 1985: Raportti Itäisen Suomenlahden kansallispuiston pesivän linnuston laskennasta 1985. – Käsikirjoitus. Metsähallituksen luonnonsuojelun arkisto.
- 1987: Pesivän linnuston laskennat Itäisen Suomenlahden kansallispuiston alueella 1987. – Käsikirjoitus. Metsähallituksen luonnonsuojelun arkisto.
- 1992: Pesimälinnustolaskennat Itäisellä Suomenlahdella. – Kymenlaakson lintutieteellinen yhdistys ry.
- , Venemies, J., Vuorio, A. 1991: Itäisen Suomenlahden pesimälinnuston seurantatutkimus. – Metsähallitus.
- Hario, M. 1989: Miksi selkälokki vähenee Itäisellä Suomenlahdella. – Lintumies 24.
- , Hokkanen, T. & Malkio, H. 1993a: Itäisen Suomenlahden lintukuolemat. – Suomen Riista 39.
- , Hokkanen, T. & Malkio, H. 1993b: Lintukuolemien ajoittuminen ja laajuus Itäisellä Suomenlahdella. – Teoksessa Kauppi, L. (toim.): Itäisen Suomenlahden lintukuolemat. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja. Sarja A 142.
- & Jokinen, M. 1993: Selkälokitutkimus Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa vuonna 1992. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 6. 16 s.
- Hildén, O. & Hario, M. 1993: Muuttuva saaristolinnusto. – Forssa.
- Hokkanen, T. & Hokkanen, M. 1993: Ruokin ja selkälokin vuoden 1993 pesintä ja pitkäaikainen kannankehitys Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 17. 36 s.

- Hokkanen, T. & Ruhkanen, M. 1992: Lintukuolemien vaikutus ruokki- ja tiirakantoihin Itäisen Suomenlahden kansallispuistossa vuonna 1992. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 4. 47 s. 2. p. 1994.
- , Venemies, J. & Vuorio, A. 1992: Itäisen Suomenlahden pesimälinnuston seurantatutkimus. – Raportti vuodelta 1992. Kymenlaakson lintutieteellinen yhdistys ry.
- , Venemies, J. & Vuorio, A. 1993: Itäisen Suomenlahden pesimälinnuston seurantatutkimus. – Raportti vuodelta 1992. Kymenlaakson lintutieteellinen yhdistys ry.
- Ihaksi T., Helle I., Lecklin, T., Ryömä, R., Kokkonen, T. & Kuikka, S. 2007: Using Biological Knowledge and Decisions of Society in Spatial Prioritization of Oil Combating. – ICES CM 2007/C:02.
- Kanerva, J. 1968: Haapasaaren linnusto: Maa- ja merilinnusto. – Turun yliopisto.
- 1970: Haapasaarten linnusto. – Kymenlaakson luonto 11 (1,2): 1–26.
- Karjalainen, S. 2000: A Beetle Monitoring in the Eastern Gulf of Finland National Park in 1996–2000.
- Kauhanen, O. 1994: Ulko-Tammio. Jatkosodan linnake. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 34. 81 s. 2. p. 1995.
- Kauppi, L. 1993: Itäisen Suomenlahden lintukuolemat keväällä 1992. – Vesi ja ympäristöhallituksen julkaisusarja A 142.
- Klemetti, T. & Luukkonen, L. 1996: Ristisaaren perhoskartoitus 1995–96. – Metsähallitus, luonnonsuojelu.
- Kuikka, S., Lecklin, T., Rahikainen, M., Vainio-Mattila, K., Juntunen, T., Rosqvist, T., Jolma, K., Mäkinen, A., Ikävalko, J., Mattila, J. & Aalto, A. 2005: Use of Biological Life History, Genetic and Vulnerability Information to Optimize the Repertoire of Oil Combating Technologies. – ICES CM 2005/S:12.
- Kuittinen, J. 1997: Itäisen Suomenlahden veneilykysely Ulko-Tammiossa. – Opinnäytetyö. Hämeen ammattikorkeakoulu, metsätalouden koulutusohjelma, Evo.
- Kymen vesipiiri 1979: Työryhmän ehdotus Itäisen Suomenlahden yleisten vesialueiden käytöstä ja suojelusta. – Kymen vesipiirin vesitoimisto & Vesihallitus.
- Nisula, K. 2000: Mustamaan saaren kasvillisuus ja kasvisto. – Helsingin yliopisto, ekologian ja systematiikan laitos, systemaattisen biologian osasto.
- Ormio, H. 1975: Perustietoa ehdotetusta Itäisen Suomenlahden kansallispuistosta. – Metsähallitus.
- 1977: Yleisen vesialueen valtion saarten inventointi. – Metsähallitus.
- & Överlund E.-S. 1975: Suunniteltu Itäisen Suomenlahden kansallispuisto. Saarten kartasto 1:5 000.

LIITE 9. 3(3)

- Partanen, P. 1989: Pitkäviirin alueen hiekannostoon liittyvä pohjaeläintutkimus kesällä 1989. – Kala- ja vesitutkimus Oy.
- Perttula, M. 2002: Raportti Mustamaan maastokäynnistä 17.6.2002 sekä lyhyesti saaren historiasta. – Metsähallitus 27/02.
- Rissanen, J., Arnold-Larsen, H., Ikävalko, J., Kiirikki, M., Lehvo, A., Pyykkö, M., Rosenberg, M., Åhman, M. & Niemi, Å. 1993: Hydrobiologinen tutkimusretki itäisellä Suomenlahdella syksyllä 1992. – Helsingin yliopisto, Kotkan osaston julkaisuja no 2.
- Sundel, P., Kullberg, J. & Kaitila, J. 1988: Perhoshavaintoja Itäisen Suomenlahden kansallispuistosta. – Metsähallitus, luonnonsuojelu.
- Turkki, M. 2005: Pyhtään Ristisaaren kallioperä ja sen tumma viborgiitti. – Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopiston geologian laitos, geologian ja mineralogian osasto.
- Ympäristöministeriö 1987: Pernajan Hudön saarten luonto. – 66/1987. Ympäristö- ja luonnonsuojeluosasto.

Virkistyskäytön palveluvarustuksen, opastusviestinnän ja asiakasseurannan kustannukset 2008–2017

2007 kustannustaso.

Tärkeysjärjestys	Toteutusvuosi	Rakenne	Kustannusarvio €
1	2008	Koivuluoto, autiotuvan kunnostus	12 000
2	2008	Koivuluoto, käymälä	4 000
3	2008	Koivuluoto, tulipaikka	1 000
4	2008	Koivuluoto, opasteet	3 000
5	2009	Ulko-Tammio, yleisökäymälä	12 000
6	2009	Ulko-Tammio, Itäsataman nuotiokatos	6 000
7	2009	Ulko-Tammio, itälahden käymälä	8 000
8	2009	Ristisaari, tulipaikka	1 000
9	2009	Ristisaari, opasteet	3 000
10	2010	Mustaviiri, opasteet	4 000
11	2010	Mustaviiri, luontopolku	3 000
12	2010	Mustaviiri, luontotorni	10 000
13	2010	Lanskeri, liiteri-käymälä-varasto	7 000
14	2011	Suuri-Pisi, käymälä-varasto	6 000
15	2011	Hudö, opasteet	3 000
16	2011	Hudö, käymälä	4 000
17	2011	Lehtinen, opasteet	4 000
18	2010–2012	Mustaviiri, laiturin ja aallonmurtajan	200 000
19	2011–2013	Suuri-Pisi, laiturin	50 000
20	2012	Ulko-Tammio, reitistö rakenteiden ylläpito	7 000
21	2012	Ulko-Tammio, tulipaikkojen ylläpito	4 000
22	2013	Ulko-Tammio, autiotupa ja uudisrakennus	30 000
23	2013	Suuri-Pisi, tulipaikkojen ylläpito	2 000
24	2013	Lanskeri, nuotiokatos	6 000
25	2014	Ristisaari, nuotiokatos	8 000
26	2015	Ulko-Tammio, opasteet	5 000
27	2016	Suuri-Pisi, opasteet	3 000
28	2016	Lanskeri, opasteet	2 000
29	2017	Ulko-Tammio, porakaivo	15 000
30	2009–2010	AV-materiaali (Maretarium ym.)	30 000
31	2012	Kaunissaari, luontotuvan näyttely	40 000
32	2012	Haapasaari, luontotuvan näyttely	40 000
33	2012	Kävijätutkimus ja lentolaskenta	20 000
34	2012	Yritystutkimus	8 000
Yhteensä			561 000

Ennallistamisen, luonnonhoidon ja kulttuuriperinnön suojelun kustannukset

Ennallistamisen ja luonnonhoidon kokonaiskustannuksiksi arvioidaan 180 000 €, ja kulttuuriperinnön suojelun kustannuksiksi 48 500 €. Kustannusarvio kattaa seuraavan kymmenvuotiskauden (vuosille 2008–2018) ja se on karkea, koska yksityiskohtaisia suunnitelmia ei vielä ole tehty. ¹ = Perinnebiotooppien hoidon kustannukset on arvioitu siten, että saaret saataisiin laidunnukseen. Jos saarten perinnebiotooppeja joudutaan kuitenkin niittämään, kustannukset nousevat noin 15 000 €/v. * = (siltä osin kuin ei sisälly luonnonhoitokohteisiin) ² = Näihin eivät sisälly korjaukset, joiden määrä ja kustannukset tiedetään vasta kuntotarkastusten ja korjaussuunnitelmien perusteella. ³ = Sisältää katon tutkimuksen (10 000 €) ja korjauksen (75 000 €) kustannuksista. Jos Ulko-Tammion luolan katto korjataan, luolien sulkemisen kustannusarvio pienenee 1 000 €. Jos luola taas päätetään sulkea, korjaukseen ei tarvita rahaa (85 000 €). ⁴ = Kulttuuriperintö yhteensä ja luonnonhoito, ennallistaminen ja kulttuuriperinnön suojele yhteensä on laskettu siten, että on oletettu Ulko-Tammion luola suljettavan (eli summiin ei sisälly Ulko-Tammion luolan katon korjausta).

Kohde	Arvioitu kustannus €
Luonnonhoito ja ennallistaminen	
Hiekkarantojen hoito	57 000
Perinnebiotooppien hoito	66 000
Peruskunnostus 58 000 €	
Hoito ¹ 8 000 €	
Soiden ennallistaminen	5 000
Vieraslajien torjunta	8 000
Seuranta	39 000
Muut toimenpiteet	5 000
Luonnonhoito ja ennallistaminen yhteensä	180 000
Kulttuuriperintö	
Kohteiden raivaus ja avoimena pitäminen*	3 800
Kuntotarkastukset ja korjaussuunnitelmat ²	5 000
Kalliopiirrosten dokumentointi ja aurinkokellon korjaus	7 000
Vedenalaiset inventoinnit	15 000
Ristisaaren valonheittimen korjaukset	3 500
Ulko-Tammion luolan katon korjaus ³	85 000
Kulttuuriperintökohteiden merkitseminen	2 500
Luolien sulkeminen (Pitkäluoto ja Ulko-Tammio) ³	1 700
Huovarin kalaputkien osto ja kunnossapito	10 000
Kulttuuriperintö yhteensä⁴	48 500
Luonnonhoito, ennallistaminen ja kulttuuriperinnön suojele yhteensä⁴	228 500

11.10.2012

YM 1/5741/2010

Metsähallitus

METSÄHALLITUS

16. 10. 2012

MH 1613/623/2009

~~POSTITETTU~~~~06.09.2012~~

Viite Metsähallituksen kirje Dnro 1613/623/2009
Hänvisning

Asia Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistaminen Itäisen
Ärende Suomenlahden kansallispuiston ja eräiden muiden valtion maille perustettujen suojelualueiden osalta

Metsähallitus on 24.6.2010 lähettänyt viitekohdan saatekirjeellä ympäristöministeriölle Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen hoito- ja käyttösuunnitelman ympäristöministeriön vahvistettavaksi valtion maille perustettujen luonnonsuojelualueiden osalta. Suunnitelmasta on luonnosvaiheessa pyydetty tarpeelliset lausunnot, joiden perusteella se on viimeistelty ministeriöön vahvistettavaksi tulleeseen muotoon. Ympäristöministeriölle on suunnitelman valmisteluprosessin kuluessa esitelty suunnitteluperiaatteita. Ministeriöllä on myös ollut mahdollisuus tutustua suunnitelmasta annettuihin lausuntoihin. Metsähallituksen laatima Itäisen Suomenlahden suunnittelualueen hoito- ja käyttösuunnitelma perustuu riittäviin luontoinventointeihin ja muihin perustietoihin, osallisuuteen ja vaikutusten arviointiin.

Suunnittelualueen pinta-ala on 114 500 hehtaaria ja se sijaitsee Vironlahden, Haminan, Kotkan, Pyhtään sekä entisten Ruotsinpyhtään ja Pernajan kuntien alueella. Se käsittää Itäisen Suomenlahden saaristo ja vedet (FI 040 8001, SCI, SPA) Natura 2000 -alueen kokonaan sekä itäisen osan Pernajan saariston merensuojelualue (FI0100078, SCI, SPA) – nimisestä Natura 2000 -alueesta. Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja valtion omistamien Bisabelen, Grilskärin ja Söderskärin suojeltujen luotojen sekä Aspskärin valtiolle siirtyneen YSA-alueen osan yhteispinta-ala on 719 hehtaaria.

Hankkeelle ei ole laadittu luonnonsuojelulain (1096/1996) 65 §:n mukaista Natura-arviointia. Uudenmaan ympäristökeskus (nykyisin Uudenmaan ELY-keskus) pitää antamassaan lausunnossa suunnitelmassa esitettyjä toimenpiteitä perusteltuina ja katsoo, että niiden toteuttamisella ei ole luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentissa tarkoitettuja heikentäviä vaikutuksia suunnittelualueella olevien Natura 2000 -alueiden valinnan perusteina olleisiin luonnonarvoihin. Kaakkois-Suomen ympäristökeskus (nykyisin Kaakkois-Suomen ELY-keskus) ei ole ottanut kantaa suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksiin Natura-alueiden suojeltaviin elinympäristöihin ja lajeihin. Uudenmaan ympäristökeskuksen lausunnon ja Metsähallituksen suunnitelmassa esittämien toimenpiteiden ennakoitavissa olevien vaikutusten kuvausten perusteella ministeriö katsoo, että hankkeen vaikutuksia ao. Natura 2000 -alueilla suojeltaviin luontotyyppeihin ja lajeihin ei ole ollut tarpeen arvioida luonnonsuojelulaisissa tarkoitettulla tavalla.

Suunnittelalueen hoidolle ja käytölle asetetut tavoitteet ja hoidon vyöhykejako tukevat osaltaan laissa (674/1981) Itäisen Suomenlahden kansallispuistolle asetettuja suojelutavoitteita. Metsähallituksen laatima kokonaissuunnitelma edistää toteutuessaan myös valtion muiden luonnonsuojelualueiden suojelun sekä hoidon ja käytön tavoitteiden saavuttamista. Suunnitelma täyttää siten tehtävänsä paitsi Itäisen Suomenlahden saaristo ja vedet ja Pernajan saariston merensuojelualue -nimisten Natura 2000 -alueiden hoitosuunnitelmana niin myös Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja valtion muiden luonnonsuojelualueiden hoitoa ja käyttöä ohjaavana asiakirjana. Ympäristöministeriö vahvistaa suunnitelman Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja mainittujen valtion suojelualueiden osalta sellaisena kuin se on viitekohdan saatekirjeen liitteenä. Kopio alkuperäisestä asiakirjasta liitteineen jää ministeriön arkistoon. Ministeriö pyytää Metsähallitusta saattamaan vahvistuskirjeen tiedoksi myös niille lausunnonantajatahoille, jotka eivät ole mukana tämän kirjeen tiedoksi -jakelussa.

Ryhmäpäällikön sijainen
Ylimetsänhoitaja

Pirkko Isoviita

Ympäristöneuvos

Jukka Pekka Flander

LIITTEENÄ

asiakirjat

TIEDOKSI

Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Uudenmaan ELY-keskus
Museovirasto
Kymenlaakson liitto
Haminan kaupunki
Kotkan kaupunki
Loviisan kaupunki
Pyhtään kunta
Virolahden kunta

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 195 Hokkanen, T. 2012: Itäisen Suomenlahden saaristolinnuston pitkäaikaismuutokset – erityisesti vuosina 1992–2011. 174 s.
- No 196 Blomberg, J. 2012: Kitkan vesiltä Pohjanlahden tehtaille – Akanlahden tukinsiirtolaitokset 1893–1964. 187 s.
- No 197 Puotunen, M. 2012: Porvoon Söderskärin majakkasaarten rakennusperintö / Byggnadsarvet på Söderskärs fyröar i Borgå. 55 s.
- No 198 Mattila, J. 2012: Kovakuoriaiskartoitukset Etelä-Suomen luontopalveluiden alueella 2009–2010. 120 s.

Sarja B

- No 173 Seppänen, S. 2012: Hossan retkeilyalueen kävijätutkimus 2011–2012. 64 s.
- No 174 Nyman, R. 2012: Pyhä–Luoston kansallispuiston kävijätutkimus 2009–2010. 68 s.
- No 175 Piiparinen, H., Seilonen, M. & Kuusinen, L. 2012: Kytäjän–Usmin metsäalueen kävijätutkimus 2011. 54 s.
- No 176 Korkalainen, H. 2012: Tiilikjärven kansallispuiston kävijätutkimus 2012. 51 s.

Sarja C

- No 116 Metsähallitus 2012: Värriön luonnonpuiston, Tuntsan erämaan ja Peurahaaran hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2025. 78 s.
- No 117 Metsähallitus 2012: Revonneva–Ruonnevan, Haarasuon ja Huhtaneva–Luminevan Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2010–2025. 46 s.
- No 118 Nieminen, I. 2012: Syötteen kulttuuriperinnön tuotteistamissuunnitelma 2011. 47 s.
- No 119 Metsähallitus 2012: Kalajoen rannikon Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2012–2022. 107 s.
- No 120 Kyöstilä, M., Sulkava, P., Rauhala, T. & Ylläsjärvi, H. 2012: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston reitistösuunnitelma 2011. 98 s.
- No 121 Metsähallitus 2012: Simojärven ja Soppanan Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma 2011–2025. 77 s.
- No 122 Metsähallitus 2012: Teijon retkeilyalueen ja Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2011–2026. 112 s.
- No 123 Lapin ympäristökeskus 2012: Kilpiaavan hoito- ja käyttösuunnitelma. 60 s.
- No 124 Piironen, A. 2012: Eteläisen Kaupunginlahden ja Pohjoislahden–Tiilitehtaanmäen alueen pienpe-tojen pyyntisuunnitelma. 36 s.
- No 125 Forststyrelsen & Nylands miljöcentral 2012: Skötsel- och användningsplan för Ekenäs och Hangö östra skärgård. 136 s.

ISSN-L 1796-2943
ISSN (painettu) 1799-5396
ISSN (verkkójulkaisu) 1796-2943
ISBN 978-952-446-804-6 (painettu)
ISBN 978-952-446-805-3 (verkkójulkaisu)

julkaisut.metsa.fi